

Møteinnkalling

Utvalg: **Studieutvalget ved Det juridiske fakultet**
Møtested: Det juridiske fakultet, UiT
Møtedato: 13.06.2023
Tidspunkt: 09:00 – 14:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på epost til jorgen.ytreberg@uit.no. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
SU 32/23	Referatsaker 13.06.2023		2023/1485
SU 33/23	Oppfølging av ekstern periodisk evaluering av LLM Law of the Sea ved Det juridiske fakultet		2022/7647
SU 34/23	Avdelings- og programevaluering på masterprogrammene studieåret 2022-23 - Det juridiske fakultet		2023/5345
SU 35/23	Eventuelt		

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
13.06.2023

Sak:
32/23

Referatsaker 13.06.2023

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar referatsaken til orientering.

Bakgrunn:

1. Møteprotokoll fra Studieutvalget 30.05.2023

Jørgen Ytreberg
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

1 Møteprotokoll fra Studieutvalget 30.05.2023

Møteprotokoll

Utvalg: **Studieutvalget ved Det juridiske fakultet**
Møtested: Det juridiske fakultet, UiT
Møtedato: 30.05.2023
Tidspunkt: 10:00 – 15:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Christina Jensen	Medlem	Fast vitenskapelig ansattrepresentant
Signe Busch	Leder	Fast vitenskapelig ansattrepresentant

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Tor Aamodt Wigum	Medlem	Fast vitenskapelig ansattrepresentant
Espen Hansen	Medlem	Studentrepresentant
Vetle Stenstrøm	Medlem	Studentrepresentant

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
Sverre Magnus Bergslid Salvesen	Tor Aamodt Wigum	Fast vitenskapelig ansattrepresentant
Harald Oliver Miller	Espen Hansen	Studentrepresentant

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Lene Emilie Øye	konstituert seksjonsleder
Jørgen Ytreberg	utvalgssekretær

Merknader

Ingen merknader til møteinnkallingen

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
SU 19/23	Muntlige orienteringer 30.05.2023		2023/1485
SU 20/23	Referatsaker 30.05.2023		2023/1485
SU 21/23	Orienteringssak - om mulige emnekombinasjoner og vektingreduksjonsregler mellom gammel og ny studieplan på masterprogrammet i rettsvitenskap		2016/5719
SU 22/23	Utdanningsmeldingen 2022 - oppfølging i Studieutvalget		2023/4595
SU 23/23	Sammensetning av oppgaveutvalg for fastsetting av eksamensoppgaver - 1.-4. avdeling, masterprogrammet i rettsvitenskap		2016/5719
SU 24/23	NOMPEL: Forslag til endring av pensumsidenorm med tilhørende pensumendningsforslag for emnene JUR-3623 og JUR-3619, gjeldende fra og med høsten 2023		2022/563
SU 25/23	5. avdeling: Forslag om endring av læringsutbyttebeskrivelse og pensum for emnet JUR-3615 European Human Rights, gjeldende fra og med våren 2024		2022/561
SU 26/23	4. avdeling: Forslag om endring av pensum for 4. avdeling, samt fastsetting av pensum for de semiobligatoriske emnene JUR-3009 Retts sosiologi og JUR-3011 Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv, gjeldende fra og med studieåret 2023-2024		2022/776
SU 27/23	3. avdeling: Forslag om endring av pensum i alminnelig obligasjonsrett – pengekravsrett, gjeldende fra og med høsten 2023		2022/559
SU 28/23	1. avdeling: Forslag om endring av pensum i barnerett, gjeldende fra og med høsten 2023		2022/9045
SU 29/23	Fullmaktssak - Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling, LL.M og NOMPEL 2022-2024		2021/5640
SU 30/23	Fullmaktssak - Søknad om dispensasjon fra Regulations for the Master of Laws in Law of the Sea program	X	2023/2045
SU 31/23	Eventuelt		

SU 19/23 Muntlige orienteringer 30.05.2023 2023/1485

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar de muntlige orienteringene til etterretning.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Studieutvalget tar de muntlige orienteringene til etterretning

SU 20/23 Referatsaker 30.05.2023 2023/1485

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar referatsakene til orientering.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Studieutvalget tar referatsakene til orientering.

SU 21/23 Orienteringssak - om mulige emnekombinasjoner og vektingreduksjonsregler mellom gammel og ny studieplan på masterprogrammet i rettsvitenskap 2016/5719

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Studieutvalget tar orienteringen til etterretning

SU 22/23 Utdanningsmeldingen 2022 - oppfølging i Studieutvalget 2023/4595

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget tar Utdanningsmeldingen 2022 til etterretning.
2. Studieutvalget foreslår prioriterte tiltak for fakultetets videre studiekvalitetsarbeid i henhold til gjennomgangen i dette saksfremlegget, med eventuelle endringer som fremkommer i møtet.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

1. Studieutvalget tar Utdanningsmeldingen 2022 til etterretning.
2. Studieutvalget foreslår prioriterte tiltak for fakultetets videre studie kvalitetsarbeid i henhold til gjennomgangen i saksfremlegget.

SU 23/23 Sammensetning av oppgaveutvalg for fastsetting av eksamensoppgaver - 1.-4. avdeling-masterprogrammet i rettsvitenskap 2016/5719

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget anbefaler at ordningen med studentrepresentanter i oppgaveutvalg for 1.-4. avdeling på masterprogrammet i rettsvitenskap opphører og erstattes av en ordning der en engasjert lektor deltar i utvalget.
2. Studieutvalget anbefaler at *Eksamensreglementet for 1.-4. avdeling (fellesdelen) i graden master i rettsvitenskap § 2* endres i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1).
3. Studieutvalget anbefaler at vedtatt ordning gjelder fra og med studieåret 2023/2024, og at den evalueres etter tre gjennomførte studieår.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

1. Studieutvalget anbefaler at ordningen med studentrepresentanter i oppgaveutvalg for 1.-4. avdeling på masterprogrammet i rettsvitenskap opphører og erstattes av en ordning der en lektor i midlertidig stilling deltar i utvalget.
2. Studieutvalget anbefaler at *Eksamensreglementet for 1.-4. avdeling (fellesdelen) i graden master i rettsvitenskap § 2* endres i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1), hvor formuleringen «engasjert lektor» endres i forslaget til «lektor i midlertidig stilling».
3. Studieutvalget anbefaler at vedtatt ordning gjelder fra og med studieåret 2023/2024, og at den evalueres etter tre gjennomførte studieår.

SU 24/23 NOMPEL: Forslag til endring av pensumsidenorm med tilhørende pensumendningsforslag for emnene JUR-3623 og JUR-3619, gjeldende fra og med høsten 2023 2022/563

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget vedtar å endre fakultetets pensumsidenorm for studieprogrammet *Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law* fra 55-65 til 45-55 sider per studiepoeng.
2. Studieutvalget vedtar pensumendring i emnene *JUR-3623 Protection of Marine Environment with focus on Marine Living Resources Law* og *JUR-3619 Energy and Climate Change Law* i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1, 2 og 3), under forutsetning av at pensumsidenormen endres i henhold til punkt 1.

3. Endringene gjelder fra og med høstsemesteret 2023.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 25/23 5. avdeling: Forslag om endring av læringsutbyttebeskrivelse og pensum for emnet JUR-3615 European Human Rights, gjeldende fra og med våren 2024 2022/561

Innstilling til vedtak:

1. Endring av læringsutbyttebeskrivelsen og pensum for emnet JUR-3615 European Human Rights endres i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1).
2. Endringen gjelder fra og med vårsemesteret 2024.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 26/23 4. avdeling: Forslag om endring av pensum for 4. avdeling, samt fastsetting av pensum for de semiobligatoriske emnene JUR-3009 Rettssosiologi og JUR-3011 Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv, gjeldende fra og med studieåret 2023-2024 2022/776

Innstilling til vedtak:

1. Endring av pensum for 4. avdeling, samt fastsetting av pensum for de semiobligatoriske emnene JUR-3009 Rettssosiologi og JUR-3011 Rettsfilosofi i et metodisk perspektiv vedtas i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1-3).
2. Endringen gjelder fra og med studieåret 2023-2024.
3. Studieutvalget ber avdelingsleder om å gjennomgå pensum for avdelingen og redusere omfanget i henhold til pensumsidenormen på 40-45 sider per studiepoeng, med virkning fra vår 2024.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 27/23 3. avdeling: Forslag om endring av pensum i alminnelig obligasjonsrett – pengekravsrett, gjeldende fra og med høsten 2023 2022/559

Innstilling til vedtak:

1. Endring av pensum på 3. avdeling i alminnelig obligasjonsrett - pengekravsrett, endres i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1). Studieutvalget ber avdelingsleder om at det foretas en ny vurdering av pensum, og at det arbeides med å få ned sideantallet i faget i henhold til gjeldende pensumsidenorm.
2. Endringen gjelder fra og med høstsemesteret 2023.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 28/23 1. avdeling: Forslag om endring av pensum i barnerett, gjeldende fra og med høsten 2023 2022/9045

Innstilling til vedtak:

1. Pensum for 1. avdeling i alminnelig barnerett endres i tråd med vedlagte forslag (jf. vedlegg 1). Studieutvalget ber avdelingsleder om at det foretas en ny vurdering av pensum, og at det arbeides med å få ned sideantallet i faget i henhold til gjeldende pensumsidenorm.
2. Endringen gjelder fra og med høstsemesteret 2023.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Enstemmig vedtatt i tråd med innstillingen.

SU 29/23 Fullmaktssak - Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling, LL.M og NOMPEL 2022-2024 2021/5640

Innstilling til vedtak:

Antonsen, Falbach, Hille, Hovind, Jansen, Koch, Labba, Olsen, Ramberg, Richardsen, Rugtveit, Slotnes, Smith, Sveinsson og Torgersen oppnevnes som sensorer på 1.-4. avdeling, og 5. avdeling, LL.M og NOMPEL fra og med d.d. til og med 31.12.2024. Kalak oppnevnes som sensor på 5. avdeling fra og med d. d. til og med 31.12.2024. Jessup, Krabbe, Ntona, Westholm oppnevnes som sensorer på 5. avdeling, LL.M og NOMPEL fra og med d.d. til og med 31.12.2024.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

Vedtatt av prodekan for utdanning Signe Veierud Busch den 08.05.2023 på fullmakt fra Studieutvalget.

SU 30/23 Fullmaktssak - Søknad om dispensasjon fra Regulations for the Master of Laws in Law of the Sea program 2023/2045

SU 31/23 Eventuelt /

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 30.05.2023

Vedtak

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
13.06.2023

Sak:
33/23

Oppfølging av ekstern periodisk evaluering av LL.M Law of the Sea ved Det juridiske fakultet

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget tar rapport fra periodisk evaluering av LL.M programmet Law of the Sea til etterretning.
2. Studieutvalget anbefaler at Dekan oppretter en arbeidsgruppe som utreder og foreslår endringer av LL.M programmet Law of the Sea, blant annet på bakgrunn av rapport fra periodisk evaluering
3. Studieutvalget anbefaler at arbeidsgruppen gis et mandat slik det fremgår av dette saksfremlegget med eventuelle merknader som fremkommer i møtet.

Bakgrunn:

Formål og prosess

I følge [UiTs retningslinjer](#) skal den periodiske evalueringen vurdere "hvordan studietilbudets nivå og innhold fremstår i forhold til det fremste innen fagfeltets forskning og fagdidaktikk innen studietilbudets valgte innretning". Fakultetet skal utarbeide et oppdrag for den eksterne komiteen som identifiserer hvilke kvalitetsområder som skal vies særskilt oppmerksomhet i evalueringen. I tillegg skal kvalitetsområdet *Relevans for samfunns- og arbeidsliv* alltid vurderes. Den eksterne komiteen er videre bedt om å vurdere studieprogrammets styrker og gi konkrete forslag til hvordan studieprogrammet kan videreutvikles.

Evalueringen av LL.M programmet i Law of the Sea (heretter LL.M programmet) ble gjennomført i perioden september 2022 til februar 2023. Med grunnlag i skriftlig bakgrunnsmateriale, campus-besøk og intervjuer, har komiteen dannet seg et bilde av studieprogrammets nivå og innhold, samt studiets samfunns- og næringsrelevans.

Komiteen har også hensyntatt UiTs eget kvalitetssystem for utdanning, som angir en rekke evalueringstemaer som særskilt relevante i studieprogramevalueringer. Komiteen fant særlig at momenter knyttet til kvalitetsområdene «programdesign», «inntakskvalitet» og «relevanskvalitet» var særlig aktuelle for nærmere undersøkelser i evalueringsarbeidet. Komiteen avleverte sin rapport

1. mars 2023. Rapporten (vedlegg 1) er offentliggjort på UiTs samleside for studieprogramevalueringer: <https://uit.no/utdanning/evalueringer/studieprogram>.

SU fikk i orienteringssak SU 13/23¹ presentert overordnede funn i rapporten fra den periodiske evalueringen av LL.M programmet, og ble forespeilet å motta en ny sak om hvordan innspillene fra evalueringskomiteen følges opp. Saken legges nå frem til Studieutvalget for videre oppfølging.

Rapport fra periodisk evaluering

Komiteens inntrykk oppsummeres i det følgende. Komiteen fremhever at

«LL.M.-studiet i havrett ved UiT per dags dato er det mest aktive og robuste havrettsstudiet som finnes (...). [S]tudiet rekrutterer godt og tilbyr en attraktiv og viktig utdanning. Vi vil fremheve at både undervisningsledere, faglærere og studenter synes å trives godt på et studium som har tett tilknytning til et dynamisk og dyktig internasjonalt forskningsmiljø; Norsk senter for havrett. (...). Studiet er tett knyttet opp til det største og mest aktive havrettsmiljøet i Norge, Europa og verden: Norsk senter for havrett. Senteret leverer forskning av topp internasjonal kvalitet. I folkerettslige kretser, så vel nasjonalt som internasjonalt, er UiT mest av alt kjent for sin havrettsforskning og sitt LL.M.-studium i havrett. Hensett til det som er sagt like ovenfor om Norsk senter for havrett, mener komiteen at UiT fortsatt har de fremste forutsetninger for fortsatt å tilby en god og attraktiv LL.M.»

Komiteen legger i tråd med sitt mandat frem en rekke anbefalinger, av både kortsiktig og langsiktig art. Evalueringskomiteen har følgende forslag til kortsiktige utbedringstiltak:

- Spesifisere omfangskrav til fordypning i folkerett og internasjonal politikk som grunnlag for opptak til studiet.
- Foreta enkelte pensumoppdateringer.
- Vurdere navneendring på de to innledende kursene i faget (JUR 3050 *General Law of the Sea* og *General Law of the Sea II*).
- Vurdere om det kan gjøres mer i forhold til variasjon og balanse i studieprogrammets undervisnings- og vurderingsformer, herunder inkludering av flere arbeidslivsorienterte læringsaktiviteter.
- Vurdere eksamensformen i studiets kurs, herunder om flere kurs bør ha hjemmeeksamen påfulgt av muntlig utspørring.

Evalueringskomiteen har følgende forslag til mer langsiktige utbedringstiltak:

- Vurdere sammenhengen og overlapp mellom de to innledende kursene i faget (JUR 3050 *General Law of the Sea* og *General Law of the Sea II*).
- Vurdere inkludering av enkelte andre generelle temaer i studiets første semester, for eksempel et mer systematisk fokus på internasjonale institusjoners rolle i havretten, hvilken rolle ikke-statlige aktører spiller i havretten, samt implikasjoner av at havretten får tettere og tettere bånd til andre folkerettsområder (forholdet mellom havrett og menneskerettigheter, internasjonal handelsrett, internasjonal flyktningerett, m.m.).
- Vurdere om temaene inntatt i JUR 3052 (*Protection of the Marine Environment by International Law*) kan gis større plass i studiet.
- Opprettholde fokus på sentrale havrettslige problemstillinger i Arktis, men i studiet også legge opp til et større fokus på andre hav-regioner.
- Gi studentene valget mellom å skrive masteravhandling på 30 eller 60 studiepoeng.

Vurdering og oppfølging

Den periodiske evalueringen gir et godt grunnlag for å foreta en helhetlig gjennomgang av studieprogrammet, hvor det også er rom for å vektlegge hensyn og tiltak som *ikke* er foreslått av den eksterne evalueringskomiteen. På samme måte, er det ikke gitt at alle komiteens anbefalinger vil følges. Dette beror på faglige, administrative og økonomiske hensyn.

Det videre arbeidet krever faglig spisskompetanse, men også god studieadministrativ oversikt. Det anbefales derfor at det opprettes en arbeidsgruppe som får ansvar for å utrede og operasjonalisere komiteens faglige anbefalinger, samt andre faktorer særlig pekt ut som relevante av fakultetsledelsen og studieprogramansvarlig.

Noen av tiltakene som foreslås i den periodiske evalueringen er av en slik art at de er egnet for administrativ behandling, herunder opptakskravene til programmet, samt hvorvidt det er mulig å innføre et mer fleksibelt studieløp, hvor studentene kan velge om de ønsker å skrive 30/60 stp masteroppgave, og dermed oppnå en grad med samlet omfang på 90/120 stp.

Arbeidsgruppe:

Studieutvalget anbefaler at Dekan oppnevner en intern arbeidsgruppe som får i ansvar å utrede og operasjonalisere endringer i LL.M programmet. Arbeidsgruppen foreslås ledet av Studieprogramleder Maria Madalena das Neves, og utover dette bemannes av to faste vitenskapelig ansatte (førstemanuensis Youry van Logchem og førstemanuensis Eva van der Marel), samt en studieadministrativt ansatt (Seniorrådgiver Jørgen Ytreberg). De vitenskapelig ansatte kan etter avtale med prodekan utdanning godskrives et nærmere fastsatt antall timer for arbeidet.

Arbeidsgruppen bes starte sitt arbeid fra august 2023 og ferdigstille dette innen utgangen av november 2023, slik at eventuelle endringsforslag kan fremlegges for behandling i henholdsvis Studieutvalget og Fakultetsstyret i tide før publisering av LL.M programmet høsten 2024 for opptak til studiestart høsten 2025.

Mandat:

Arbeidsgruppen bes om å foreta en helhetlig gjennomgang av studieprogrammet, med siktemål å utrede og operasjonalisere endringer i programmets faglige profil og sammensetning.

Studieprogrammets faglige profil og sammensetning.

- a. Relevante momenter her er nåtidens og fremtidens utfordringer i havretten, geopolitiske forhold, arbeidslivsrelevans m.v.
- b. I forslag til justering av programmets faglige profil og sammensetning, bes arbeidsgruppen være særlig oppmerksom på sammenhengen mellom faglig profil, og fremtidig rekruttering til studieprogrammet. Fra høsten 2023 innføres krav om at studenter utenfor EU/EØS skal betale skolepenger for alle tre semestre ved UiT, noe som ventes å få innvirkning på søkermassen til programmet, både i forhold til antall søkere, og deres opphavssted.²
- c. Arbeidsgruppen bes videre om å hensynta relevans for nærings- og samfunnsliv ved evt. forslag om endret programprofil.

Leveranse:

Arbeidsgruppen bes ferdigstille sin utredning og forslag til endringer i LL.M programmet i havrett senest 30 november 2023.

Signe V. Busch
prodekan for utdanning

Lene Emilie Øye

konstituert seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

1 Endelig evalueringsrapport - periodisk evaluering av LLM in Law of the Sea 2022-2023

Ekstern periodisk evaluering av
LL.M. LAW OF THE SEA
ved UiT Norges arktiske universitet

(2022/2023)

Øystein Jensen (leder)
Sonja Elin Kleven Jakobsen
Henrik Ringbom

1. Sammenfatning

Evalueringen av LL.M.-studiet i havrett ved UiT - Norges arktiske universitet har vært gjennomført i perioden fra september 2022 til februar 2023. Med grunnlag i skriftlig bakgrunnsmateriale, campus-besøk og intervjuer har komiteen dannet seg et bilde av studieprogrammets nivå og innhold, samt studiets samfunns- og arbeidslivsrelevans. Generelt er komiteens inntrykk at studiet rekrutterer godt og tilbyr en attraktiv og viktig utdanning. Vi vil fremheve at både undervisningsledere, faglærere og studenter synes å trives godt på et studium som har tett tilknytning til et dynamisk og dyktig internasjonalt forskningsmiljø; Norsk senter for havrett. Våre funn fremkommer i teksten like nedenfor og er oppsummert i rapportens punkt 12. Vi håper disse kan være til hjelp i det videre arbeidet med utviklingen av studieprogrammet.

2. Innledning

Periodiske evalueringer inngår som et ledd i studiekvalitetsarbeidet ved UiT - Norges arktiske universitet (UiT) i henhold til i studiekvalitetsforskriften § 2-1 annet ledd.¹ UiTs rammeverk for periodiske evalueringer følger av *Retningslinjer for periodisk evaluering av studietilbud*,² samt *Veiledende prosedyrebeskrivelse for gjennomføring av periodisk evaluering av studietilbud*.³ I tillegg fremgår følgende formålsbeskrivelse for periodiske evalueringer av UiTs eget kvalitetssystem for utdanning:

Gjennom periodiske evalueringer skal det vurderes hvordan studietilbudets nivå og innhold framstår i forhold til det fremste innen fagfeltets forskning og fagdidaktikk for studietilbudets aktuelle innretning. I tillegg skal relevans for samfunns- og arbeidsliv vurderes. Evalueringskomiteen skal komme med konkrete forslag til hvordan studietilbudet kan videreutvikles.⁴

¹ Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning, 1. februar 2010.

² *Retningslinjer for periodisk evaluering av studietilbud*, fastsatt av Universitetsdirektøren, i kraft 1. mai 2021. Tilgjengelig på:
<https://uit.no/Content/733558/cache=1623401046000/Retningslinjer+for+periodisk+evaluering+av+studietilbud.PDF> (13. februar 2023).

³ Tilgjengelig på:
<https://uit.no/Content/733563/Veiledende%20prosedyrebeskrivelse%20for%20gjennomf%C3%B8ring%20av%20periodisk%20evaluering%20av%20studietilbud.PDF> (13. februar 2023).

⁴ UiTs kvalitetssystem for utdanning beskriver universitetets mål for det systematiske kvalitetsarbeidet og definerer roller, ansvar, oppgaver og oppfølgingsprosesser. Se nærmere på
https://uit.no/utdanning/kvalitetssystem#innhold_578461 (besøkt 13. februar 2023).

Dekan ved Det juridiske fakultet peker hvert år ut studieprogram som skal gjennomgå periodisk evaluering.⁵ Studieåret 2022/2023 er *LL.M. Law of the Sea* pekt ut for evaluering.⁶ Forberedelsesprosessen for evalueringsarbeidet er nærmere beskrevet i rapporten *Periodisk evaluering av LL.M-programme in Law of the Sea: Bakgrunn, mandat og rammer (2022-2023)*.

3. Evalueringskomitéens medlemmer

Følgende medlemmer har vært oppnevnt til å sitte i evalueringskomiteén:

- Dr. Øystein Jensen, jurist og professor i rettsvitenskap ved Universitetet i Sørøst-Norge/seniorforsker ved Fridtjof Nansens Institutt (leder).
- Sonja Elin Kleven Jakobsen, jurist og seniorrådgiver i Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD).
- Dr. Henrik Ringbom, jurist og professor i havsjuridik ved Åbo Akademi og professor II ved Universitetet i Oslo.

4. Komiteens oppdrag/mandat

Komiteens mandat er inntatt i Vedlegg 4 i dokumentet *Periodisk evaluering av LL.M-programme in Law of the Sea: Bakgrunn, mandat og rammer (2022-2023)*. Det fremgår av mandatet at komiteen skal «vurdere studieprogrammets styrker og gi konkrete forslag til hvordan studieprogrammet kan videreutvikles». Evalueringskomiteen er videre bedt om å vie følgende områder særskilt oppmerksomhet:

- *Studieprogrammets nivå og innhold*, spesielt relatert til sammenheng mellom opptakskrav til studieprogrammet og de faglige kravene som stilles til studentene gjennom studieforløpet, samt studieprogrammets læringsutbyttebeskrivelser, undervisningsaktiviteter, pensum og vurderingsmetoder, sett i sammenheng med nyere forskning/kunnskapsutvikling på fagområdet.

⁵ *Periodisk evaluering av studietilbudene ved Det juridiske fakultet – plan frem til år 2025*, datert 27. april 2020.

⁶ Studieprogrammet *LL.M. Law of the Sea* ble med involvering av eksterne fagpersoner sist gang evaluert i 2016, men den gang med et bredere mandat. Se *Evaluation Report – Master of Laws (LL.M.) in Law of the Sea*. Evalueringskomiteen anbefalte enkelte endringer i studieprogrammet av både akademisk og administrativ karakter.

- *Studieprogrammets relevans for samfunns- og arbeidsliv*, herunder sammenheng mellom studieprogrammets omfang, faglige innretning og videre utdannings- og/eller yrkesmuligheter.

I tillegg til de forhold som er særskilt fremhevet ovenfor, heter det i oppdraget at evalueringskomiteen også kan «velge å ta med andre kvalitetsområder den finner relevant».

Et formelt overleveringsmøte for oppdraget fant sted digitalt den 30. august 2022. Foruten komiteens medlemmer, deltok dekan Tore Henriksen, prodekan for utdanning Kristine Helen Korsnes, studieprogramleder Iva Parlov, studenttillitsvalgt Marine Borot, fakultetsdirektør Øyvind Edvardsen, seksjonsleder Hege Skarsfjord, seniorrådgiver Jørgen Ytreberg og administrativt ansvarlig for studieprogrammet Henriette Fonjong, i møtet. I møtet ble bakgrunnen for den periodiske evalueringen og tidslinjen for arbeidet presentert. Det ble bemerket at det ikke har vært satt spesifikke krav til omfang av rapporten, eller hvordan rapporten skal se ut. Det ble likevel forutsatt at rapporten skal gi anbefalinger med begrunnelser og drøftelser. Budsjettoversikt for oppdraget ble gjennomgått og det ble orientert om muligheten for administrativ støtte underveis i arbeidet.

I møtet ble det også reist spørsmål fra ett komite-medlem om hvor lang tid tilbake i tid evalueringen skulle omfatte. Det ble fra fakultetet vist til at i UiTs retningslinjer for periodiske evalueringer,⁷ er det tatt utgangspunkt i at evalueringsarbeider bør omhandle studieprogrammets utvikling de siste tre årene.

Komiteens medlemmer har diskutert mandatet, og har funnet det tydelig. Ved utnevning av komiteen, og i senere epost-kommunikasjon, har det blitt uttrykt forventning om at evalueringens rapport skulle foreligge innen 1. mars 2023.

5. Evalueringsmateriale

I sitt arbeid har komiteen hatt tilgang til all relevant dokumentasjon knyttet til studieprogrammets innhold, emneplaner, tidligere evalueringer av programmet, m.m. Dokumenter har blitt gjort tilgjengelig digitalt for komiteens medlemmer (pkt. 5.1

⁷ Se UiTs kvalitetssystem for utdanning, tilgjengelig på https://uit.no/utdanning/kvalitetssystem#innhold_578461 (13. februar 2023).

nedenfor). I slutten av november 2022 gjennomførte komiteen også et institusjonsbesøk til Det juridiske fakultet ved UiT (pkt. 5.2 nedenfor). Komiteen gjennomførte intervjuer med emne-ansvarlig for studieprogrammet, studenter, en faglærer og en representant fra dekanatet.

5.1 Digitalt tilgjengelig dokumentasjon

Siden 2. september 2022 har komiteén hatt tilgang til et Teams-område med dokumenter som har vært relevante for evalueringsarbeidet. Teams-området har inneholdt følgende:

- Mappene **Bakgrunnsdata** og **Evalueringer og rapporter**, bestående av materiale som beskriver status for studieprogrammet de siste 3-5 år, både i form av kvantitative data og kvalitative vurderinger. Her har informasjon om søknads- og opptakstall, frafall, karakterfordeling, studiebarometer, tidligere evalueringsrapporter, m.m. ligget.
- I mappen **Prosess og mandat** har komiteens mandat og budsjett for oppdraget ligget, samt plan for periodiske evaluering av studietilbudene ved Det juridiske fakultet ved UiT, generelle rammer for evalueringen, m.m.
- Mappen **Strategisk handlingsplan** har inneholdt den nyeste strategiske handlingsplanen for Det juridiske fakultet ved UiT.
- Teams-området har også inneholdt studieprogrammets emneplan, bakgrunnsrapport for den periodiske evalueringen av *LL.M.*-programmet i havrett, UiTs retningslinjer for periodisk evaluering av studietilbud og tilhørende endringer i kvalitetssystemet for utdanning, samt en eksempelrapport på periodisk evaluering av et studieprogram ved UiT.

Informasjonen i disse dokumentene har vært til hjelp i komiteens arbeid. I tillegg har komiteens medlemmer besøkt Det juridiske fakultets nettsider, hvor også *LL.M.*-programmet i havrett har egne, informative nettsider om opptak til studieprogrammet, studiets innhold, pensumlister, læringskrav, m.m.

5.2. Institusjons-besøk og intervju

Komiteen besøkte Det juridiske fakultet ved UiT 23.–24. november 2022. Formålet med besøket var først og fremst å intervjuere studenter, ansatte og ledelse ved *LL.M.*-programmet. Intervjuene ble gjennomført over to dager. Hele evalueringskomitéen deltok som intervju-panel. Det ble tatt notater under intervjuene. Disse ble diskutert og vurdert i etterkant av intervjuene.

Spørsmål til intervju ble utformet med bakgrunn i komitémedlemmenes individuelle gjennomlesing av tilgjengeliggjort dokumentasjon, samt etterfølgende diskusjoner blant komitémedlemmene. Intervjuobjekter ble valgt ut basert på vurdering av deres muligheter til å besvare spørsmål relatert til mandatet, og som ikke kunne besvares fullgodt bare med bakgrunn i nærlesing av den skriftlige dokumentasjonen.

Følgende personer ble valgt ut til intervju:

- Dr. Iva Parlov, postdoktor ved UiT og studieprogramleder for *LL.M.*-programmet.
- Dr. Maria Madalena das Neves, førsteamanuensis ved UiT, faglærer ved *LL.M.*-programmet og tidligere studieprogramleder for studieprogrammet.
- Kristine H. Korsnes, prodekan for utdanning ved Det juridiske fakultet.
- Tre studenter ved *LL.M.*-programmet.

Utover det mer formelle intervju-opplegget som fant sted i Tromsø i november 2022, har komiteen også snakket med flere tidligere studenter ved *LL.M.*-programmet.

5.3 Supplerende informasjon

Foruten dokumentasjonen som har vært samlet og tilgjengeliggjort digitalt til komitéen under evalueringsarbeidet, har fakultetet velvillig invitert komiteen til å etterspørre eventuell annen relevant dokumentasjon som den har hatt behov for i sitt arbeid. Komiteen har imidlertid ikke funnet det nødvendig å be fakultetet om supplerende informasjon.

6. Metode og nærmere om komiteens arbeid

Evalueringsmetoden har vært basert på skriftlig dokumentasjon og intervjuer.

Etter overleveringsmøtet for oppdraget den 30. august 2022, samt individuell gjennomlesning av det skriftlige materialet i Teams-rommet, har komiteen holdt

nettmøter per Skype/Zoom og telefonmøter. Fremdriftsplan ble bestemt tidlig i prosessen, oppgaver ble fordelt og mandat for arbeidet ble diskutert og tolket i september 2022.

Detaljer om møte-/intervjudag ved Det juridiske fakultet ble planlagt i oktober 2022, herunder med forberedelse av spørsmål til intervjuobjektene. Det ble gjennomført forberedende og oppsummerende møter ved besøket til fakultetet både den 23. og 24. november 2022.

Komiteleder har strukturert og koordinert det interne arbeidet i komiteen, samt samlet skriftlige og muntlige innspill fra komiteens medlemmer. Komiteens leder har ført evalueringsrapporten i pennen, men den er utarbeidet i samarbeid mellom alle evalueringskomiteens medlemmer. Rapporten har blitt diskutert i korrespondanse mellom komiteens medlemmer underveis i arbeidet og endelig ferdigstilt etter et nettmøte den 26. februar 2023. Alle komitémedlemmene har lest gjennom siste versjon av rapporten og stiller seg bak innholdet.

7. Nøkkelinformasjon om studieprogrammet

En *LL.M.* (fra latin *Legum Magister*) er en mastergrad i rettsvitenskap. Den er først og fremst et supplement til juridiske profesjonsstudier og tas vanligvis av ferdigutdannede eller viderekomne jurister som ønsker å spesialisere seg i et bestemt rettsområde.

Det juridiske fakultet ved UiT har tilbudt en *LL.M.*-grad i havrett siden 2008. Gjennom undervisning, læringsaktiviteter og skriving av masteroppgave tilbys en utdanning som skal gi studentene grundige kunnskaper om havets folkerett. Studentene undervises og veiledes av jurister ved Det juridiske fakultet, hvorav de fleste også har en tilhørighet til forskningssenteret Norsk senter for havrett, samt eksperter og gjesteforelesere fra andre akademiske institusjoner, internasjonale organisasjoner, folkerettsdomstoler, m.m. Undervisningen består av forelesninger, seminarer, skrivekurs, prosedyre-øvelse og ekskursjoner til relevante institusjoner. Studiet i havrett er et intenst fulltidsstudium som går sammenhengende over ett kalenderår, med oppstart i august og med innlevering av masteroppgave de første dagene av september i påfølgende år (se *Figur 1: Studiets struktur* nedenfor).

Studiet utgjør til sammen 90 studiepoeng. Det omfatter fire ulike kursemner på 15 studiepoeng hver. I tillegg skal studentene skrive en masteroppgave på 30 studiepoeng. Utdanningsløpet går derfor over tre semestre. Studentene starter med å gjennomføre et

innføringskurs i havrett i løpet av høstsemesteret (JUR-3050 *General Law of the Sea*). Dette kurset gir en grunnleggende innføring i havretten som folkerettsdisiplin. Her behandles regler om maritime soner, maritim avgrensning, tvisteløsning, regelverket for marin havforskning, navigasjon, m.m. Kurset danner grunnlaget for JUR-3054 *General Law of the Sea II*, hvor studentene går mer i dybden på de nevnte temaene, blant annet reglene om tvisteløsning, maritim sikkerhet og maritim avgrensning. Det avholdes en 6-timers skoleeksamen i hver av de to kursene.

Det påfølgende semesteret gjennomføres to nye kurs i henholdsvis havmiljørett (JUR-3052 *Protection of the Marine Environment by International Law*) og havrett i Arktis (JUR-3053 *Law of the Sea and the Arctic*). JUR-3052 tar for seg havrettens miljøregler, med fokus blant annet på forvaltningen av levende og ikke-levende ressurser, rettslige implikasjoner av klimaendringer for havretten, m.m. Dette kurset avsluttes også med en skriftlig 6-timers skoleeksamen.

Det andre kurset i vårsemesteret – JUR-3053 – omhandler spesifikke havrettslige problemstillinger i Arktis. Her er fokus på jurisdiksjonsforhold og -konflikter i verdens nordligste havområder. Svalbardtraktatens geografiske anvendelsesområde og urfolks menneskerettigheter med hensyn til bruk og utnyttelse av marine områder, er blant temaene som studentene skal tilegne seg kunnskaper av. Vurderingsformen er annerledes enn tidligere i utdanningen og består av en skriftlig hjemmeeksamen som pågår over 4 dager, påfulgt av en muntlig eksamen.

Det tredje semesteret starter rett etter vårsemesteret og gjennomføres i løpet av sommermånedene. Her skal studentene skrive en masteravhandling på 30 studiepoeng. Kandidatene velger selv tema for oppgaven, som må være havrettslig relevant og som skal godkjennes av fakultetet. Det er krav til et visst omfang på oppgaven, skriftspråket skal være engelsk, det er krav til referansestil som for andre juridiske tekster, m.m. Studentene har rett til individuell veiledning i skriveprosessen.

Semester	Kurs	Studiepoeng
1. semester (høst)	JUR-3050 <i>General Law of the Sea</i>	15
	JUR-3054 <i>General Law of the Sea II</i>	15
2. semester (vår)	JUR-3052 <i>Protection of the Marine Environment by International Law</i>	15
	JUR-3053 <i>Law of the Sea and the Arctic</i>	15
3. semester (sommer)	JUR-3910 <i>Master's thesis in Law of the Sea</i>	30

Figur 1: Studiets oppbygning

Masterprogrammet i havrett er dimensjonert for 20 studenter. Søkertallene viser at studieprogrammet rekrutterer godt. I 2019 søkte 79 studenter opptak til programmet. I 2020 var søkertallet 145 studenter og i 2021 mottok programmet 129 søknader om opptak.⁸ Tallene i 2020 og 2021 er markant høyere enn tidligere år. Som følge av pandemien har det generelt vært høye søkertall innenfor høyere utdanning de siste årene.

Hvor mange nye studenter som får tilbud om opptak hvert år, kommer an på hvor mange studenter som er tatt opp tidligere og som av ulike grunner har utsatt studiestart, er i permisjon, har faglige forsinkelser, osv. Det reelle studenttallet avgjøres også av hvor mange av de som får tilbud om studieplass som faktisk takker ja og møter ved studiestart.

I 2019 var det 15 nye studenter som ble tatt opp på mastergradsprogrammet i havrett. I 2020 var antallet 14 og i 2021 ble det tatt opp 17 nye studenter. I både 2019, 2020 og 2021 var det 15 studenter som møtte til studiestart.

⁸ Dokument (UiT): «Utvalgte nøkkeltall for utdanningsvirksomheten 2021».

8. Evalueringstemaer

UiTs eget kvalitetssystem for utdanning angir følgende evalueringstemaer som særskilt relevante i studieprogram-evalueringer:⁹

- **Programdesign- og ledelse:** Omfatter studietilbudets faglige innhold, organiseringen av de ulike delene som inngår, og hvordan studietilbudet ledes og utvikles.
- **Inntakskvalitet:** Omfatter oppdatert og relevant informasjon om utdanningene, hensiktsmessige opptakskrav og de faglige forkunnskaper og andre forutsetninger (motivasjon, erfaringer, ambisjon) som studentene har med seg når de begynner på en utdanning, og hvordan de klarer å nyttiggjøre seg disse når de begynner på studieprogrammet.
- **Kvalitet i undervisning og vurdering:** Omfatter undervisernes utdanningsfaglige kompetanse, brukte undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, studentenes egeninnsats for tilegnelse av kunnskap og andre forhold som bidrar til studentenes læring.
- **Relevanskvalitet:** Omfatter utdanningenes relevans for samfunnet, arbeidslivets behov for kompetanse og den langsiktige verdiskapningen som utdanningen bidrar til for samfunnet og den enkelte student. Relevanskvalitet inkluderer også den enkelte students evne til å reflektere over egen kompetanse og formidle denne på en tydelig måte.
- **Rammekvalitet:** Omfatter studentenes organisatoriske, fysiske og psykososiale læringsmiljø, samt det faglige miljøet rundt utdanningene.
- **Læringsutbytte:** Omfatter studentenes faglige prestasjoner og oppnådd læringsutbytte.

Hensett til utformingen av mandatet for nærværende evaluering, har komiteen funnet at momenter knyttet til kvalitetsområdene «programdesign», «inntakskvalitet» og «relevanskvalitet» er særskilt aktuelle å se nærmere på. Vi har imidlertid valgt en inndeling nedenfor som harmonerer best mulig med oppdraget i mandatet og da slik at vi først ser nærmere på det vi har valgt å kalle «studieprogrammets nivå og innhold» (pkt.

⁹ Se https://uit.no/utdanning/kvalitetssystem#kapittel_577480 (besøkt 12. desember 2022).

9 nedenfor) og deretter «studieprogrammets relevans for samfunns- og arbeidsliv» (pkt. 10 nedenfor).

I lys av at mandatet åpner opp for at andre temaer tas i betraktning, har evalueringskomiteen også funnet det på sin plass å skrive noe kort om studiets rammekvalitet, faglige bærekraft og strategiske betydning, herunder studentenes læringsmiljø og hvordan studieprogrammet er forankret i UiTs og Det juridiske fakultetets (forsknings)strategier (pkt. 11 nedenfor).

9. Studiets nivå og innhold

9.1 Opptakskrav til studieprogrammet

Komiteen er blitt bedt om å se særskilt nærmere på sammenhengen mellom opptakskrav til studieprogrammet og de faglige kravene som stilles til studentene gjennom studieforløpet. I opptakskravene til studiet heter det at søkere, foruten å måtte dokumentere «adequate proficiency in English», må «at minimum, hold a bachelor degree or equivalent of at least three years duration in law or political science at university level. They must also document knowledge of the fundamentals of international law and international politics».

Komiteen merker seg at det i mandatet er fremhevet at studiets opptakskrav ikke inneholder et spesifikt omfangskrav til fordypning i relevante fag knyttet til fagområdet i studieprogrammet, jfr. vilkårene i forskrift om mastergrad § 3 annet ledd og § 7.¹⁰ Spørsmålet komiteen har drøftet og vurdert er hvilke krav til fordypningsområde som *bør* inntas i opptaksgrunnlaget på grunnlag av det læringsutbytte som studentene er forventet å inneha ved fullført studium. Vi har også diskutert hvordan et eventuelt endringsforslag vil påvirke studieprogrammets faglige innretning og faglige nivå.

I opptakskravene heter det at søkerne må ha en bachelorgrad (eller tilsvarende) av tre års varighet (180 studiepoeng) i enten jus eller statsvitenskap, og at denne utdanningen må være på universitetsnivå. Studentene må videre kunne dokumentere kunnskaper om grunntrekkene i folkerett og internasjonal politikk. I tillegg gjelder krav til gjennomsnittskarakter (C/2,5).

Det er altså en avsluttet grunnutdanning i fagene jus og statsvitenskap – gitt også at karakterkravet er oppfylt – som gir grunnlag for opptak til *LL.M.*-studiet i havrett.

¹⁰ Forskrift om krav til mastergrad (FOR-2005-12-01-1392).

Hensett til de kurs og emner som inngår i masterstudiet, er det vårt syn at en bachelorgrad i jus gir gode faglige forutsetninger for å fordype seg i havrett slik emneplan, læringskrav, m.m., er lagt opp på *LL.M.*-studiet. Alle integrerte bachelorutdanninger i jus som tilbys ved norske læresteder har et innslag av folkerett i sin emneplan¹¹ – både generell folkerett og mer spesialiserte folkerettsdisipliner som internasjonale menneskerettigheter.

Mange av de studenter som søker seg til havrettsstudiet i Tromsø kommer fra utlandet og søker opptak på grunnlag av utenlandsk grunnutdanning i rettsvitenskap. Basert på de undersøkelser som komiteen har gjort, fremgår det at integrerte grunnutdanninger i jus fra utenlandske læresteder, også har relativt store innslag av folkerett i studiet. Dette gjør viderekomne jusstudenter – enten de har sin grunnutdanning fra Norge eller utlandet – godt rustet for å ta fatt på et spesialisert studium i havrett. Basert på intervjuer som komiteen har gjort med nåværende og tidligere studenter ved *LL.M.*-studiet, må det likevel antas at det også for jusstudenter oppleves relativt krevende å starte på et omfattende studium av en folkerettsdisiplin som uansett ikke har vært dominerende i studentenes juridiske grunnutdanning.

For komiteen fremstår havretts-masteren ved UiT mest av alt som et rettsdogmatisk studieprogram. Ser man på læreplanen, pensumlister, aktiviteter i form av prosedyre-konkurranser, m.m., er rettsvitenskap helt klart den dominerende fagdisiplin. Likevel er det også mulig å få opptak til *LL.M.*-studiet med fagbakgrunn innen statsvitenskap.

Det er ingen unik ordning UiT har valgt i så måte. Komiteen er kjent med at det ved flere andre utdanningsinstitusjoner er mulig å ta en *LL.M.*-grad med annen fagbakgrunn enn jus. Det kreves da oftest en annen relevant utdanning *eller* praksis med direkte tilknytning til faget man vil studere i *LL.M.*-graden.

Det kan argumenteres for at statsvitenskap er spesielt godt egnet som relevant grunnutdanning for opptak til masterstudiet i havrett. Hensett til studiets læringskrav, pensum, m.m. vil ikke komiteen hevde at havrettsstudiet er utpreget tverrfaglig eller ligger i skjæringsfeltet mellom folkerett og statsvitenskap. Men det er store innslag av internasjonal havpolitikk i havretten. Statsvitenskapelig innsikt bidrar til bedre forståelse av mellomfolkelige relasjoner, herunder hvordan traktatregimer oppstår, utvikler seg og

¹¹ Bachelor eller 3-årig grunnutdanning i jus tilbys ved Universitetet i Oslo (UiO), Universitetet i Bergen (UiB), UiT, Universitetet i Sørøst-Norge (USN), Universitetet i Agder (UiA), Universitetet i Stavanger (UiS), Handelshøyskolen BI og Høgskolen Innlandet.

har effekt. To andre momenter er viktige her – momenter som også knytter seg til havrettsstudiets samfunnsrelevans. For det første: samfunnet trenger statsvitere som kan noe om havrett. For det andre: det er viktig at ulike profesjoner lærer seg å jobbe sammen. Denne dialogen møter studentene senere i arbeidslivet, også om man skal arbeide med havrett.

Basert på samtaler som komiteen har hatt med tidligere studenter som har gjennomført *LL.M.*-programmet, og som ikke har sin grunnutdanning i jus, er det ikke noe som tyder på at statsviterne i større grad enn juristene sliter spesielt med å følge studiets progresjon eller oppnå det forventede læringsutbytte. Komiteen er likevel av den oppfatning at en hvilken som helst grunnutdanning i statsvitenskap ikke nødvendigvis er tilstrekkelig for opptak til et krevende studium i havrett. Slik det bør kreves at det for en bachelorutdanning i jus har vært et innslag av folkerettslige emner, bør det av en grunnutdanning i statsvitenskap også kreves at det har vært et innslag av studiefeltet internasjonal politikk. Det er særlig i denne grenen av statsvitenskapen at man tilegner seg de nødvendige forutsetninger for å ta fatt på studier av folkerettslige fag.

For å sikre det faglige nivået til studenter som får opptak på *LL.M.*-studiet, er komiteen derfor av den oppfatning at selv om både jus og statsvitenskap fortsatt bør kunne kvalifisere for opptak, så må det være innslag av en internasjonal komponent i begge grunnutdanningene. Opptakskravene tar rett nok allerede høyde for dette, men kriteriene fremstår uklare. Det heter at i tillegg til grunnutdanning i statsvitenskap eller jus, så må søkerne også kunne dokumentere «knowledge of the fundamentals of international law and international politics». Men hva innebærer det egentlig å ha kjennskap til «the fundamentals» i folkerett og internasjonal politikk? Hvordan skal jus-søkerne oppfylle kravet om å ha kjennskap til det grunnleggende i internasjonal politikk? Og hvordan skal statsvitenskapsstudenter oppfylle kravet om å ha kjennskap til det grunnleggende i folkeretten? Utad er det i alle fall uklart hvordan søkerne etter dagens ordning kvalifiserer for opptak basert på tilleggskravet om «knowledge of the fundamentals of international law and international politics».

Opptakskriteriene bør etter vårt syn derfor revideres slik at det presiseres hvor stort innslag det må være av *folkerett* i jusstudier man søker på grunnlag av (for eksempel 10 studiepoeng). Tilsvarende må det presiseres hvor stort innslag det må være av *internasjonal politikk* i statsvitenskap-utdanninger man søker på grunnlag av (for

eksempel 10 studiepoeng). Et utgangspunkt for angivelse av antall studiepoeng som skal kreves i henholdsvis folkerett og internasjonal politikk, kan tas ved å se hen til oppbygningen av bachelorutdanningene i jus og statsvitenskap ved utvalgte universiteter.

Etter komiteens syn viser behovet for en slik presisering seg også av at kriteriene for opptak, slik de gjelder nå, fremstår som noe vanskelig å administrere. Det vil gjerne lette og effektivisere opptaksprosessen hvis fakultetet – foruten motivasjonsbrevet – bare trenger å forholde seg til formell søknads-dokumentasjon.

Komiteen kan ikke se at studieprogrammets faglige innretning eller faglige nivå vil påvirkes av endringsforslaget angitt over.

9.2 Studieprogrammets læringsutbyttebeskrivelser, m.m., sett i sammenheng med nyere forskning og kunnskapsutvikling på fagområdet

Komiteen er også blitt bedt om å se nærmere på havrettsstudiets nivå og innhold relatert studieprogrammets læringsutbyttebeskrivelser, undervisningsaktiviteter, pensum, vurderingsmetoder, m.m. sett i sammenheng med nyere forskning og kunnskapsutvikling på fagområdet. Studieprogrammet ble evaluert i sin helhet i 2015/2016 av en ekstern komite. I evalueringsrapporten anbefalte komiteen at flere sider ved studieprogrammet burde oppdateres, deriblant læringsutbyttebeskrivelser, pensum og systematikk i innhenting og oppfølging av tilbakemeldinger av studentene. Disse anbefalingene er i stor grad fulgt opp.

Vi vil følge opp evalueringen fra 2015/2016 ved å rette oppmerksomheten mot studiets nivå og innhold i lys av hvordan nyere forskning og kunnskapsutvikling nyttiggjøres i studieprogrammet. Grunnlaget for vurderingen her er først og fremst studiets undervisningsaktiviteter, vurderingsmetoder, pensum og læringsutbyttebeskrivelser.

Undervisningsaktiviteter

Undervisningen i LL.M.-studiet består først og fremst av seminarer/kurs og forelesninger. Dette er en tradisjonell undervisnings-tilnærming, også i juridiske fag. Komiteen har studert detaljerte undervisningsopplegg for utvalgte kurs og finner det positivt at det synes å være et større omfang av seminarer/kurs enn forelesninger i undervisningen. Det er også positivt at det hentes inn gjesteforelesere som kan bidra med dybdekunnskap i

aktuelle temaer, samt at det i undervisningssammenheng er en tett forbindelse mellom studieprogrammet og forskningssenteret Norsk senter for havrett ved UiT.

Et viktig spørsmål for komiteen har vært i hvilken grad studieprogrammet fremmer studentaktiv læring. Kjerneelementene i aktiv læring er studentaktivitet og engasjement i læringsprosessen. Dette krever at studentene gjør meningsfulle læringsaktiviteter. Motsatsen er monolog fra kateteret.

Komiteen har ikke vært fysisk til stede i undervisningen i løpet av høstsemesteret 2022 eller vårsemesteret 2023. Informasjon som komiteen ellers har hatt tilgang til i form av skriftlig materiale og intervjuer avdekker imidlertid at *LL.M.*-programmet har et mål i forhold til at læringen skal legge til rette for at studentene selv deltar aktivt i undervisningen. Det er understreket i studiets emneplan at studentene har et viktig ansvar for egen læring. Denne tematikken var også oppe i komiteens intervju med emneansvarlig og faglærer.

Konkret nevnes at kurs-/seminarundervisningen i vesentlig grad består av problem-basert undervisning der det er forventet at studentene – på egen hånd eller i grupper – deltar aktivt gjennom muntlige presentasjoner, faglige diskusjoner og andre prosjekter. Med dette knyttes både undervisnings-format og fagstoff nærmere studentenes yrkespraksis. Studentene har obligatorisk innleveringsoppgave på kurset JUR 3050 (*General Law of the Sea*) og inviteres dessuten til å levere inn oppgaver for retting på frivillig basis i løpet av kursene. Slik kan de få tilbakemeldinger av faglærer både på materielle og metodiske ferdigheter. Prosedyre-konkurranse, slik nevnt i studiets emneplan, bidrar åpenbart også til studentaktiv læring.

Etter komiteens syn bør innslag av enkelte nye undervisningsaktiviteter likevel kunne vurderes. Studentene bør gjennom studiet for eksempel kunne få trening i å skrive utredninger som skal omhandle viktige og dagsaktuelle havrettslige problemstillinger. Slike kan jobbes med etter modell av offentlige utredninger, og gjerne som gruppearbeid. Ved å skrive fragmenter av en havforvaltningsplan eller utrede grunnlaget for en lov om vindkraft til havs, gis studenter mulighet til å produsere samfunnsnyttig arbeid samtidig som de lærer fag. Et formalisert samarbeid med potensielle oppdragsgivere for slike utredninger (departementer, direktorater, m.m.) kan bidra til å gjøre utdanningen mer samfunnsmessig relevant, samt at studentene blir bedre rustet til å håndtere

arbeidsoppgaver som ligner på slikt arbeid man får i arbeidslivet etter studiet (se også punktet om samfunnsrelevans nedenfor).

Å knytte læringen opp til pågående internasjonale prosesser i større grad kan også være en mulighet. Studentene kan for eksempel få kommentere på utkast til nye havrettslige avtaler som er under utvikling, som den nye FN-avtalen om biodiversitet i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon (BBNJ) eller FNs årlige fiskeri- og havrettsresolusjoner. Kanskje kan man til og med vurdere praksis som et mulig valg-emne på studiet. Det finnes arbeidsplasser hvor studentene kan få jobbe med havrett, som for eksempel Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Kystverket, departementene, Fiskarlaget, m.m. Skulle man vurdere å innta slike aktiviteter i studiet må man imidlertid også drøfte hva som kan være et passende omfang. Det vil dessuten kreve tett oppfølging av studentene.

Komiteens hovedinntrykk er uansett at studieprogrammet allerede legger opp til at studentene skal delta aktivt i undervisningen. Det synes også å være en hensiktsmessig balanse og variasjon i studieprogrammets undervisningstilbud (forelesninger v. kurs, m.m.). Basert på intervju med enkelte av studieprogrammets studenter, finner komiteen det likevel på sin plass å bemerke at fordelingen av undervisningsmengde innenfor rammen av enkelte kurs, tidvis kan oppleves som noe skjevt av studentene. Periodevis rapporteres det om intensiv undervisningsaktivitet, påfulgt av en relativt lang periode uten undervisning i det hele tatt.

Vurderingsmetoder

Studentene på havrettsprogrammet vurderes underveis i JUR-3050 (*General Law of the Sea*), samt ved eksamener etter avslutningen av hvert kurs. I tillegg skal studentene skrive en masteravhandling under veiledning. Eksamener og masteravhandling bedømmes etter universitetets ordinære karaktersystem.

Opplegget for vurdering i hver av de fire kursene som inngår i studiet er noe ulikt. I JUR 3050 (*General Law of the Sea*) er det obligatorisk arbeidskrav i form av en hjemmeoppgave som må være godkjent for at kandidatene kan gå opp til eksamen. Det er etter komiteens vurdering hensiktsmessig at nettopp dette kurset inneholder en slik test. Starten av havrettsstudiet er sentralt for at studentene skal opparbeide seg grunnleggende

kunnskaper og ferdigheter i faget. Hjemme-prøven gir faglærerne anledning til å sikre visse minimumskrav til faglig progresjon tidlig i studiet.

Eksamensformen i tre av de fire obligatoriske kursene i studiet er sekstimers skoleeksamen. Eksamensformen i JUR-3053 (*Law of the Sea and the Arctic*) skiller seg ut ved at vurderingsformen består av en hjemmeeksamen, påfulgt av muntlig utspørring. Komiteen ser ikke åpenbare faglige grunner for at akkurat dette kurset skal ha en annen eksamensform enn de øvrige kursene i studieprogrammet. Vi mener likevel på generelt grunnlag at opplegget med hjemmeeksamen påfulgt av muntlig utspørring gir et bedre grunnlag for å vurdere studentens kunnskaper og læringsutbytte. Det bør vurderes om flere kurs kan få tilsvarende vurderingsordning. Men den kombinerte eksamensformen – sammenholdt med det obligatoriske arbeidskravet i JUR 3050 og masteravhandlingen – bidrar allerede til en hensiktsmessig balanse og variasjon i studiets vurderingsformer.

Pensum

Komiteen har sett nærmere på læringsressursene i faget og blant annet vurdert om pensumlitteraturen er faglig oppdatert. Vi har merket oss at det meste av den litteraturen som studentene skal lese er fra rundt årene 2015-2017, eller eldre. Det er likevel også flere innslag av nyere litteratur, særlig i emnene JUR-3052 (*Protection of the Marine Environment by International Law*) og JUR-3053 (*Law of the Sea and the Arctic*). Komiteen mener det er gjort et skjønnsomt og godt utvalg av litteratur innenfor alle kursene i faget med hensyn til kvalitet på de utvalgte publikasjonene. At noen publikasjoner er over 10 år gamle, betyr ikke nødvendigvis at de materielt sett er utdatert. Det er likevel enkelte nyere titler som nå bør vurderes som pensum i studiet, eventuelt som alternativ litteratur, herunder fjerde utgave av *The Law of the Sea*.¹²

Det forskes relativt mye i havets folkerett og tilfanget av forskningslitteratur innen alle de emnene som inngår i LL.M.-programmet, er stort. Komiteen har merket seg at det også er mye forskningslitteratur på pensum, typisk i form av vitenskapelige artikler og bokkapitler.

¹² Churchill, Robin, Vaughan Lowe, Amy Sander, *The Law of the Sea* (Manchester: Manchester University Press 2022).

Dette er positivt i den forstand at det bidrar til å knytte studiet tettere opp til forskningsfronten i faget. Fokus på forskningslitteratur lar seg også forsvare i lys av at studiet er myntet på viderekomne studenter.

Når et studium er så vidt preget av vitenskapelige artikler, m.m., som *LL.M.*-studiet i havrett, må emne-ansvarlig og faglærere imidlertid være oppmerksom på at forskningsartikler ikke primært er skrevet for studenter. Den pedagogiske innretningen/strukturen er vesentlig annerledes enn i en lærebok. Vi har merket oss at en del av pensumlitteraturen behandler intrikate problemstillinger, for eksempel litteraturen om maritim avgrensning. Studenter har i intervju med komiteen fremhevet at de finner en del av litteraturen i faget komplisert. Vi anmoder derfor om at faglærerne på studiet har et bevisst forhold til hvordan innholdet i relevante forskningsartikler sammenfattes på en god måte overfor studentene og at det forklares godt hvordan forskningslitteraturen og den tematikken som tas opp der knytter an mot lærebøkene som brukes i faget.

Læringsutbyttebeskrivelser

Studiet har læringsutbyttebeskrivelser både på overordnet nivå (for hele utdanningen) og på emnenivå (for hver del av utdanningen som gir studiepoeng). På overordnet nivå heter det at studentene «shall acquire knowledge, skills and general competence enabling them to hold positions dealing with law of the sea issues». I tråd med Kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning er det videre presisert hva som ligger i kravene til «knowledge, skills and general competence» (kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse). Tilsvarende er det utførlige læringsutbyttebeskrivelser innenfor hvert emne av utdanningen, slik det for eksempel heter under JUR 3050 (*General Law of the Sea*) at «having passed the exam, the student shall have acquired advanced knowledge on the various maritime zones and their legal status».

Studiet har tydelige læringsutbyttebeskrivelser. Dette bidrar til at undervisningen lettere kan følges godt opp og at studentene øker sin sluttkompetanse i faget. Det er komiteens syn at både studenter, undervisere, og undervisningsledere gjennom læringsutbyttebeskrivelsene i masterstudiet kan skaffe seg god oversikt over hva som skal være resultatet av læringsprosessene i havrettsutdanningen.

Nærmere undersøkelser av hvorvidt det bør gjøres endringer i studieprogrammets faglige innhold og studiets overordnede struktur, har også stått sentralt i komiteens arbeid.

Generelt vil vi mene at alle kursene som tilbys i studiet adresserer sentrale havrettslige problemstillinger.

Den første modulen (JUR 3050 *General Law of the Sea*) treffer godt som en introduksjon i faget. Noen av temaene utdypes i JUR 3054 (*General Law of the Sea II*). Det er omfattende læringskrav i begge kurs. Et utvalg studenter har overfor komiteen beskrevet de første to modulene som krevende, særlig hensett til alt fagstoffet som skal gjennomgås. Komiteens syn er imidlertid at både pensum-mengde og materielle læringskrav ikke fremstår urimelig belastende for viderekomne studenter. Men fakultetet må være oppmerksomme på at det dels er tale om et komplisert rettsområde hvor det kan være utfordrende å bygge seg opp god forståelse i løpet av relativt kort tid (for eksempel i relasjon til reglene om fastsettelsen av kontinentalsokkelens yttergrense utenfor 200 nautiske mil, tvisteløsningssystemet i FNs havrettskonvensjon, m.m.).

Ut ifra læringskrav, læreplan, undervisning, m.m., fremstår det noe usikkert for oss om studentene i det første kurset (JUR 3050: *General Law of the Sea*) i tilstrekkelig grad gjøres kjent med havrettens historie og hvordan havretten henger sammen med og har forbindelseslinjer til andre deler av folkeretten. Det er uklart om særegenhetene ved havretten som folkerettsdisiplin fremheves, for eksempel slik havretten er ett av de (få) internasjonale rettsområdene der det fortsatt pågår aktiv traktatproduksjon. Utfordringer med implementering på havrettsfeltet, for eksempel slik man har en egen seksjon om vitenskapelig teknologioverføring i FNs havrettskonvensjon som knapt har vært i bruk siden traktaten trådte i kraft, kan fremheves. Slike generelle perspektiver synes å kunne integreres noe bedre i første del av masterstudiet.

Det er heller ikke umiddelbart innlysende hva som begrunner utvalget av rettsområder på JUR 3054 (*General Law of the Sea II*), altså hvorfor det skal være slike dybdestudier av akkurat maritim avgrensning/fastsettelse av yttergrenser, tvisteløsning, vitenskapelig havforskning og maritim sikkerhet. Utvalget av disse emnene lar seg forsvare hensett til at de står sentralt i havretten. Men her bør fakultetet ha for øye at også andre havrettstemaer kan sies å være like sentrale. Komiteen har full forståelse for at tilgang til relevante lærekrefter, faglærere, m.m., kan påvirke sammensetning av en emneportefølje, men rettsområdene som behandles i denne del av studiet synes å ha ligget fast siden 2013/2014.

Så er det også enkelte mer generelle temaer som i mindre grad synes fremtredende i det studentene gjennomgår i studiets første semester, for eksempel:

- et systematisk og overordnet fokus på internasjonale institusjoners rolle i havretten;
- hvilken rolle ikke-statlige aktører (NGO-er, epistemiske samfunn, eksperter, m.m.) spiller i havretten;
- et generelt perspektiv på hvordan havretten har forbindelseslinjer og samvirker med andre folkerettsområder (forholdet mellom havrett og menneskerettigheter, internasjonal handelsrett, internasjonal flyktningerett, m.m.);
- perspektiver og refleksjoner i forhold til om havretten egentlig er et rettferdig rettssystem, særlig hensett til utviklingslandenes stilling og fordeling av havets ressurser.

Det er vår anbefaling at sammenhengen mellom JUR 3050 (*General Law of the Sea*) og JUR 3054 (*General Law of the Sea II*) vurderes nærmere. Hensett til læringsutbyttebeskrivelsene er det en relativt stor grad av overlapp mellom innholdet i kursene. Et alternativ kunne derfor være (å gå tilbake til) en ordning der de to kursene er ett større introduksjonskurs til sammen, og så heller legge inn flere obligatoriske arbeidskrav underveis i høstsemesteret (typisk flere hjemme-prøver med godkjent/ikke godkjent). Da kan man stadig tillate seg å gå mer i dybden om enkelte emner, men uten å være bundet til det mer rigide utvalget av emner som nå utgjør JUR 3054 (*General Law of the Sea II*). Dette innebærer at man vil måtte justere læringskravene i JUR 3050 (*General Law of the Sea*), for eksempel at kunnskapskravet til reglene om maritim avgrensning («knowledge») gjøres om til krav om god forståelse («advanced knowledge»).

Komiteen vil for øvrig nevne at vi har bitt oss merke i en semantisk detalj vedrørende navnet på de innledende kursene i studiet; JUR-3050 *General Law of the Sea* og JUR-3054 *General Law of the Sea II*. Bruken av begrepet «general» kan indikere at det bare er havrettens sedvanerettsregler som tas opp i denne del av studiet. Kanskje hadde terminologien «*Introduction to the Law of the Sea*», e.l., vært en mer dekkende tittel for akkurat disse kursene.

Havrettseglene om miljøbeskyttelse og forvaltning av marine ressurser er viktige. Det er komiteens syn at JUR 3052 (*Protection of the Marine Environment by International Law*) dekker aktuelle problemstillinger innen dette feltet på en god måte. Læringsutbyttebeskrivelsene og pensum dekker også den pågående politiske prosessen med utviklingen av nye traktatregler for havområder utenfor nasjonal jurisdiksjon. Det berømmes at studentene synes å bli gitt en bred introduksjon til folkerettsreglene om miljøbeskyttelse og ressursforvaltning, samt at også havrettslige problemstillinger knyttet til klimaendringer tas opp.

Samlet sett er innholdet i JUR 3052 (*Protection of the Marine Environment by International Law*) omfattende og variert. Pensum er stort og dominert av forskningslitteratur. Emnet er etter komiteens syn ikke mer krevende enn det som kan forventes på dette studienivået. I lys av den faglige og samfunnsmessige relevans som temaene i dette kurset har, mener komiteen likevel at det kan vurderes å vie dette kurset enda større plass i studiet.

I JUR 3053 (*Law of the Sea and the Arctic*) behandles havrettslige problemstillinger som gjør seg særskilt relevante i Arktis. Når man har valgt et spesielt fokus på Arktis, finner komiteen det positivt at temaer som maritime soner, grunnlinjer, Svalbardtraktatens havrettslige dimensjon og fokus på urfolks rettigheter i havet tas opp.

Vi ser det slik at Arktis fortsatt bør ha en tydelig plass i et havrettsstudium ved UiT. Det har likevel vært et sentralt spørsmål for komiteen om studieprogrammet i tilstrekkelig grad også fremmer forståelsen for andre maritime regioner og de havrettslige utfordringene som mange utviklingsland i dag står overfor. Det er flere havområder der implementeringen av havets folkerett ikke går like knirkefritt som i Arktis. Et utvalg av slike regioner burde også kunne få en mer fremskutt posisjon i studiet, i alle fall i et komparativt perspektiv.

Vi har imidlertid forståelse for at fakultetet her står overfor et strategisk dilemma. Studenter som komiteen har pratet med, fremhever at fokuset på Arktis er noe av det som har trukket dem til havrettsstudier i Tromsø og Norge. Samtidig er både samfunnsrelevansen og den faglige relevansen av at studentene opparbeider seg kunnskaper om havrettsutfordringer i andre maritime regioner, minst like stor.

Det er komiteens anbefaling at studentene avslutter sitt studium med å skrive en masteravhandling under veiledning. Obligatorisk introduksjonskurs i forkant av

masteravhandlingen bør opprettholdes. Fakultetet bør også videreføre ordningen med emnebank over temaer som egner seg for masteroppgaver. Det er viktig at emnebanken er ajourført.

Vi har nærmere drøftet masteravhandlingens omfang. Det nåværende omfang på masteroppgaven (37-55 sider) er etter vårt skjønn et godt format for en studentavhandling; studentene får anledning til å fordype seg i et tema i omtrent samme omfang som en vitenskapelig artikkel. Samtidig mener vi studentene bør kunne få større valgfrihet i den avsluttende delen av sitt havrettsstudium. De som er interessert i å skrive en større avhandling (60 studiepoeng), bør kunne få muligheten til det.

Nærmere om programdesign

En fordel med dagens intensive *LL.M.*-ordning er at studentene lærer mye på relativt kort tid. Vi har også et inntrykk av at det nåværende studieprogrammet, slik det lar seg fullføre i løpet av ett kalenderår, er attraktivt blant studentene.

Komiteen ser det likevel slik at man ved relativt enkle grep kan utvide studieprogrammet til 120 studiepoeng, og slik at det blant annet kan kvalifisere direkte for opptak til fakultetets Ph.D.-program. Dette vil bidra til videre utdanningsmuligheter.

En utbygging av studieprogrammet kan skje ved forøkning av kursporteføljen. En mer fleksibel løsning er likevel å gi studentene et valg mellom å skrive en 30 studiepoengs masteravhandling innenfor dagens *LL.M.*-program eller velge et fullt havrettslig masterløp som avsluttes med en avhandling på 60 studiepoeng.

10. Relevanskvalitet

Komiteen har i sitt arbeid også hatt særskilt fokus på studiets samfunns- og arbeidslivsrelevans, herunder sammenhengen mellom studieprogrammets omfang, faglige innretning og videre utdannings- og/eller yrkesmuligheter.

Først av alt vil vi i denne sammenheng knytte noen bemerkninger til studiets navn og læringsutbyttebeskrivelser.

Komiteen mener at det gjeldende navnet på studieprogrammet - «*LL.M. Law of the Sea*» - er faglig dekkende. Det er god sammenheng mellom studiets navn og det faglige innholdet i studiet. Navnet angir også studiets nivå (masterstudium) på en god

måte. Studiets navn kommuniserer også godt overfor omverdenen. Studenter, arbeidsgivere, m.m., får gjennom navnet en god forståelse av studiets innhold.

Relatert til studiets læringsutbyttebeskrivelser finner komiteen det på generelt grunnlag positivt at i stedet for å beskrive arbeidsmetoder og hvordan studenten skal ha lært, er studentenes kvalifikasjoner satt i sentrum. I læringsutbyttebeskrivelsene både på overordnet nivå og på emne-/kursnivå, synes man å ha sett for seg arbeidsgivere som målgruppe. Disse er gjerne ikke opptatt av hva slags oppgaver eller aktiviteter studentene har gjennomført i utdanningen, men hva de kan bruke kompetansen sin til. Således finner komiteen det positivt at læringsutbyttene i studieprogrammet først og fremst er en beskrivelse av hva kandidaten skal kunne, vite og hva de er i stand til å gjøre.

Beskrivelsene i studieprogrammet synes derfor også å kommunisere godt med både fagfolk på rettsområdet, potensielle arbeidsgivere og med studenter som ennå ikke er sosialisert inn i kunnskapsfellesskapet. Læringsutbyttebeskrivelsene gir etter vårt syn god innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, men uten å være så spesifikke og lite fleksible at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte medføre endring i læringsutbyttet.

I forhold til opptakskriterier og studentenes fagbakgrunn vil komiteen understreke det positive ved at havrettsstudiet også er åpent for studenter med grunnutdanning i statsvitenskap. Relevante arbeidsgivere for studiets uteksaminerte – de være seg offentlige myndigheter, interesseorganisasjoner eller arbeidsgivere fra næringslivet – er ikke bare interessert i å ansette rendyrkede jurister. I forlengelse av dette er det etter vårt syn også viktig at fakultetet ytterligere søker aktiv inkludering i studiet av potensielle arbeidsgivere og næringslivsaktører som gjesteforelesere, m.m. Vi har tidligere i rapporten også understreket at det kan være et behov for flere arbeidslivsorienterte studentaktiviteter som knytter an mot relevante problemstillinger fra arbeidslivet, typisk skriving av utredninger eller evalueringer. Slik praksis vil ikke bare bidra til å forberede studentene til arbeidslivet; det gir også en mulighet for å inkludere aktuelle oppdragsgivere direkte i studiets gjennomføring.

Så vidt våre undersøkelser har kunnet bringe på det rene er ikke etterspørselen etter studenter med havrettslig spesialiseringen veldig stor, i alle fall ikke i Norge. Arbeidsmarkedet er i vesentlig grad knyttet offentlig forvaltning. Men også NGO-er er interessert i havrettslig kompetanse, særlig i forbindelse med regelverksarbeid som gjøres

internasjonalt. Et perspektiv som fakultetet imidlertid bør være oppmerksomme på, er at arbeidsgivere ikke nødvendigvis selv vet at de trenger nettopp havrettsjurister. Studieprogrammet bør derfor kontinuerlig gjøre bestrebelser på å synliggjøre samfunns- og arbeidslivsrelevansen av den kompetansen de utdanner.

Komiteen finner likevel grunn til å påpeke at studieprogrammet synes å ta opp et passende antall studenter. For jurister er en spesialisering i havrett en like relevant inngang til profesjonsyrket som en hvilken som helst annen jus-spesialisering. Vi ser at uteksaminerte studenter med en *LL.M.* fra Tromsø jobber i ulike jus-bransjer, herunder som advokater. Studenter på havrettsstudiet kommer dessuten fra vidt ulike deler av verden. Etter ferdige studier i Tromsø later det til at de fleste reiser tilbake dit de kommer ifra. Utdannelsen vil derfor tas i bruk og bidra til kapasitetsbygging flere steder i verden, herunder også i små øystater under utvikling (SIDS), utviklingsland og kystløse stater.

I forhold til samfunnsrelevansen av studiets faglige innretning finner komiteen det i utgangspunktet positivt at studiet har et fokus på Norge og Tromsøs nære havområder – at studiet har en Arktisk dimensjon. Dette er som nevnt også noe av det som trekker både norske og utenlandske studenter til Tromsø. Vi finner det klart at studiet tilbyr et relevant og helhetlig studium. Komiteen mener likevel at studieprogrammets *globale* relevans kan styrkes ytterligere ved et større og systematisk fokus på havrettslige utfordringer i andre maritime regioner også, for eksempel i det Sørøst-Atlanteren. I denne forbindelse vil vi bemerke at *LL.M.*-studiet i havrett ved UiT per dags dato er det mest aktive og robuste havrettsstudiet som finnes; en noe bredere regional profil i studiets emneportefølje vil kanskje kunne gjøre studiet enda mer attraktivt i andre deler av verden og forberede studentene enda bedre på en internasjonal karriere.

11. Rammekvalitet, faglig bærekraft og strategisk betydning

Utover mandatet finner vi også grunn til å knytte noen merknader til kvalitet på læringsmiljø, infrastruktur, m.m. Vi har merket oss at studentene generelt synes å se positivt på undervisningen, tilbakemeldinger og vurderinger i *LL.M.*-studiet. Etter vårt skjønn fremstår det også slik at studiene stimulerer til et godt læringsmiljø, både fysisk, organisatorisk og pedagogisk. Studentene stimuleres til faglig engasjement, selvstendighet og kreativitet. De inkluderes godt i faget og fagmiljøet. Terskelen for å

oppsøke både administrative tjenester og vitenskapelig ansatte blir beskrevet av studentene som «very low».

Et positivt aspekt er også hvordan studentene møter forskning i havrettsstudiet. Vi har pekt på at forskningslitteratur utgjør en vesentlig bestanddel av studentenes pensum. Havrettsstudiet i Tromsø er imidlertid også godt forankret i forskning på annet vis. Fagmiljøet som drifter studiet, har god havrettslig forskningskompetanse som ivaretar studieprogrammets behov. Studiet er tett knyttet opp til det største og mest aktive havrettsmiljøet i Norge, Europa og verden: Norsk senter for havrett. Senteret leverer forskning av topp internasjonal kvalitet.

Det juridiske fakultets ledelse har i samtale med komiteen beskrevet havrettsstudiet som «kronjuvelen» i fakultetets faglige portefølje. Sett utenfra er en slik beskrivelse også treffende. I folkerettslige kretser, så vel nasjonalt som internasjonalt, er UiT mest av alt kjent for sin havrettsforskning og sitt *LL.M.*-studium i havrett. Hensett til det som er sagt like ovenfor om Norsk senter for havrett, mener komiteen at UiT fortsatt har de fremste forutsetninger for fortsatt å tilby en god og attraktiv *LL.M.*

12. Konklusjoner og anbefalinger

Komiteen har følgende forslag til kortsiktige utbedringstiltak:

- Spesifisere omfangskrav til fordypning i folkerett og internasjonal politikk som grunnlag for opptak til studiet.
- Foreta enkelte pensumoppdateringer.
- Vurdere navneendring på de to innledende kursene i faget (*JUR 3050 General Law of the Sea* og *General Law of the Sea II*).
- Vurdere om det kan gjøres mer i forhold til variasjon og balanse i studieprogrammets undervisnings- og vurderingsformer, herunder inkludering av flere arbeidslivsorienterte læringsaktiviteter.
- Vurdere eksamensformen i studiets kurs, herunder om flere kurs bør ha hjemmeeksamen påfulgt av muntlig utspørring.

Komiteen har følgende forslag til mer langsiktige utbedringstiltak:

- Vurdere sammenhengen og overlapp mellom de to innledende kursene i faget (*JUR 3050 General Law of the Sea* og *General Law of the Sea II*).

- Vurdere inkludering av enkelte andre generelle temaer i studiets første semester, for eksempel et mer systematisk fokus på internasjonale institusjoners rolle i havretten, hvilken rolle ikke-statlige aktører spiller i havretten, samt implikasjoner av at havretten får tettere og tettere bånd til andre folkerettsområder (forholdet mellom havrett og menneskerettigheter, internasjonal handelsrett, internasjonal flyktningerett, m.m.).
- Vurdere om temaene inntatt i JUR 3052 (*Protection of the Marine Environment by International Law*) kan gis større plass i studiet.
- Opprettholde fokus på sentrale havrettslige problemstillinger i Arktis, men i studiet også legge opp til et større fokus på andre hav-regioner.
- Gi studentene valget mellom å skrive masteravhandling på 30 eller 60 studiepoeng.

Oslo og Mariehamn, 28. februar 2023

Øystein Jensen

Sonja Elin Kleven Jakobsen

Henrik Ringbom

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
13.06.2023

Sak:
34/23

Avdelings- og programevaluering på masterprogrammene studieåret 2022-23 - Det juridiske fakultet

Innstilling til vedtak:

1. Studieutvalget tar saksframlegget og evalueringsresultatene til orientering, og vedtar oppfølgingspunkter som foreslått med de endringer som kommer frem i møtet.
2. Resultatene fra evalueringsarbeidet studieåret 2022-2023 oversendes til avdelings- og studieprogramledere for oppfølging, i henhold til gjennomgangen i denne saken og eventuelle innspill som kommer frem i møtet.
3. Studieutvalget ber prodekan for utdanning ta utvalgets drøftinger av fakultetets system for evalueringsarbeid til orientering, og legge frem innen utgangen av høstsemesteret 2023 forslag til revidert prosedyre for fakultetets avdelings- og programevaluering på masterprogrammene.

Bakgrunn:

Innledning

I denne saken redegjøres det for resultatene av evalueringen av undervisningsaktiviteter som ble gjennomført ved fakultetet høsten 2022 og våren 2023 for henholdsvis Masterprogrammet i rettsvitenskap (IMA-JUS), Master of Laws in Law of the Sea (LL.M) og våre emner i fellesgradsprogrammet Joint Nordic Master's Programme in Environmental Law (NOMPEL).

I avsnitt 1.1 beskrives evalueringssystemet som ble benyttet høsten 2022 og våren 2023, og gjennomgang av hvordan data fra nettskjema er vurdert.

I avsnitt 1.2 til 1.5 gis en oppsummering av hovedfunn fra grunnlagsdata samlet sett for hver avdeling/hvert studieprogram, samt forslag til områder for videre oppfølging med tiltak. I avsnitt 1.6 gis det en vurdering av aktuelle utfordringer knyttet til fakultetets system for evaluering av fakultetets masterprogrammer, og hvor Studieutvalget inviteres til å drøfte hvordan systemet best kan videreutvikles og tilpasses kravet om innføring av utviklingsplaner for det enkelte studieprogram.

Saksframlegget i denne saken er offentlig, og vil etter behandling i Studieutvalget publiseres åpent i UiTs Møteportal på nett og i tillegg legges ut i Canvas for studentene. Flere av vedleggene til saken er unntatt offentlighet av personvern hensyn.

1.1. Om evalueringssystemet og evalueringsarbeidet

Etter at fakultetet for noen år siden la om fra papirskjema (som ble besvart i sammenheng med undervisningen) til elektroniske spørreskjema, utviklet svarprosenten seg til konstant å være lav. Dette har vært en utfordring hva gjelder representativiteten i svarene, og også i et kost-nytte perspektiv siden fakultetet legger ned mye ressurser i evalueringsarbeidet. Det er på denne bakgrunn positivt at evalueringsarbeidet slik det ble gjennomført fra høsten 2020 resulterte i mange flere tilbakemeldinger både fra studenter og faglig ansatte. Vi ser imidlertid en nedgang i antall studenttilbakemeldinger fra studieåret 2020-2021 til 2022-2023, og at antallet i noen tilfeller er for lavt til at det alene gir representativ informasjon. Mulige årsaker til dette har fakultetet ikke sikker kunnskap om, og vil derfor være et aktuelt tema å diskutere både i dette møtet, i møte med studenter, JSU og i fakultetets ledelse og formelle organer fremover.

Til vurderingen av antallet tilbakemeldinger bemerkes det imidlertid at studentene gjerne blir oppfordret til å benytte nettskjemaet etter konkrete forelesnings-/seminarrekker innenfor fag/emner, og kan svare på nettskjemaet så mange ganger de ønsker. Dette innebærer at antallet svar mottatt gjennom nettskjema ikke nødvendigvis gjenspeiler antallet studenter som har besvart dette. Likeledes vil det heller ikke fremgå om flere studenter har samarbeidet om én tilbakemelding. I vurderingen av data må derfor alltid antallet svar vurderes opp mot antallet studenter som omfattes av undervisningstilbudet resultatet kan ha relevans for.

Skriftlig grunnlagsdata for fakultetets system for evaluering av undervisningsaktiviteter er tilbakemeldinger fra studentene i evalueringsskjema (nettskjema) og referat fra dialogmøtene med bl.a. de tillitsvalgte studentene og avdelingslederne/de programansvarlige. I tillegg kommer lærerevalueringer samt tilbakemeldinger fra avdelingslederne/de programansvarlige. Evalueringsspørsmålene i nettskjema og mal for dialogmøtene med de tillitsvalgte studentene er lagt ved (jf. vedlegg 1 og 2). Spørsmålene i evalueringsskjemaet som ble benyttet studieåret 2022-2023 er i all hovedsak de samme som ble benyttet foregående studieår, med unntak av noen forbedringer utviklet på bakgrunn av innspill fra de programansvarlige og avdelingslederne.

Arbeids- og dataflyt, samt tilrettelegging for bruk av nettskjema som digital plattform for tilbakemeldinger er beskrevet i vedlagt skriv (jf. vedlegg 3). Her beskrives også endringer som ble innført i løpet av vårsemesteret 2023. Under punkt 1.6 om videre utvikling av fakultetets arbeid med studiekvalitet beskrives forhold som vil kunne ha betydning for utviklingen videre av fakultetets evalueringsarbeid mer i detalj, og hvor Studieutvalget inviteres til å drøfte oppfølgingen av disse.

1.2. Data fra nettskjema

Antall tilbakemeldinger, sortert på avdelinger og studieprogram, kommer frem av oversikten nedenfor. Tall fra studieårene 2020-2021 og 2021-2022 er lagt inn til sammenlikning:

IMA-JUS:	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
1. avdeling	351 svar	418 svar	540 svar	157 svar	317 svar	121 svar

2. avdeling	210 svar	261 svar	270 svar	127 svar	110 svar	158 svar
3. avdeling	275 svar	216 svar	118 svar	85 svar	114 svar	154 svar
4. avdeling	172 svar	191 svar	100 svar	11 svar	63 svar	33 svar
5. avdeling	35 svar	23 svar	11 svar	7 svar	5 svar	4 svar
LL.M.:	26 svar	34 svar	47 svar	21 svar	67 svar	24 svar
NOMPEL:	19 svar	4 svar	25 svar	3 svar	24 svar	1 svar
Total	1088 svar	1147 svar	1111 svar	411 svar	700 svar	495 svar

Standardavvik er tatt inn som et moment i vurdering av resultatene (jf. vedlegg 6), først og fremst som et ledd i å enten gi sannsynlighet til tolkning av tendenser som kommer frem på konkrete områder for den aktuelle avdeling/program, eller gi en begrunnelse for hvorfor resultater ikke bør tillegges vekt. Et høyt standardavvik (stor variasjon/uenighet i tilbakemelding) er i denne undersøkelsen definert til over 1,5, mens et lavt standardavvik (liten variasjon/uenighet i tilbakemelding) er definert til under 1,0.

I det følgende er datamaterialet gjennomgått med formål om å bidra til

1. Å finne og beskrive generelle suksessfaktorer og forbedringspunkter på avdelingen/studieprogrammet.
2. Å finne og beskrive konkrete suksessfaktorer og forbedringspunkter som synes å ha stor betydning for studentenes læringsutbytte og læringsmiljø.
3. Å vurdere om funnene gir grunn til å avslutte, videreføre eller igangsette konkrete tiltak, og hvor ansvaret for videre oppfølging bør ligge.

Som det kommer frem av graderingen i nettskjema, indikerer et resultat nært 1 alltid et negativt evalueringsresultat, mens et resultat nært 5 alltid indikerer et positivt evalueringsresultat. I analysearbeidet er et resultat på under 3,0 definert som lavere enn ønskelig og et resultat på 4,0 eller over definert som høyt. Lave resultat er i tabellene uthevet i rødt, middels høye resultat (3,0-4,0) har ingen utheving, og høye resultat er uthevet med grønt.¹

1.3. Nærmere om IMA-JUS per avdeling

Nedenfor følger en sammenfatning av resultatene og utviklingen gjennom studieåret med utgangspunkt i tilbakemeldinger per spørsmål i nettskjemaet, og sett i sammenheng med tilbakemeldinger fra dialogmøter (jf. vedlegg 4). Gjennomgangen av hver avdeling/studieprogram avsluttes med en konkretisering av noen særskilte oppfølgingspunkter. Med mindre annet er presisert, følges disse videre opp av avdelingsleder/de programansvarlige i samarbeid med underviserne.

1. avdeling

Antall studenttilbakemeldinger: 317 for høst 2022 og 121 for vår 2023

¹ Resultat på 3 uthevet som rødt indikerer et lavere resultat rundet opp til 3. Tilsvarende er resultat på 4 eller over uthevet som grønt.

Oversikt over resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
1. avdeling	438	3,8	4,1	4,1	4,2	4,2	3,1	4,3
Forelesning // Lecture	67	3,7	3,9	3,9	3,9	3,9	1,9	4,2
Avtalerett	12	4,3	3,8	4,3	4,1	4,2	2,2	4,3
Barnerett	29	3,5	4,0	4,1	4,2	4,4	2,1	4,3
Ekteskaps- og samboerrett	17	3,3	3,8	3,4	3,1	2,6	1,8	3,9
Ex.fac.	4	4,0	3,5	4,5	3,5	3,8	2,8	4,0
Statsrett	5	4,0	4,2	2,6	4,4	4,6	0,4	4,4
Seminar	348	3,8	4,1	4,1	4,3	4,3	3,2	4,3
Arverett	52	3,7	4,1	4,2	4,4	4,4	2,8	4,3
Avtalerett	42	4,1	4,2	4,3	4,5	4,8	3,7	4,3
Barnerett	72	4,0	3,8	4,1	4,1	3,9	3,2	4,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1	4,0	4,0	3,0	3,0	3,0	1,0	3,0
Ekteskaps- og samboerrett	75	3,5	4,2	3,7	4,2	4,5	3,2	4,5
Ex.fac.	58	3,8	4,3	4,3	4,3	4,0	3,2	4,5
Folkerett	39	4,0	4,3	4,3	4,3	4,2	3,3	4,3
Statsrett	9	4,1	3,6	3,5	4,0	4,2	3,6	3,9
Skrivekurs	13	3,8	4,2	4,3	3,8	4,0	3,3	4,2
Avtalerett	1	4,0	5,0	4,0	4,0	4,0	5,0	5,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	12	3,8	4,1	4,4	3,8	4,0	3,2	4,1
Skrivekurs // Writing course	10	4,5	3,9	4,0	4,4	4,4	4,4	4,5
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	10	4,5	3,9	4,0	4,4	4,4	4,4	4,5
Totalsum	438	3,8	4,1	4,1	4,2	4,2	3,1	4,3

På 1. avdeling er det mottatt 317 studentevalueringer for høstsemesteret 2022 og 121 for vårsemesteret 2023. Alle respondenter har ikke besvart alle spørsmål. Sammenlignet med tallene fra studieåret 2021/2022, har antallet studentevalueringer gått markant ned (se tabell avsnitt 1.2). Kullet har likevel et forholdsvis høyt antall tilbakemeldinger høsten 2022, særlig i forbindelse med seminarundervisningen. For våren 2023 er antallet vesentlig lavere, men også her utgjør tilbakemeldinger om seminarundervisningen en stor andel. Det lave antallet tilbakemeldinger våren 2023 kan gi grunn til å være noe mer tilbakeholden med å trekke konklusjoner eller iverksette tiltak uten støtte i andre holdepunkter, særlig i tilfeller hvor lavt antall besvarelser korresponderer med høyt standardavvik.

Noen fag skiller seg særlig ut i denne sammenheng. Barnerett utpeker seg i positiv retning som et fag hvor flest studenter har evaluert både forelesningene og seminarene. Ex.fac peker seg ut som et fag hvor det har kommet inn svært få studenttilbakemeldinger, især i tilknytning til forelesningene (4 svar tilknyttet forelesninger, 58 svar tilknyttet seminar). Også faget statsrett utpeker seg som et fag hvor det har innkommet svært få studentevalueringer, både knyttet til seminarer og forelesninger (5 svar tilknyttet forelesninger, 9 svar tilknyttet seminarer). For forelesningene i folkerett og arverett har det ikke kommet inn noen studentevalueringer, og disse fremgår følgelig ikke av skjemaet over. For eksamenskurs/skrivekurs/annet har det kommet inn under 10 tilbakemeldinger per fag. På grunn av det lave antallet tilbakemeldinger knyttet til eksamenskurs/skrivekurs, knyttes det ikke videre kommentarer til disse i det følgende.

I det følgende vil det knyttes noen kommentarer til de enkelte spørsmål i studentevalueringsskjemaet, supplert med innspill fra dialogmøtet mellom studenttillitsvalgte og avdelingsleder.

1) I hvilken grad var du godt nok forberedt til undervisning?

Studentene vurderer sin egen grad av forberedelse til undervisningen i varierende grad mellom forelesning og seminar. For forelesningene vurderer studentene seg som marginalt mindre forberedt

² Oppgitt med status «aktiv» i Felles studentsystem (FS), og har dermed aktiv studierett på det aktuelle masterprogram.

(3,7) enn til seminarer (3,8). Hva angår forelesningene er det viktig å ha i mente at få studenter har evaluert disse, slik at det ikke er mulig å iverksette tiltak på bakgrunn av disse alene, selv om standardavviket for dette spørsmålet er gjennomgående lavt.

2) I hvilken grad ble læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) brukt i undervisningen?

I alle fag på første avdeling beskriver studentene bruken av LUB i undervisningen som middels høyt til høyt, fra 3,5 til 4,3, med et gjennomsnitt på 4,1 for både seminarer og forelesninger. I faget statsrett rangerer studentene bruk av LUB høyt i forelesningen (4,2) og betydelig lavere i seminar (3,6). Siden statsrettsfaget har mottatt få studentevalueringer, er det imidlertid vanskelig å trekke sikre konklusjoner basert kun på nettskjemasvar fra studentene. Studentene opplever det som positivt når seminarleder bruker LUB aktivt som referanse for mål for undervisningstilbudet, og har i dialogmøte med avdelingsleder fremmet et ønske om at enkelte seminarledere mer aktivt bruker kunnskapsmålene i undervisningen.

3) I hvilken grad bidro pensum i faget til din læring?

For fagene som inngår i 1. avdeling vurderer studentene nytten av pensum som svært varierende, med en spredning fra 2,6 til 4,3. I snitt rangerer studentene pensumnytt til 4,1, med noe variasjon mellom forelesning (3,9) og seminar (4,1). Fagene som utpeker seg i noe negativ retning er forelesningene i statsrett (2,6) og ekteskaps- og samboerrett (3,4). Det er imidlertid interessant å peke på at det er de samme fagene som utpeker seg også hva angår pensumrelevans for seminarene hvor statsrett er vurdert til 3,5 og ekteskaps- og samboerrett er vurdert til 3,7. For statsrettens vedkommende ligger som nevnt få studentevalueringer til grunn og det er i tillegg høyt standardavvik, noe som indikerer stor variasjon i studentbesvarelsene. I ekteskaps- og samboerrett har 75 studenter levert evalueringer av seminaret, og standardavviket er lavt (1,0) noe som kan tilsi at det kan være verdt å undersøke pensumtilstanden i faget nærmere. Tallet 3,7 er isolert sett en middels høy score, og det er således ikke grunn til større uro, selv om faget plasserer seg noe lavere enn resterende fag på avdelingen, hvor nytteverdi av pensum er vurdert som høy (4,0 eller høyere). De tillitsvalgte studentene på 1. avdeling melder at det er utfordrende å få tid til å lese tilstrekkelig pensum i forkant av forelesningene. Gjennom dialogmøtene med studentene rapporteres det at pensum i statsrett oppleves som svært teoretisk og tunglest, og også tidligere studentkull har oppgitt samme tilbakemelding.

4) I hvilken grad bidro undervisningsmaterialet som ble benyttet til din læring?

Studentene evaluerer undervisningsmaterialets bidrag for læring som høyt (4,2), og noe høyere i seminar (4,3) enn i forelesning (3,9). Forelesningene i ekteskaps- og samboerrett (3,1) og ex.fac. (3,5) er scoret noe lavere enn resterende forelesninger, hvor undervisningsmaterialets bidrag til læring er vurdert som høyt (4,0 eller høyere). Både ex.fac. og ekteskaps- og samboerrett er fag med lavt antall studentevalueringer, og det er innenfor dette spørsmålet påvist høyt standardavvik for begge fag. Dette viser at studentene har besvart dette spørsmålet veldig ulikt, slik at noen studenter er mer fornøyde med undervisningsmaterialets bidrag til egen læring, mens andre er mindre fornøyd. Det bør tilstrebes høyere antall evalueringer for disse fagene for kommende år, for å undersøke nærmere om det er hold i de noe lavere scorene. I alle seminarer gir studentene uttrykk for å være godt fornøyd med undervisningsmaterialets bidrag til læring (4,0 til 4,5).

I dialogmøter med avdelingsleder gir studentene generelt uttrykk for å være fornøyd med undervisningsmaterialet på avdelingen, men fremhever især powerpointpresentasjoner som et viktig referansepunkt både under forelesninger og ved etterarbeid. Det er derfor viktig at materialet gjøres tilgjengelig for studentene, gjerne i god tid. Seminarmaterialet oppleves ofte som for omfattende, og det er lite tid til å gå gjennom alle oppgavene. Noen studenter ønsker at seminarmaterialet legges ut samtidig med at forelesningene gjennomføres, men erkjenner at det kan bli for mye materiale å forholde seg til på en gang. Publiseringen av seminarmateriell en uke før seminaret fungerer godt og følges også opp i praksis av underviserne.

5) I hvilken grad bidro undervisningen, slik den ble gjennomført, til din læring?

Gjennomsnittlig opplever studentene at undervisningens bidrag til egen læring er høyere i seminarer (4,3) enn i forelesninger (3,9). Forelesningene i ekteskaps- og samboerrett (2,6) samt i ex.fac. (3,8) peker seg ut i statistikken, som noe lavere vurdert enn resterende forelesninger. Igjen nevnes at dette er fag med lavt antall studentevalueringer, og med høyt standardavvik. Studentene opplever i større grad at seminarundervisningen bidrar til deres læring, også for disse fagene, hvor ekteskaps- og samboerrett scores i snitt til 4,5, og ex.fac. i snitt til 4,0. I seminarene er det også en betydelig høyere andel respondenter innenfor disse fagene (henholdsvis 75 og 58), og standardavviket for fagene i dette spørsmålet er lavt. I særlig positiv retning fremtrer seminarene i avtalerett, hvor studentene vurderer undervisningsgjennomføringen til hele 4,8, noe som må anses som et svært solid resultat, gitt også det svært lave standardavviket på 0,5. Antall studenter som evaluerte seminarrekken (42) er imidlertid såpass lavt at det kan begrense seg til et fåtall seminargrupper som er svært fornøyde, uten at vi kan si noe om hvordan resterende studenter har opplevd at undervisningen har bidratt til deres læring. På 1. avdeling fremhever studentene i dialogmøtet at skrivekurs og begynnerkollokvieordningen er av stor verdi for å komme inn i fag og metode på en god måte.

6) I hvilken grad deltok du aktivt i undervisningen?

Dette er det spørsmålet i studentevalueringen som har lavest score, både for forelesninger hvor snittet ligger på 1,9 (med en variasjon fra 0,4 til 2,8), og seminarer, hvor snittet ligger på 3,2 (med en variasjon fra 2,8 til 3,7). Forelesning er en undervisningsform som i begrenset grad tilrettelegger for studentaktivitet, og for dette spørsmålet er også standardavviket høyt for alle fag i forelesningene, noe som tilsier at det er stor variasjon i hvilken grad studentene har opplevd seg selv som aktivt deltagende i undervisningen. Seminarene er derimot tilrettelagt for høy grad av studentaktivitet, og fordrer studentdeltakelse for å sikre godt læringsutbytte, så det er bemerkelsesverdig at dette er en kategori som studentene vurderer som kun middels høy (3,0-4,0). Arverett er et fag som her peker seg ut som mindre studentaktivt i seminarene enn de øvrige, med en score på 2,8. Også her må det tas et forbehold idet spørsmålet er besvart av et begrenset antall studenter (52), noe som tilsier at det ikke nødvendigvis er representativt for hele studentgruppen, på tross av at standardavviket er innenfor normalen (1,3).

I dialogmøtene med avdelingsleder gav studentene uttrykk for at studentaktiv undervisning, gjennom diskusjoner og gruppearbeid i seminarene fungerer godt for mange. Samtidig kan terskelen for å ta ordet i undervisningen, og risikere å si noe feil, oppleves som høy. Dette gjør at det for mange er lett å avstå fra å ta ordet, også i seminarene.

7) I hvilken grad var undervisningen rettet inn mot læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen?

Spørsmål 7 er ikke ulikt spørsmål 3 i evalueringen, og knytter seg til læringsutbytte, men i dette spørsmålet handler det ikke om hvorvidt læringsutbyttebeskrivelsen ble brukt i undervisningen, men om hvilken nytte studentene har hatt av undervisningen hva gjelder læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen. Dette er et spørsmål som studentene i snitt scorer høyt, med 4,2 for forelesningene og 4,3 for seminarene. Resultatet er noe lavere, men fortsatt middels høyt, for forelesningene i ekteskaps- og samboerrett (3,9) og seminarene i statsrett (3,9). Begge disse er fag med lavt antall evalueringer i respektive kategorier, og det er dermed vanskelig å utlede funn eller trekke konklusjoner basert på disse scorene alene.

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer³, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

³ Antall mottatte lærerevalueringer: 17 høst 2022, 6 vår 2023.

Studentaktivitet:

Underviserne knyttet til 1. avdeling melder om at de forsøker å bidra til større studentaktivitet på en rekke ulike måter. Eksempelvis har seminarlederne delt studentene inn i par eller grupper og tilrettelagt for summing i forkant av plenumsgjennomganger. Mange undervisere har forsøkt å etablere en lav terskel for å ta ordet i timen, eksempelvis ved hjelp av humor og andre virkemidler. En underviser melder om aktiv bruk av dommer i undervisningen som et tiltak for å fremme studentaktivitet. Flere lærere har tatt i bruk Kahoot og canvas-quiz i undervisningen. Noen seminarledere sier de har brukt humor for å senke terskelen for å ta ordet i undervisningen. En underviser melder om at hun brukte såkalte "pass"-runder for å aktivisere studentene i seminarundervisningen. Dette gikk ut på at underviser stilte studentene spørsmål etter tur, og at det var lov å si "pass" om studenten ikke visste svaret. Ifølge underviser fungerte dette godt, og det førte til økt studentaktivitet i plenum. I forelesning meldes det om tiltak som illustrasjoner på tavlen, etterfulgt av summing og innspill fra salen. I forelesning opplever noen undervisere at muligheten for studentaktivitet hemmes av pågående opptak og lagring av forelesningsøkten, mens andre setter av tid til jevnlig summing studentene imellom også i forelesningene.

Lærersamarbeid:

Underviserne samarbeider mye om undervisningen som tilbys på 1. avdeling. De fleste rapporterer selv at de samarbeider "ganske mye" eller "svært mye" med øvrige undervisere i faget. I etterkant av seminarrekkene har en rekke undervisere i samarbeid med de andre lærerne på faget hatt et evalueringsmøte og skrevet et kort referat med sine endringsforslag, og oversendt til avdelingsleder for bruk til neste år. Av lærerevalueringene fremgår dette samarbeidet som svært nyttig, både i den forberedende fasen for inneværende års undervisning, men det oppleves også svært nyttig for underviserne som overtar faget påfølgende år.

Evalueringsarbeid:

Avdelingsleder jobber jevnt for å få opp antallet studentevalueringer. De tillitsvalgte rapporterer i dialogmøtet at det er utfordrende for dem å få representative tilbakemeldinger fra hele kullet. Nærmere bestemt har de problemer med å finne representanter fra hver seminargruppe. Uten representanter fra hver seminargruppe har de tillitsvalgte et tynnere grunnlagsmateriale å basere seg på til dialogmøtet med avdelingsleder. Studentene foreslår videreføring av støtte til pizzamøter og liknende for møter mellom tillitsvalgte og representanter for seminargrupper.

Mulige oppfølgingspunkter for avdelingsleder 1. avdeling

- Forklare formålet med evaluering og tydeliggjøre ovenfor studentene at det er viktig å engasjere seg og gi tilbakemeldinger tilknyttet undervisningen.
- Oppfordre til og iverksette mulige pedagogiske tiltak for å oppnå høyere grad av studentaktivitet i undervisningen.
- Undersøke nærmere om det er behov for en pensumendring i statsrettsfaget især, og også foreta en overordnet gjennomgang av det helhetlige pensumet på avdelingen, og oppfordre undervisere til å foreslå pensumendringer i fag hvor pensum overskrider pensumnormen.

2.avdeling

Antall tilbakemeldinger: 110 for høst 2022 og 158 for vår 2023

Antall aktive studenter: 169

Oversikt resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
2. avdeling	268	3,7	3,4	3,7	4,0	3,8	2,9	3,7
Annet // Other	2	4,0	5,0	5,0	4,0	5,0	4,0	5,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1							
EU/EØS-rett	1	4,0	5,0	5,0	4,0	5,0	4,0	5,0
Forelesning // Lecture	45	3,3	3,9	3,5	4,3	4,2	1,4	4,2
Alminnelig forvaltningsrett I	2	3,0	4,0	3,5	3,5	4,0	0,0	3,5
Alminnelig forvaltningsrett II	8	3,1	3,4	3,6	4,4	4,6	0,9	4,3
Erstatningsrett	6	3,7	4,2	4,0	4,7	4,8	2,0	4,7
EU/EØS-rett	2	3,0	3,5	3,0	4,5	5,0	0,0	3,5
Internasjonal privatrett	20	3,6	4,2	3,3	4,6	4,2	2,0	4,3
Rettshistorie	1	3,0	3,0	4,0	3,0	4,0	0,0	4,0
Spesiell forvaltningsrett/miljø	3	2,7	3,3	4,3	2,7	1,3	0,0	2,7
Velferdsrett	2	3,0	3,5	3,0	4,5	4,5	0,0	5,0
Velferdsrett - Barnevern	1	0,0	4,0	3,0	5,0	5,0	2,0	4,0
Seminar	221	3,8	3,2	3,7	3,9	3,7	3,2	3,6
Alminnelig forvaltningsrett I	31	3,9	3,3	3,9	4,5	4,5	3,3	4,1
Alminnelig forvaltningsrett II	33	3,7	3,8	3,5	4,2	4,3	3,5	3,9
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1		4,0		1,0	1,0	5,0	1,0
Erstatningsrett	31	3,9	3,2	3,7	3,8	3,6	3,3	3,6
EU/EØS-rett	26	3,9	1,3	3,4	2,3	1,3	2,7	1,6
Internasjonal privatrett	27	4,0	4,1	3,5	4,5	4,8	3,3	4,4
Rettshistorie	22	3,3	2,9	4,0	3,6	3,0	2,4	3,1
Spesiell forvaltningsrett/miljø	10	3,9	3,6	3,8	4,0	3,8	3,1	3,4
Velferdsrett	36	3,9	3,5	3,7	4,4	4,3	3,5	3,9
Velferdsrett - Barnevern	2	4,0	2,0	4,0	3,0	2,5	3,5	2,0
Velferdsrett - Trygd	2	4,0	4,0	3,5	4,5	4,5	3,0	4,0
Totalsum	268	3,7	3,4	3,7	4,0	3,8	2,9	3,7

For 2. avdeling er det mottatt totalt 110 evalueringer tilknyttet høstsemesteret 2022 og 158 for vårsemesteret 2023. Ikke alle respondenter har besvart alle spørsmål. Sammenlignet med tallene fra studieåret 2021/2022, har antallet studentevalueringer gått markant ned for høstsemesteret, men noe opp for vårsemesteret. Studentkullet har gitt et forholdsvis lavt antall tilbakemeldinger høsten 2022, særlig for seminarundervisningen. For våren 2023 er dette antallet noe høyere, og her utgjør antallet tilbakemeldinger om seminarundervisningen en stor andel. Det har samlet sett kommet inn 45 evalueringer av forelesninger, og 217 evalueringer av seminarer på avdelingen.

Noen fag skiller seg særlig ut i denne sammenheng. Faget internasjonal privatrett utpeker seg i positiv retning som et fag hvor flest studenter (20) har evaluert forelesningene. I de øvrige forelesningsrekkene på avdelingen har det kommet inn 1-8 studentevalueringer i hvert fag. Evalueringene i internasjonal privatrett står dermed for nesten halvparten av det totale antallet forelesningsevalueringer på 2. avdeling. I fagene Alminnelig forvaltningsrett I, rettshistorie, spesiellforvaltningsrett/miljø, velferdsrett og velferdsrett- barnevern har det kommet inn mellom 1-3 evalueringer av forelesninger, av et samlet studentkull på totalt 169 aktive studenter. Fagene velferdsrett – barnevern (2) og velferdsrett – trygd (2) har også mottatt svært få evalueringer. For de fleste andre seminarrekker har det kommet inn mellom ca. 20-30 evalueringer per fag. Forelesningen i velferdsrett – trygd har ikke mottatt studentevalueringer, og er derfor ikke inntatt i tabellen over. For eksamenskurs/skrivekurs/annet har det kommet inn kun 1 studentevaluering per kurs. På grunn av manglende tilbakemeldinger knyttet til eksamenskurs/skrivekurs, knyttes det ikke videre kommentarer til disse i det følgende.

Mer generelt kan det bemerkes at det lave antallet tilbakemeldinger for studieåret 2022/2023 kan gi grunn til å være tilbakeholden med å trekke konklusjoner eller iverksette tiltak uten støtte i andre holdepunkter, særlig i tilfeller hvor lavt antall besvarelser korresponderer med høyt standardavvik.

I det følgende vil det knyttes noen kommentarer til de enkelte spørsmål i studentevalueringsskjemaet.

1) I hvilken grad var du godt nok forberedt til undervisning?

Studentene vurderer sin egen grad av forberedelse til undervisningen i varierende grad mellom forelesning og seminarer. For forelesningene fremstår studentenes forberedelse som merkbart

mindre forberedt (3,3) enn til seminarer (3,8). Hva angår forelesningene er det viktig å ha i mente at få studenter har evaluert disse, slik at det ikke er mulig å legge resultatene til grunn som representative og konkretisere tiltak på bakgrunn av disse alene, selv om standardavviket for dette spørsmålet gjennomgående er lavt. Studentene oppgir jevnt over å være middels godt forberedt til seminarundervisning (3,7-4,0), utenom i rettshistorie, hvor studentene vurderer egen grad av forberedelse til 3,3. På tross av et lavt standardavvik på 0,9 er det vanskelig å utlede konklusjoner av dette, grunnet den lave oppslutningen rundt evalueringen.

2) I hvilken grad ble læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) brukt i undervisningen?

I alle fag på 2. avdeling beskriver studentene bruken av LUB i undervisningen som middels høyt til høyt, med et gjennomsnitt på 3,9 for forelesninger og 3,2 for seminarer. Både forelesninger og seminarer i internasjonal privatrett skiller seg her ut, og studentene vektet bruken av LUB til henholdsvis 4,2 og 4,1. Tre fag peker seg ut i særlig negativ retning, med lav score på bruk av LUB i undervisningen, herunder EU/EØS-rett (1,3), rettshistorie (2,9), og velferdsrett – barnevern (2,0). Selv om evalueringen for hvert av disse fagene er besvart av 22-25 studenter, er det verdt å merke at det er lavt standardavvik blant respondentene.

3) I hvilken grad bidro pensum i faget til din læring?

For fagene som inngår i 2. avdeling vurderer studentene nytten av pensum i snitt som middels høyt, på 3,7, med noe variasjon mellom forelesning (3,5) og seminar (3,7). Det er ingen fagområder som peker seg særskilt ut, i verken positiv eller negativ retning, og for alle seminarrekker ligger scoren mellom 3,5-4,0.

4) I hvilken grad bidro undervisningsmaterialet som ble benyttet til din læring?

Studentene evaluerer undervisningsmaterialets bidrag for læring som høyt (4,0), og noe høyere i forelesning (4,3) enn i seminarer (3,9). Alle forelesninger er imidlertid evaluert av såpass få studenter at det ikke er mulig å trekke konklusjoner ut fra disse evalueringene, med unntak av internasjonal privatrett, hvor om lag 20 studenter har vurdert undervisningsmaterialets bidrag til egen læring som svært høyt (4,6). I seminarene skiller faget EU/EØS-rett seg ut i særlig negativ retning, og studentene vurderer undervisningsmateriellets bidrag til egen læring som lavt (2,3), med et lavt standardavvik (1,3). Det bør tilstrebes et høyere antall evalueringer for dette faget for kommende år, for å undersøke nærmere om det er hold i de noe lavere scorene. I den andre retningen trekker internasjonal privatrett (4,5) og velferdsrett (4,4) hvor undervisningsmaterialet vurderes høyt som bidrag til egen læring. For mange fag trekkes det frem i dialogmøtene at seminar materialet synes å være for omfattende, med flere oppgaver enn det som blir gjennomgått i seminarene.

5) I hvilken grad bidro undervisningen, slik den ble gjennomført, til din læring?

I gjennomsnitt opplever studentene at undervisningens bidrag til egen læring er høyere i forelesninger (4,2) enn i seminarer (3,7). Dette er motsatt av funnene fra 1. avdeling, hvor studentene opplevde at seminarundervisning i større grad bidro til læring, enn forelesningene. Det er igjen nødvendig å gjenta at antallet evalueringer knyttet til forelesninger gitt for 2. avdeling er svært lave, slik at det for de aller fleste fag er umulig å legge til grunn noen av resultatene. For forelesningene i internasjonal privatrett, som har noe flere respondenter, har studentene vurdert at undervisningsgjennomføringen i stor grad bidro til deres læring (4,2), med lavt standardavvik i studentenes svar (0,7). Også i seminarundervisningen utpeker undervisningsgjennomføringen seg særlig i positiv retning, og studentene har vurdert undervisningen som svært viktig for sin læring (4,8), med et svært lavt standardavvik på 0,4. Selv om det er relativt få respondenter (27) tilsier det lave standardavviket at det er gjennomgående svært gode opplevelser knyttet til seminarene i internasjonal privatrett blant studentene som har besvart nettskjemaet. I dialogmøte med avdelingsleder verifiseres disse observasjonene. Studentene opplever at faget fremsto som godt forberedt og gjennomført av underviser, særlig forelesningene. De rapporterer om at denne undervisningen gir et godt læringsutbytte. Bruk av læringssti får god omtale som et godt tilrettelagt opplegg for studentene i form av introduksjonsvideo, materiale i canvas mv. Studentene mener dette

gav dem forutsetningene til å kunne forberede seg på en god måte, og opplevde å få et særlig godt læringsutbytte.

Faget EU/EØS-rett utpeker seg på den andre siden i negativ retning, og studentene har vurdert at seminarundervisningen, slik den ble gjennomført, i liten grad bidro til deres læring (1,3). Her er det imidlertid et høyere standardavvik på 1,6, og sammenholdt med et lavt antall respondenter i faget (26) er resultatet ikke egnet til å trekke konklusjoner fra. I dialogmøte med avdelingsleder bekrefter imidlertid de studenttillitsvalgte at seminarene i EU/EØS-rett ikke fungerte tilfredsstillende, og reiser spørsmål ved om faget kunne vært organisert annerledes, idet seminarene fremsto uten tydelig struktur.

6) I hvilken grad deltok du aktivt i undervisningen?

Dette er det spørsmålet i studentevalueringen som har lavest score, både for forelesninger hvor snittet ligger på 1,4 (med en variasjon fra 0,0 til 2,0), og seminarer, hvor snittet ligger på 3,2 (med en variasjon fra 2,5 til 3,5). Forelesning er en undervisningsform som i begrenset grad tilrettelegger for studentaktivitet. På bakgrunn av det lave antallet vurderinger er det ikke mulig å trekke mer ut av det statistiske materialet på dette punkt. Seminarene er derimot tilrettelagt for høy grad av studentaktivitet, og fordrer studentdeltakelse for å sikre godt læringsutbytte, så det er bemerkelsesverdig at dette er en kategori som studentene vurderer som fra lav til middels høy (2,4-3,5). Retts historie er seminarer som peker seg ut som mindre studentaktive enn de øvrige, med en score på 2,4, og med et middels høyt standardavvik (1,3). Også her gjelder et forbehold om at spørsmålet er besvart av et begrenset antall studenter (22), noe som tilsier at det ikke nødvendigvis er representativt for hele studentgruppen, på tross av at standardavviket er innenfor et akseptabelt spenn.

7) I hvilken grad var undervisningen rettet inn mot læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen?

Spørsmål 7 er ikke ulikt spørsmål 3 i evalueringen, og knytter seg til læringsutbytte, men slik forklart ovenfor handler ikke dette spørsmålet om hvorvidt læringsutbyttebeskrivelsen ble brukt i undervisningen, men om hvilken nytte studentene har hatt av undervisningen sett hen til læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen. Dette er et spørsmål som studentene i snitt scorer høyt med 4,2 for forelesningene og noe lavere med 3,6 for seminarene. Av seminarrekkene er det også her et fag som utpeker seg særlig i positiv retning (internasjonal privatrett 4,4, med et standardavvik på 0,7), og i negativ retning (EU/EØS-rett 1,6, med et standardavvik på 1,3). For begge nevnte fag er det imidlertid få evalueringer som ligger til grunn, og det er derfor ikke mulig å utlede sikre konklusjoner fra disse verdiene.

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer⁴, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

Studentaktivitet:

Studentene gir uttrykk for at de får best læringsutbytte fra seminarene, en undervisningsform som fordrer studentaktivitet i langt større grad enn forelesningene. Noen undervisere legger imidlertid også opp til studentaktivitet i forelesningene, eksempelvis ved at en forelesning legges opp som 20-minutters økter med korte pauser, for å sikre at studentene klarer å holde konsentrasjonen. Dette er et tiltak studentene opplever som positivt. I dialogmøtet forklarer studentene at det er mange studenter på kullet som ikke er så glad i å delta aktivt, og mener dette er karakteristisk for dette studentkullet. Enkelte undervisere har imidlertid måter å organisere undervisning på som aktiviserer studentene, ikke nødvendigvis enkeltvis – men som mindre grupper. Eksempler på slike aktiviteter

⁴ Antall mottatte lærerevalueringer: 4 høst 2022, 4 vår 2023.

er eksempelvis at studentene ble delt inn i grupper og fikk i oppgave å presentere dommer til neste seminar. Studentene mener selv at studentaktiviteten på seminarer ofte blir bedre hvis studentene deles inn i grupper som får i oppgave å presentere materiale i løpet av seminaret.

Lærersamarbeid:

Det foregår et samarbeid mellom underviserne på avdelingen. De som holder seminarundervisningen møtes som regel for å planlegge undervisningen før den starter, og det er lagt ned arbeid i å lage bedre underlagsmateriale til seminarundervisningen især det siste året. I de innkomne lærerevalueringene rapporterer lærerne om et godt lærersamarbeid (4). I dialogmøtene rapporterer studentene imidlertid at de opplever varierende kvalitet på seminarer fra fag til fag. Studentene i ulike seminargrupper opplever også undervisningen i samme fag som svært forskjellig, avhengig av seminarleder. De fag hvor det er utarbeidet underlagsmateriale, og hvor lærerne møtes før og etter seminaret starter, får best tilbakemelding. Det bør derfor arbeides for et økt samarbeid mellom de som underviser i samme seminarrekke, samt at det utarbeides/forbedres underlagsmateriale til seminarer i alle fag.

Studiebarometeret:

Avdelingsleder har i dialogmøtet også særlig satt fokus på et av hovedfunnene fra studiebarometeret 2022, hvor jusstudentene rangerte studiets tilknytning til yrkes/arbeidsliv som noe lavere enn resterende spørsmålsbatteri, og noe lavere enn UiO og UiB. Gjennom diskusjon fremhevet studentene at UiB og UiO nok drar fordel av større geografisk nærhet til ulike firmaer. Studentene trekker frem arbeidslivsdagen ved UiT som et positivt innslag, og vil tro at flere liknende tiltak vil gi studentene større nærhet til yrkeslivet.

Mulige oppfølgingspunkter for avdelingsleder 2. avdeling

- Internasjonal privatrett fremholdes som et foregangsfag for hvordan man kan opprette digitale læringsstier i Canvas, og kan brukes som eksempel til etterfølgelse av andre fag.
- Oppfordre til og iverksette mulige pedagogiske tiltak for å oppnå høyere grad av studentaktivitet i undervisningen.
- Følge opp undervisere med tanke på å øke kollegialt samarbeid på avdelingen, både i forberedelse og gjennomføring av undervisning, og også gjennom møter i etterkant av undervisningen.
- Fokus på å sikre at det finnes, og kvalitetssikre, felles underlagsmaterie i alle fag.

3.avdeling

Antall tilbakemeldinger: 114 for høst 2022 og 154 for vår 2023

Antall aktive studenter: 166

Oversikt resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
3. avdeling	268	3,7	3,4	3,7	4,2	4,3	2,9	3,8
Annet // Other	1							
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1							
Forelesning // Lecture	66	3,5	4,0	3,5	4,2	4,3	1,5	4,2
Dynamisk tingsrett	24	3,4	4,2	3,1	4,3	4,6	1,1	4,4
Gjeldsforfølgingsrett	5	3,0	4,2	2,8	4,4	4,6	0,8	4,4
Metodelære	6	4,0	4,0	4,2	4,2	4,5	3,3	4,2
Obligasjonsrett	10	3,6	3,7	3,5	4,1	4,2	1,2	3,9
Panterett	12	3,4	4,3	3,8	4,6	4,7	2,0	4,5
Pengekravsrett	5	3,8	3,6	4,0	4,0	4,2	0,8	3,8
Statisk tingsrett	4	3,8	3,0	4,5	2,5	1,8	2,3	2,5
Seminar	200	3,8	3,2	3,7	4,3	4,2	3,3	3,7
Dynamisk tingsrett	43	3,8	3,5	3,7	4,5	4,8	3,1	4,0
Gjeldsforfølgingsrett	13	3,8	3,9	3,8	4,4	4,7	3,5	3,9
Metodelære	9	4,1	3,2	3,7	4,1	4,1	3,7	3,8
Obligasjonsrett	44	3,8	3,2	3,7	4,2	4,0	3,3	3,6
Panterett	55	3,7	2,6	3,7	4,1	3,9	3,2	3,4
Pengekravsrett	28	4,0	3,9	4,0	4,4	4,5	3,5	4,1
Statisk tingsrett	8	3,5	3,0	2,6	3,8	3,8	3,0	3,6
Skrivekurs	1	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Totalsum	268	3,7	3,4	3,7	4,2	4,3	2,9	3,8

For 3. avdeling er det mottatt totalt 114 evalueringer for undervisningen gitt i høstsemesteret 2022 og 154 for vårsemesteret 2023. Ikke alle respondenter har besvart alle spørsmål. Sammenlignet med tallene fra forrige skoleår, er antallet studentevalueringer nesten helt likt for høstsemesteret, mens det for våren 2023 er lyktes med å nesten doble antallet evalueringer, sammenlignet med vårsemesteret 2022. Studentkullet har avgitt et akseptabelt antall evalueringer av seminarundervisningen (200), men merkbart færre evalueringer av forelesningene (65).

Noen fag skiller seg særlig ut i denne sammenheng. Faget dynamisk tingsrett utpeker seg i positiv retning som et fag hvor flest studenter (23) har evaluert forelesningene. I de øvrige forelesningsrekkene på avdelingen har det kommet inn 4-12 studentevalueringer i hvert fag. Evalueringene i dynamisk tingsrett står dermed for 1/3 av det totale antallet forelesningsevalueringer på 3. avdeling. I fagene obligasjonsrett (10) og panterett (12) har det innkommet noen flere tilbakemeldinger til forelesninger, mens resterende forelesningsrekker evalueres av kun 4-5 studenter, av et samlet studentkull på totalt 166 aktive studenter.

Seminarrekkene er i noen større grad evaluert av studentene, og her utpeker noen fag seg især, herunder dynamisk tingsrett, obligasjonsrett og panterettsseminarene er evaluert av 43-55 studenter. Seminarene i pengekravsrett er evaluert av 28 studenter, mens seminarene i gjeldsforfølgingsrett, metodelære og statisk tingsrett har mottatt svært få evalueringer (8-13). For eksamenskurs/skrivekurs/annet har det kommet inn kun 1 studentevaluering per kurs. På grunn av manglende tilbakemeldinger knyttet til eksamenskurs/skrivekurs, knyttes det ikke videre kommentarer til disse i det følgende.

Det lave antall tilbakemeldinger som særlig gjør seg gjeldende i noen fag gir grunn til å være mer tilbakeholden med å trekke konklusjoner eller iverksette tiltak uten støtte i andre holdepunkter, særlig i tilfeller hvor et lavt antall besvarelser korresponderer med høyt standardavvik. For noen seminarrekker er det grunn til å anse resultatet her som representativt, men informasjon fra dialogmøter, underviserevalueringer og avdelingslederevalueringer bør også vurderes før det konkluderes eller iverksettes tiltak.

I det følgende vil det knyttes noen kommentarer til de enkelte spørsmål i studentevalueringsskjemaet.

- 1) I hvilken grad var du godt nok forberedt til undervisning?

Studentene vurderer sin egen grad av forberedelse til undervisningen i varierende grad mellom forelesning og seminarer. For forelesningene fremstår studentene som merkbart mindre forberedt (3,3) enn til seminarer (3,8). Hva angår forelesningene er det viktig å ha i mente at få studenter har evaluert disse, slik at det er ikke mulig å legge resultatene til grunn som representative og konkretisere tiltak på bakgrunn av disse alene, selv om standardavviket for dette spørsmålet er gjennomgående lavt. Studentene oppgir jevnt over å være middels godt forberedt til seminarundervisning (3,5-4,1).

2) I hvilken grad ble læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) brukt i undervisningen?

I alle fag som inngår i 3. avdeling beskriver studentene bruken av LUB i undervisningen som middels høyt til høyt, med et gjennomsnitt på 4,0 for forelesninger og 3,2 for seminarer. I faget dynamisk tingsrett, som har det høyeste antallet vurderinger (23) vurderer studentene bruken av LUB som høy (4,2), med et lavt standardavvik på 0,7. Det lave antallet respondenter også for dette faget innebærer imidlertid at resultatet ikke nødvendigvis kan legges til grunn som representativt. I de seminarene som har oppnådd et tilstrekkelig høyt antall studentvurderinger varierer studentenes opplevelse av bruk av LUB i undervisningen. Panterettsseminarene utpeker seg især med en score på 2,6, men med et høyt standardavvik på 1,7. Seminarene er evaluert av 55 studenter, og resultatet kan således legges til grunn som representativt, selv om det er stor variasjon i studentenes besvarelser. Bruken av LUB i undervisningen i panterett er fulgt opp videre i dialogmøtet med studentene, uten at studentene har negative merknader til dette.

3) I hvilken grad bidrar pensum i faget til din læring?

For fagene som inngår i 3. avdeling vurderer studentene nytten av pensum i snitt som middels høyt, på 3,7, med noe variasjon mellom forelesning (3,5) og seminar (3,7). Et par fagområder peker seg ut i oversikten med en lavere score for i hvilken grad pensum bidrar til læring (gjeldsforfølgingsrett forelesninger 2,8 og statisk tingsrett seminar 2,6). Det er imidlertid svært få studenter som har evaluert disse undervisningsrekkene, og svarene kan derfor ikke legges til grunn som representative.

4) I hvilken grad bidro undervisningsmaterialet som ble benyttet til din læring?

Studentene evaluerer undervisningsmaterialets bidrag for læring som høyt (4,2), og marginalt lavere i forelesning (4,2) enn i seminarer (4,3). Alle forelesninger er imidlertid evaluert av såpass få studenter at det ikke er mulig å trekke konklusjoner ut fra disse evalueringene, med unntak av dynamisk tingsrett, hvor 23 studenter har evaluert undervisningsmaterialets bidrag til egen læring som høyt (4,3). I seminarene vurderer studentene undervisningsmaterialet jevnt over som et godt bidrag til egen læring, og det er kun i ett fag at materialet evalueres lavere enn 4,1. Undervisningsmaterialet i dynamisk tingsrett (4,5) og pengekravsrett (4,4) utpeker seg i særlig positiv retning. I dialogmøtet med studentene fremkommer det at studentene anser powerpoint som et særlig viktig verktøy for læring, og at de ønsker presentasjoner som ikke er for tettekrevne, og som er egnet som støttedokument. Spesielt populært er det der foreleser deler powerpoint i åpen form, slik at den kan lastes ned og noteres i.

5) I hvilken grad bidro undervisningen, slik den ble gjennomført, til din læring.

I gjennomsnitt opplever studentene at undervisningsgjennomføringen bidrar til egen læring i tilnærmet like stor grad i forelesninger (4,3) og i seminarer (4,2). Det er igjen nødvendig å gjenta at antallet evalueringer knyttet til forelesninger på 3. avdeling er svært lave, slik at det for de aller fleste fag er umulig å legge til grunn noen av resultatene. For forelesningene i dynamisk tingsrett, som har noen flere respondenter, har studentene vurdert at undervisningsgjennomføringen i stor grad bidro til deres læring (4,6), med lavt standardavvik i studentenes svar (0,9).

Også i seminarundervisningen utpeker undervisningsgjennomføringen i dette faget seg særlig i positiv retning, og studentene som har vurdert undervisningen som svært viktig for sin læring (4,8),

med et svært lavt standardavvik på 0,4. Dette seminaret har også et tilstrekkelig antall respondenter (42) til at det kan legges til grunn som representativt. Også seminarene i gjeldsforfølgingsrett oppnår en høy score (4,7), men anses som mindre representativt idet det kun er evaluert av totalt 11 studenter. Ingen seminarer på 3. avdeling utpeker seg her i særlig negativ retning.

6) I hvilken grad deltok du aktivt i undervisningen?

Dette er det spørsmålet i studentevalueringen som har lavest score, både for forelesninger hvor snittet ligger på 1,5 og seminarer, hvor snittet ligger på 3,3 (med en variasjon fra 3,0-3,7). Forelesning er en undervisningsform som i begrenset grad tilrettelegger for studentaktivitet. På bakgrunn av det lave antallet vurderinger er det ikke mulig å trekke mere ut av det statistiske materialet på dette punkt. Seminarene er derimot tilrettelagt for høy grad av studentaktivitet, og fordrer studentdeltakelse for å sikre godt læringsutbytte, så det er bemerkelsesverdig at dette er en kategori som studentene vurderer som middels høy. Seminaret i dynamisk tingsrett utmerker seg her som noe lavere med en score på 3,1, med et standardavvik på 1,3. Dette kan anses som en interessant observasjon, sammenholdt med observasjonen i foregående spørsmål, hvor studentene anså undervisningsgjennomføringen i seminaret i dynamisk tingsrett som svært høy (4,8).

7) I hvilken grad var undervisningen rettet inn mot læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen?

Dette er et spørsmål som studentene på 3. avdeling i snitt scorer høyt med 4,2 for forelesningene og noe lavere med 3,7 for seminarene. Av seminarrekkene utpeker dynamisk tingsrett seg noe i positiv retning, med en høy vurdering av nytteverdi av LUB (4,0), noe som er marginalt høyere enn resterende fag hvor svarandelen er høy nok til å anses som relevant.

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer⁵, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

Studentaktivitet:

Det oppleves som at studentaktiviteten innad på kullet er svært varierende, hvor noen seminargrupper fremstår som aktive, mens det i andre grupper er lavere studentaktivitet.. I dialogmøter med avdelingsleder oppgir studentene at seminarer oppleves som spesielt gode læringsaktiviteter, fordi det er rom for å stille spørsmål, diskutere og gjennomgå oppgaver. Studentene erkjenner likevel selv at det er lite muntlig aktivitet i både forelesning- og seminar, og at mange studenter kvier seg for å ta ordet. Seminarledere har nokså ulike metoder for å initiere muntlig aktivitet, og det synes ikke som at det er én måte å nå en gruppe av studenter på. Summegrupper benyttes av mange undervisere. Noen undervisere har også delt seminargruppene i mindre grupper og tildelt dem ansvar for å presentere oppgaver for resten av seminargruppa. Dette har fungert med varierende hell.

Lærersamarbeid:

Lærerne samarbeider om å forberede seminarmaterialet i forkant av seminarene. Lærerevalueringsskjemaene antyder varierende grad av lærersamarbeid rundt undervisningen, men det fremstår naturlig at dette samarbeidet er mer i fokus i forbindelse med seminarundervisning.

Evalueringsarbeid:

Gjennom dialogmøtene med de tillitsvalgte studentene har lav svarandel på nettskjema blitt diskutert, og studentene fremholder at underviserne i svært liten grad har fulgt dette opp, og at oppslutningen antakelig ville blitt langt høyere dersom det settes av tid i undervisningssituasjonene gjennom semesteret. Det kommer også opp som forslag å inkludere en direktelenke til evalueringen i seminarmaterialet.

⁵ Antall mottatte lærerevalueringer: 10 høst 2022, 5 vår 2023.

Mulige oppfølgingspunkter for avdelingsleder med ansvar for 3. avdeling

- Forklare formålet med evaluering og tydeliggjøre overfor studentene at det er viktig å engasjere seg og gi tilbakemeldinger til undervisningen. For viderekommende studenter er det særlig viktig å fremheve hvordan studenttilbakemeldingene følges opp i fakultetets kvalitetssystem.
- Oppfordre til og iverksette mulige pedagogiske tiltak for å oppnå mer studentaktivitet i undervisningen.
- Øke fokus på kollegialt samarbeid, med møtepunkter for diskusjoner i forkant av undervisning og felles etterevalueringer mellom seminarledere i etterkant av seminarer.
- Foreta en helhetlig gjennomgang av pensumsituasjonen på avdelingen, både innenfor de respektive fagene, og også avdelingens pensum som helhet, samt oppfordre faglærere til å legge frem pensumendringsforslag i emner hvor pensum overstiger pensumnorm.

4. avdeling

Antall tilbakemeldinger: 63 for høst 2022 og 33 for våren 2023

Antall aktive studenter: 149

Oversikt resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
4. avdeling	96	3,8	3,5	3,5	4,2	4,3	3,3	3,9
Forelesning // Lecture	25	3,6	3,3	3,6	4,1	4,1	2,3	3,8
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1	4,0	4,0	4,0	5,0	5,0	4,0	5,0
Menneskerettigheter	8	3,4	3,5	3,5	4,3	4,4	2,0	4,4
Rettsosiologi	1	4,0	4,0	4,0	4,0	5,0	3,0	4,0
Samerett	4	3,3	3,3	3,0	2,8	2,5	3,0	3,5
Sivilprosess	5	3,6	4,0	4,0	4,8	4,2	1,6	4,4
Straffeprosess	4	4,3	2,0	4,0	4,5	4,5	3,0	3,0
Strafferett	2	3,5	2,5	2,5	3,0	4,0	2,0	1,0
Seminar	71	3,9	3,5	3,5	4,3	4,3	3,7	3,9
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	1	4,0	2,0	4,0	5,0	5,0	0,0	5,0
Menneskerettigheter	13	4,1	3,6	2,9	4,6	4,8	3,7	3,8
Rettsfilosofi	1	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Rettsosiologi	1	5,0	5,0	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Samerett	14	3,8	3,2	3,4	4,1	4,4	3,5	3,9
Sivilprosess	5	3,8	4,4	4,8	4,8	5,0	4,0	4,8
Straffeprosess	27	3,8	3,4	3,3	3,9	3,9	3,7	3,5
Strafferett	9	4,3	3,6	4,3	4,5	4,8	3,9	4,3
Totalsum	96	3,8	3,5	3,5	4,2	4,3	3,3	3,9

For 4. avdeling er det mottatt totalt 63 evalueringer for høstsemesteret og 33 for vårsemesteret. Ikke alle respondenter har besvart alle spørsmål. Sammenlignet med antallet studentevalueringer avgitt for studieåret 2021/2022, er det en betydelig nedgang i avgitte tilbakemeldinger fra høst 2021, og noe bedring fra vår 2022. Det ser ut til å være en trend at studentene på 4. avdeling i vårsemesteret i svært liten grad bidrar med studentevalueringer. Samlet sett i er det mottatt 25 studentevalueringer av forelesninger som inngår i 4. avdeling, og 69 studentevalueringer av seminarundervisningen.

Ett fag skiller seg imidlertid ut i positiv retning, der seminarundervisningen i straffeprosess er evaluert av 27 studenter. Deretter kommer seminarene i samerett som er evaluert av 14 studenter, og seminar i menneskerettigheter evaluert av 13 studenter. Resterende seminarer har mottatt fra 1-8 evalueringer. Ingen forelesningsrekke er evaluert av mer enn totalt 8 studenter. I noen fag har det ikke kommet inn studentevalueringer (forelesninger i rettsfilosofi, samt forelesninger og seminarer i komparativ rett). Disse fremgår derfor ikke av tabellen ovenfor. For eksamenskurs/skrivekurs/annet har det kommet inn kun 1 studentevaluering per kurs. På grunn av

manglende tilbakemeldinger knyttet til eksamenskurs/skrivekurs, knyttes det ikke videre kommentarer til disse i det følgende.

Sammenholdt med kullets samlede størrelse på 149 aktive studenter, er det ikke forsvarlig å trekke konklusjoner eller iverksette tiltak utelukkende på bakgrunn av disse funn. Informasjon fra dialogmøter, underviserevalueringer og avdelingslederevalueringer bør også vurderes før det konkluderes eller iverksettes tiltak.

I det følgende vil det knyttes noen kommentarer til de enkelte spørsmål i studentevalueringsskjemaet.

1) I hvilken grad var du godt nok forberedt til undervisning?

Studentene vurderer sin egen grad av forberedelse til undervisningen i varierende grad mellom forelesning og seminarer. For forelesningene rangerer studentene sin egen forberedelse som lavere (3,6) enn til seminarer (3,9).

2) I hvilken grad ble læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) brukt i undervisningen?

I alle fag som inngår i 4. avdeling, beskriver studentene bruken av LUB i undervisningen som middels høyt til høyt, med et gjennomsnitt på 3,3 for forelesninger og 3,5 for seminarer. I seminarundervisningen i straffeprosess, som er det eneste faget som har tilstrekkelig antall evalueringer til at det er grunnlag for ytterligere kommentarer, rangerer studentene bruken av LUB i undervisningen til 3,4, med et standardavvik på 1,1. I dialogmøtene fremhever studentene at læringsutbyttebeskrivelser/kunnskapsmål kan være viktige læringsverktøy, men at dette fordrer at de er spesifikt formulert. I noen fag brukes kunnskapsmål mer aktivt enn i andre.

3) I hvilken grad bidrar pensum i faget til din læring?

I fagene som inngår i 4. avdeling vurderer studentene nytten av pensum i snitt som middels høyt, på 3,5, med noe variasjon mellom forelesning (3,6) og seminar (3,5). Et par fagområder peker seg ut i oversikten med en lavere score for i hvilken grad pensum bidrar til læring (strafferett forelesninger 2,5 og menneskerettigheter seminar 2,9). Det er imidlertid svært få studenter som har evaluert disse undervisningsrekkene, og svarene kan derfor ikke legges til grunn som representative. Gjennom dialogmøtene med avdelingsleder har de tillitsvalgte imidlertid pekt ut noen fagområder hvor det kan være behov for å se nærmere på pensumsituasjonen.

4) I hvilken grad bidro undervisningsmaterialet som ble benyttet til din læring?

Studentene evaluerer undervisningsmaterialets bidrag for læring som høyt (4,2), og noe lavere i forelesning (4,1) enn i seminarer (4,3). Alle forelesninger og de aller fleste seminarene er imidlertid evaluert av så få studenter at det ikke er mulig å trekke konklusjoner ut fra disse evalueringene. Gjennom dialogmøtene fremkommer særlig et ønske om at powerpoint forelesninger gjøres tilgjengelig i forkant av undervisningene, for at studentene i størst mulig grad skal kunne nyttiggjøre seg av disse. Seminarmaterialet oppleves i mange fag som for omfangsrikt, noe som skaper utfordringer og stress i undervisningssituasjonen, og i visse tilfeller bidra til mindre studentaktivitet.

5) I hvilken grad bidro undervisningen, slik den ble gjennomført, til din læring?

Gjennomsnittlig opplever studentene at undervisningsgjennomføringen bidrar til egen læring i tilnærmet like stor grad i forelesninger (4,1) og i seminarer (4,3). Det er igjen nødvendig å gjenta at antallet evalueringer knyttet til forelesninger på 4. avdeling er svært lave, slik at det for de aller fleste fag er umulig å legge til grunn noen av resultatene. I seminarrekken i straffeprosess, som er det eneste faget hvor det er mulig å forsøke å lese noe utav resultatene, gir studentene en middels høy score på 3,9, med et standardavvik på 1,1.

6) I hvilken grad deltok du aktivt i undervisningen?

Dette er det spørsmålet i studentevalueringen som har lavest score, både for forelesninger hvor snittet ligger på 2,3 og seminarer, hvor snittet ligger på 3,7. På bakgrunn av det lave antallet vurderinger er det ikke mulig å trekke mere ut av det statistiske materialet på dette punkt.

- 7) I hvilken grad var undervisningen rettet inn mot læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen?

Dette er et spørsmål som studentene på 4. avdeling i snitt scorer middels høyt på 3,8 for forelesningene og 3,9 for seminarene. Av seminarrekkene er det noen fag som utpeker seg med særlig høy score, eksempelvis sivilprosess (4,8), men på bakgrunn av den lave svarandelen kan dette ikke legges til grunn som representativt.

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer⁶, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

Studentaktivitet:

Egen aktivitet får gjennomgående lav score i nettskjema. Studentene på 4. avdeling har opplevd og reagert på at det har vært et høyt innslag av digitale forelesninger, især høsten 2022. Digitale forelesninger oppleves av studentene som et dårligere undervisningstilbud enn de hadde forventet etter pandemien. Et flertall foretrekker fysiske forelesninger i faget, men ser nytte i opptak som supplement. Digitale forelesninger er et hinder for studentaktiv læring, selv om forelesning som undervisningsform i seg selv ikke er den mest studentaktive undervisningsformen.

Lærersamarbeid:

Lærerne som har levert evalueringsskjema, har selv evaluert lærersamarbeidet til 4 (på en skala fra 0-5), utover dette er det ikke fremkommet opplysninger om lærersamarbeidets form eller innhold. I dialogmøtene med studentene er det imidlertid adressert et sprik i faglig utbytte mellom de ulike seminargruppene, hvor studentene ønsker at det foreligger en form for "sensorveiledning" for kullet, for å sikre alle studenter samme læringsutbytte.

Evalueringsarbeid:

Det er utfordrende å hente inn nok tilbakemeldinger i nettskjema fra studentene på 4. avdeling, og de studenttillitsvalgte kjenner igjen problemstillingen med å engasjere kullet. Studentene mener at dette kan skyldes at studentene er av den oppfatning at innspillene de kommer med, ikke oppleves å bli fulgt godt nok opp fra fakultetets side (eksempelvis innspill om digital undervisning og eksamensformer). De tillitsvalgte uttrykker et ønske om å bli orientert om hvordan konkrete tilbakemeldinger følges opp, også for å kunne vise overfor medstudenter at fakultetet forholder seg aktivt til innspill. I tilfeller hvor studentene har fremmet sitt synspunkt, og fakultetsledelsen ikke er enig, er det særlig et ønske om at dette begrunnes og forklares, gjerne gjennom egne møter.

Mulige oppfølgingspunkter for avdelingsleder med ansvar for 4. avdeling

- Arbeide for å få opp antallet studentevalueringer av undervisning. For viderekommende studenter er det særlig viktig å få forståelse for hvordan fakultetet følger opp evalueringene i studiekvalitetsarbeidet.
- Oppfordre til og iverksette mulige pedagogiske tiltak for å oppnå mer studentaktivitet i undervisningen.
- Følge opp faglærer i faget sivilprosess med det formål å oppdatere seminarmateriellet, for å imøtegå studentenes opplevelse av at materiellet inneholder for mange, store oppgaver.

⁶ Antall mottatte lærerevalueringer: 3 høst 2022, 4 vår 2023.

- Følge opp studentinnspill knyttet til eksamensseminarene. Det kan vurderes om opplegget for eksamensseminar i strafferett kan implementeres i eksamensseminaret i sivilprosess i samarbeid med aktuell seminarleder fra våren 2024.
- Følge opp behov for gjennomgang og oppdatering av underlagsmateriell i alle fag.
- Foreta en gjennomgang av pensumsituasjonen på avdelingen, både innenfor de respektive fagene, og også avdelingens pensum som helhet, samt oppfordre faglærere til å legge frem pensumendringsforslag i emner hvor pensum overstiger pensumnorm.

5. avdeling

Antall tilbakemeldinger: 5 for høst 2022 og 4 for våren 2023

Antall aktive studenter: 161

Oversikt resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
5. avdeling	9	4,0	4,0	4,5	4,7	4,7	3,8	4,4
Forelesning // Lecture	5	3,8	4,4	4,4	4,8	4,8	3,8	4,4
JUR-3606 Selskapsrett	1	4,0	5,0	4,0	5,0	5,0	3,0	5,0
JUR-3613 Skatterett	1	3,0	3,0	4,0	4,0	4,0	3,0	2,0
JUR-3616 Reindriftsrett	1	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,0	5,0
JUR-3620 International Law and Armed Conflict	1	4,0	4,0	4,0	5,0	5,0	4,0	5,0
JUR-3627 EU Energy and Climate Change Law	1	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Seminar	4	4,3	3,5	4,7	4,5	4,5	3,8	4,3
JUR-3614 Arbeidsrett	1	4,0	3,0	5,0	5,0	5,0	4,0	4,0
JUR-3616 Reindriftsrett	1	4,0	3,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,0
JUR-3618 Havressursrett	1	5,0	3,0	4,0	4,0	3,0	2,0	5,0
JUR-3902 Liten masteroppgave	1	4,0	5,0		4,0	5,0	4,0	
Totalsum	9	4,0	4,0	4,5	4,7	4,7	3,8	4,4

For 5. avdeling er det mottatt 4 evalueringer for høstsemesteret og 4 for vårsemesteret, noe som innebærer at det er mottatt 0 til 1 studenttilbakemeldinger per spesialfag. I snitt innebærer dette at det kun foreligger en studenttilbakemelding per emne. Det er derfor ikke mulig å fremstille en statistisk oversikt over opplevd undervisning som inngår i 5. avdeling. En rekke av fakultetets spesialfag som er tilbudt studieåret 2022/2023 fremgår ikke av overnevnte tabell, idet det ikke foreligger studentevalueringer.

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer⁷, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

Studentaktivitet:

Mange av emnene på 5. avdeling utpeker seg som hybride emner, hvor forelesninger og seminarer flyter over i hverandre. Dette er en undervisningsform som er godt egnet særlig i små studentgrupper, som er tilfelle for flere av spesialfagene. I to av fagene kommenterer studentene imidlertid eksplisitt at fagene er dominert av forelesninger, uten at studentene har fått utdelt seminaroppgaver til deres forberedelse i forkant. Selv om forelesningene i seg selv er gode, innebærer dette at faginnholdet oppleves som mindre tilgjengelig, og at studentene ble usikre på eget læringsutbytte. Studentene ønsker seg større andel praktiske oppgaver i disse emnene.

Flere av emnene på 5. avdeling har ekskursjoner innbakt i undervisningen. Dette er aktivitet studentene setter stor pris på, og opplever som særlig lærerikt, fordi det lar dem se hvordan reglene de lærer om faktisk praktiseres. Andre tiltak som bidrar til studentaktivitet, er prosedyreøvelser og flipped classroom.

⁷ Antall mottatte lærerevalueringer: 3 høst 2022, 4 vår 2023.

Lærersamarbeid:

Mange av emnene på 5. avdeling er en-person fag hvor det ikke ligger til rette for lærersamarbeid. Gjennom dialogmøte med avdelingsleder har det imidlertid kommet tilbakemeldinger på fag hvor studentene har opplevd manglende samarbeid mellom underviserne.

Evalueringsarbeid:

For 5. avdeling er det gitt svært få studentevalueringer. Det er ikke unikt for dette studentkullet, men en trend observert gjennom flere år. Gjennom dialogmøter med tillitsvalgte studenter har avdelingsleder imidlertid innhentet nyttige tilbakemeldinger for en rekke av spesialfagene på 5. avdeling. Det har videre innkommet noen lærerevalueringer, som i stor grad korresponderer med studentenes innspill i dialogmøtene. På dialogmøtet ble det også diskutert muligheter og rammer for å kunne innhente flere tilbakemeldinger til spesialfagene.

I forlengelse av diskusjonen om evalueringsarbeidet kan det også nevnes at informasjonsarbeidet inn mot 5. avdeling ikke alltid fungerer optimalt. Fakultetet opplever at det kan være utfordrende å kommunisere til studentene, fordi informasjon ikke når frem til alle gjennom tilgjengelige kanaler (informasjonsmøter og Canvas). Dialogmøtet diskuterte utfordringer og mulige løsninger på området, og utfordringer rundt informasjonsarbeid mer generelt. Tillitsvalgte nevner at studenter på avdelingen i liten grad bruker Canvas aktivt, og i mindre grad har kontinuitet i bruken enn studenter på andre avdelinger.

Masteroppgaven:

Masterundervisningen trekkes i dialogmøtet frem som gjennomgående positiv, selv om den av noen ønskes å komme tidligere i semesteret. I dialogmøtet ble det især diskutert hvilke forventninger studentene har til veiledning, og forhold til veileder mer generelt, med fokus på tidlig tilbakemelding til fakultetet hvis veiledning ikke synes å fungere godt. Tillitsvalgte presiserer at de setter pris på en ordning der de i stor grad selv kan påvirke valg av veileder. Studentene opplever tilgangen til og det faglige miljøet i tilknytning til masterkontorer som svært positivt.

Studiebarometeret:

Avdelingsleder har benyttet dialogmøtet med studentene til å diskutere noen av resultatene fra Studiebarometeret 2022. Tillitsvalgte kjenner seg i liten grad igjen i resultatene knyttet til engasjement og motivasjon; tilknytning til arbeidslivet; og tilbakemelding og veiledning. Det er mange ulike måter å tolke spørsmålene i Studiebarometeret på, noe som kan ha innvirkning på hvordan studentene har besvart undersøkelsen. Med tanke på opplevelsen av tilknytning til yrkeslivet, ble det diskutert hvordan fakultetet i større grad kan synliggjøre kontaktpunktene som allerede finnes mellom fagmiljøet og yrkeslivet.

Mulige oppfølgingspunkter for avdelingsleder med ansvar for 5. avdeling

- Arbeide for å finne en hensiktsmessig evalueringsmetodikk som muliggjør innhenting av studentevalueringer også for spesialfagene på 5. avdeling.
- Arbeide for å finne en hensiktsmessig evalueringsmetodikk for masteroppgaveskrivingen, der studentene blant annet anonymt kan informere fakultetet om uheldige hendelser med veiledere. Et slikt skjema vil gjøre det enklere for fakultetet å avdekke gjengangere som ikke nødvendigvis oppfyller forpliktelsene sine som veileder.
- Utarbeide en oversikt over forventninger til veileder på masteroppgaven. Dette vil bidra både til å gi studentene realistiske forventninger til veileder, og også gjøre det enklere for studentene å avdekke mangelfull veiledning.
- Fortsette oppfølging av undervisere når det gjelder forberedelsesoppgaver til studentene i forkant av spesialfagsundervisning.

1.4. Nærmere om LL.M

Antall tilbakemeldinger: 67 for H22 og 24 for V23

Antall aktive studenter: 19

Oversikt resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
LL.M.	91	3,8	4,3	4,2	4,1	4,2	4,0	4,3
Annet // Other	2	4,0	4,5	4,5	4,0	4,5	5,0	4,5
JUR-3054 General Law of the Sea II	2	4,0	4,5	4,5	4,0	4,5	5,0	4,5
Forelesning // Lecture	36	3,6	4,2	4,1	4,2	4,2	4,0	4,4
JUR-3050 General Law of the Sea	11	3,2	4,2	4,2	4,4	4,8	3,9	4,7
JUR-3052 Protection of the Marine Environment by Internatio	11	4,1	4,7	4,8	4,8	4,7	4,6	4,8
JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic	4	3,5	4,3	4,0	4,0	4,0	4,3	4,5
JUR-3054 General Law of the Sea II	10	3,5	3,7	3,4	3,5	3,1	3,4	3,5
Seminar	41	3,8	4,1	4,1	4,0	4,0	3,8	4,1
JUR-3050 General Law of the Sea	28	3,6	4,0	4,0	3,9	3,9	3,5	4,0
JUR-3052 Protection of the Marine Environment by Internatio	4	3,8	4,5	4,0	4,0	4,5	4,0	4,5
JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic	3	4,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
JUR-3054 General Law of the Sea II	6	4,0	3,7	4,3	3,8	3,8	4,3	4,0
Skrivekurs	2	4,0	5,0	5,0	4,5	5,0	5,0	5,0
JUR-3910 Master's thesis LL.M	2	4,0	5,0	5,0	4,5	5,0	5,0	5,0
Skrivekurs // Writing course	10	4,4	4,8	4,6	4,4	4,5	4,4	4,6
JUR-3050 General Law of the Sea	10	4,4	4,8	4,6	4,4	4,5	4,4	4,6
Totalsum	91	3,8	4,3	4,2	4,1	4,2	4,0	4,3

På LLM har vi totalt mottatt 67 evalueringer på høstsemesteret og 24 på vårsemesteret. Dette er på linje med fjorårets oppslutning om studentevalueringene. For LLM sin del bemerkes at årets kull er på totalt 19 studenter. Studentgruppen har et akseptabelt antall tilbakemeldinger høst 2022 på seminar sett i forhold til studenttallet. Det er derfor grunn til å anse resultatet her som representativt, men annen informasjon må trekkes inn i tolkningen som grunnlag for å trekke konklusjoner eller utforme forbedringstiltak.

For generelle vurderinger av hvordan studieprogrammet fremstår høst 2022 må det tas med i betraktningen at alle tilbakemeldingene omhandler ulike aktiviteter i bare to emner, JUR-3050 General Law of the Sea eller JUR-3054 General Law of the Sea II. Forelesningene i begge disse emnene har mottatt 10-11 studentevalueringer. I vårsemesteret gjelder det samme for kurset JUR-3052 Protection of the marine environment, som er evaluert 11 ganger. Idet flere undervisere er inne og underviser i hvert av disse fagene, og studentene er oppfordret til å gi en evaluering for hver underviser, er det ikke gitt at svarene er representative for kullet.

I seminarene knytter et stort antall studentevalueringer seg især til emnet JUR-3050, hvor flere undervisere bidrar i seminarene. Det er videre verdt å merke seg at emnet JUR-3050 er åpent for enkeltemnestudenter, og dermed av denne årsak kan ha et høyere antall evalueringer enn kun programstudenter ved LLM. Også skrivekurset tilknyttet JUR-3050 har fått et høyt antall evalueringer (10) sammenholdt med kullets størrelse.

I det følgende vil det knyttes noen kommentarer til de enkelte spørsmål i studentevalueringsskjemaet.

1) I hvilken grad var du godt nok forberedt til undervisning?

Studentene vurderer sin egen grad av forberedelse til undervisningen som middels høy (3,8), med marginal variasjon mellom forelesning (3,6), seminar (3,8). Forelesningene i emnet JUR-3052 Protection of the marine environment utpeker seg her i særlig positiv retning, hvor studentene rangerer egen forberedelse til 4,1, med et standardavvik på 0,5. I dialogmøtet bekreftes at studentene stiller forberedt til undervisningen, men at de noen ganger opplever at timeplanen er litt for tett og mengden pensum for høy til at de skal rekke gjennom alt.

2) I hvilken grad ble læringsutbyttebeskrivelsen brukt i undervisningen?

I alle fag på 4. avdeling beskriver studentene bruken av LUB i undervisningen som høyt, med et gjennomsnitt på 4,2 for forelesninger og 4,1 for seminarer. Blant forelesningene peker emnet JUR-3052 Protection of the marine environment seg ut i særlig positiv retning, med en score på hele 4,7, og et lavt standardavvik på 0,6. Også skrivekurset i JUR-3050 scorer høyt med 4,8 og standardavvik på 0,4. I seminarrekkene er det noen svært gode resultater for øvrig (JUR-3053 Protection of the marine environment 4,5 og JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic 5,0), men antallet respondenter er svært lavt, og det er derfor ikke mulig å legge resultatene til grunn som representative for kullet.

3) I hvilken grad bidrar pensum i faget til din læring?

I LLM-fagene vurderer studentene nytten av pensum i snitt som høyt, på 4,2. Emnet JUR-3052 Protection of the Marine Environment peker seg ut med en svært høy score på 4,8. Emnet JUR-3054 Law of the Sea II skiller seg ut noe i mer negativ retning, med en score på 3,4. I dialogmøtet fremgår at studentene opplever det som vanskelig å komme igjennom alt pensum, selv om mengden ligger innenfor pensumnorm.

4) I hvilken grad bidro undervisningsmaterialet som ble benyttet til din læring?

Studentene evaluerer undervisningsmaterialets bidrag for læring som høyt (4,1). Noen forelesningsrekker gis en særling høy score i denne sammenheng JUR-3050 General law of the sea (4,4), JUR-3052 Protection of the Marine Environment (4,8). I seminarundervisningen vurderer studentene undervisningsmaterialet betydning for egen læring som høy (4,0), og det er ingen fag som utpeker seg i særlig positiv eller negativ retning. Studentene opplever det som nyttig at power point presentasjoner gjøres tilgjengelig i forkant av forelesningene, fordi det gjør det lettere å stille forberedt til forelesningene.

5) I hvilken grad bidro undervisningen, slik den ble gjennomført, til din læring.

Gjennomsnittlig opplever studentene at undervisningsgjennomføringen bidrag til egen læring i tilnærmet like stor grad i forelesninger (4,2) og i seminarer (4,0). I noen forelesningsrekker vurderer studentene undervisningens bidrag til egen læring svært høyt (JUR-3050 General Law of the Sea 4,8, og JUR-3052 Protection of the Marine Environment by International Law 4,7), mens undervisningens bidrag til egen læring scores langt lavere i forelesningene i JUR-3054 General Law of the Sea II (3,1). I gjennomføring av seminarene er resultatene jevnere, og undervisningen scores til 3,8-3,9 i de emner hvor vi har mottatt et høyt nok antall evalueringer. Skrivekurset i JUR-3050 vurderes å i høy grad ha bidratt til studentenes læring (4,5).

I dialogmøter konkretiseres evalueringen av seminargjennomføring i JUR-3054 især, da denne skiller seg fra seminarene i andre emner, blant annet ved at det tar form av en omfattende moot court. Studentene gir uttrykk for at de foretrekker seminarformatet som benyttes i andre fag, eksempelvis JUR-3050 General law of the sea. I dialogmøtene gir studentene særlig uttrykk for at de setter pris på en praktisk tilnærming til undervisningen. De uttrykker videre at de skulle ønske det var lagt opp til mer undervisning, og mindre selvstudier.

6) I hvilken grad deltok du aktivt i undervisningen?

På dette spørsmålet skiller LLM programmet seg fra fakultetets resterende programmer, og studentene scorer egen deltakelse høyt (4,0) i forelesninger og noe lavere i seminar (3,8). Forelesningene i JUR-3052 Protection of the Marine environment by international law peker seg ut i særlig positiv retning, med en score på 4,6. Også skrivekurset i JUR-3050 General law of the sea oppleves som studentaktivt (4,4). I dialogmøtet med studentene vektlegges at studentene i kullet gjennomgående er komfortable med å stille spørsmål og delta i diskusjoner.

7) I hvilken grad var undervisningen rettet inn mot læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen?

Spørsmål 7 er ikke ulikt spørsmål 3 i evalueringen, og knytter seg til læringsutbytte, men i dette spørsmålet handler det ikke om hvorvidt læringsutbyttebeskrivelsen ble brukt i undervisningen, men om hvilken nytte studentene har hatt av undervisningen i forhold til læringsutbyttene slik der er beskrevet i fagbeskrivelsen. Studentene vurderer at undervisningen i stor grad er rettet mot læringsutbyttene i både forelesninger (4,4) og seminar (4,1). Emnet JUR-3052 peker seg særlig ut i positiv retning både innenfor forelesninger (4,8) og seminar (4,5). Også skrivekurset i JUR-3050 vurderes som godt innrettet mot læringsutbyttene (4,6).

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer⁸, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

Studentaktivitet:

LLM programmet i havrett skiller seg positivt ut, med høyere grad av studentaktivitet i både forelesning og seminarer. Dette kan blant annet henge sammen med at de er et lite studentkull som blir godt kjent med hverandre gjennom programmet. Studentene beskriver selv at det er stor takhøyde for å stille spørsmål, og enkelt å delta i diskusjoner i undervisningen. Studentene setter særlig pris på kortere og lengre ekskursjoner. Noen undervisere har testet ut bruk av filmklipp i undervisningen, hvor studentene først har fått se korte “caser”, som deretter har blitt analysert og diskutert videre i undervisningen. Dette har bidratt til høy grad av studentaktivitet.

Lærersamarbeid:

De fleste fagene på LLM programmet undervises av flere lærere, men lærerne har ansvar for ulike faglige bolker, eller ulike typer undervisning (for eksempel seminar/forelesning/skrivekurs/moot court). Det er ikke flere lærere som underviser parallelt i samme emne. Graden av lærersamarbeid variere mellom de ulike emnene. I høstsemesteret vurderes samarbeidet som høyt (4-5), mens det i vårsemesteret vurderes lavere (3).

Evalueringsarbeid:

I vårsemesteret er det vanskeligere å hente inn studentevalueringer, og synspunktene som fremkommer i dialogmøtet er veldig generelle, eller oppfattes som uttrykk for studentrepresentantens personlige mening. På LLM programmet har det kommet inn et høyt antall lærerevalueringer, sammenholdt med studieprogrammets størrelse.

Annet:

I dialogmøtet fremkommer et ønske fra studentenes side om at programmet gjerne kunne være mer omfattende enn 90 studiepoeng. Dersom programmet hadde vært på 120 studiepoeng kunne studentene som ønsket det søkt seg direkte videre til en ph.d., i stedet for å ta ekstra emner. Studentrepresentantene oppgir at dette er diskutert i kullet og at alle er enige om dette. Studentene ønsker seg videre en tettere kontakt med Norsk senter for havrett (NCLOS).

LLM-studiet er et intensivt og krevende studieprogram, hvor studentene opplever lite tid til å komme gjennom pensum. Idet pensum er innenfor pensumnorm og det er lite rom for å redusere pensum, foreslår studieprogramleder at man i større grad kan veilede studentene om hvilke deler av pensum de bør prioritere å lese før undervisningen, og også indikere tydeligere hvor i pensum man kan finne svar på ulike spørsmål.

Mulige oppfølgingspunkter for studieprogramansvarlig LLM

- Følge opp undervisere og oppmuntre til mer aktiv bruk av læringsutbyttebeskrivelser i undervisningen.

⁸ Antall mottatte lærerevalueringer: 9 høst 2022, 4 vår 2023.

- Oppfordre undervisere til å veilede studentene om prioritert pensum for å imøtegå studentenes opplevelse av å ikke ha tid til å forberede seg godt nok til undervisning. Dette kan eksempelvis fremgå av lærernes undervisningsplan som deles med studentene i forkant av undervisningen.
- Forklare formålet med evaluering og tydeliggjøre ovenfor studentene at det er viktig å engasjere seg og gi tilbakemeldinger på undervisningen.
- Lage et digitalt innføringskurs for LLM-studentene, som blant annet kan informere om den særnorske studiemodellen med høy grad av selvstudier, samt bidra til forventningsavklaring knyttet ulike undervisningsformer, "time management", rollene til underviser, veileder, studenter mv. Dette kan eventuelt gjøres i samarbeid med studieprogramansvarlig for NOMPEL, hvor mange liknende utfordringer kan gjøre seg gjeldende. For LLM programmet vil dette innføringskurset utgjøre en del av mentorordningen for programmet. Det kan søkes Studieutvalget om studiekvalitetsmidler til timeressurser til dette arbeidet.

1.5. Nærmere om NOMPEL

Antall tilbakemeldinger: 24 for H22 og 1 for V23

Antall aktive studenter: 20

Oversikt resultater fra nettskjema høst 2022 og vår 2023:

Radetiketter	Antall av Avd	Gj.snitt Forberedt	Gj.snitt bruk LUB	Gj.snitt pensum	Gj.snitt undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte
NOMPEL	25	4,0	4,1	4,1	3,8	4,2	3,8	4,2
Forelesning // Lecture	7	4,0	4,1	4,4	3,9	4,0	3,9	4,3
JUR-3619 Energy and Climate Change Law	2	3,5	4,5	4,5	3,5	3,0	3,0	5,0
JUR-3623: Protection of the Marine Environment with Focus on Marine Living Resources Law	5	4,2	4,0	4,4	4,0	4,4	4,2	4,2
Seminar	16	4,1	4,1	4,0	3,9	4,3	3,8	4,1
JUR-3619 Energy and Climate Change Law	2	3,5	4,0	3,5	3,0	4,0	4,0	4,0
JUR-3623: Protection of the Marine Environment with Focus on Marine Living Resources Law	14	4,2	4,2	4,1	4,0	4,4	3,7	4,1
Skrivekurs	1	3,0	3,0	3,0	2,0	3,0	5,0	5,0
JUR-3920 Master's thesis NOMPEL	1	3,0	3,0	3,0	2,0	3,0	5,0	5,0
Skrivekurs // Writing course	1	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
JUR-3623: Protection of the Marine Environment with Focus on Marine Living Resources Law	1	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Totalsum	25	4,0	4,1	4,1	3,8	4,2	3,8	4,2

Studentgruppen har et lavt antall tilbakemeldinger, på både forelesninger og seminar, også sett i forhold til studenttallet. Studiet ved UiT er organisert i to 15 stp emner i høstsemesteret, og masteroppgave i vårsemesteret. Det er derfor ikke overraskende at antallet evalueringer i vårsemesteret er betydelig lavere enn i høstsemesteret.

Også for høsten 2023 er antallet evalueringer lavt, og er tillegg fordelt på ulike aktiviteter og en rekke undervisere i hvert fag. Det er derfor begrenset grunnlag for å trekke generelle konklusjoner, eller utforme forbedringstiltak. Relevant informasjon må utledes ved sammenstilling av resultat fra studentevalueringer, referat fra dialogmøte og rapport fra undervisere/programansvarlige.

Overordnede observasjoner basert på lærerevalueringer⁹, dialogmøter og innspill fra avdelingsleder

Studentaktivitet:

Underviserne oppgir at de legger til rette for studentaktivitet, eksempelvis gjennom løsning av seminaroppgaver, og mulighet for innlevering av en rekke frivillige skriftlige øvinger, med

⁹ Antall mottatte lærerevalueringer: 3 høst 2022, ingen vår 2023.

mulighet til å få individuell tilbakemelding fra faglærer. Det varierer i hvilken grad studentene benytter seg av dette tilbudet.

Evalueringsarbeid:

Få studenter leverer evalueringer gjennom nettskjema. Underviserne på NOMPEL opplever imidlertid studentevalueringene de mottar, som nyttige, og de prøver også aktivt å imøtekomme og justere undervisningen for å ta hensyn til tilbakemeldingene de mottar. Dialogmøtene mellom tillitsvalgte og avdelingsleder er svært nyttig for å få tilbakemeldinger på undervisningstilbudet.

Lærersamarbeid:

Det er varierende grad av lærersamarbeid mellom underviserne på NOMPEL, noe som gjenspeiles av lærerevalueringene, hvor det varierer mellom en score på 2-4.

Pensum:

Fra dialogmøte fremgår at pensum ved UiT oppleves som svært omfattende. NOMPEL har opprinnelig hatt en høyere pensumnorm enn LLM og IMA JUS, noe som har blitt fulgt opp av avdelingsleder på bakgrunn av studentinnspill. Studieutvalget har vedtatt at pensumnormen for NOMPEL settes ned fra høst 2023, slik at den følger alminnelig pensumnorm på 45-55 sider per studiepoeng. Dette forventes å imøtegå studentenes opplevelse av at pensum er for omfattende.

Undervisningsmaterieell:

Studentene opplever at undervisningsmaterialet i JUR-3623 især fremsto som svært omfattende, og man gjennomgikk ifølge studentene kun 1/3 av spørsmålene i undervisningen.

Undervisningsgjennomføring:

I dialogmøtet oppgir studentrepresentantene at de ofte opplever at det er litt dårlig sammenheng mellom forelesninger, seminar og pensum, dette gjelder begge emner i høstsemesteret. Videre opplever studentene at de er usikre på hvilke forventninger underviserne har til dem, og i hvor stor grad de forventes å være forberedt til forelesning og seminar. I noen undervisningsaktiviteter opplevde studentene det som vanskelig å ta ordet og stille spørsmål til underviseren. Studentene opplever gjennomgående emnene som travle, med lite tid til å komme gjennom alt man skal, og en tilhørende opplevelse av å ikke være så forberedt som de ønsker.

I dialogmøtet fremkommer at studentene opplever rekkefølgen på emnene på høsten som krevende, og mener at de kunne ha endret rekkefølge, slik at JUR-3619 Energy and climate change law kom først. Dette vil være mindre hensiktsmessig blant annet med tanke på å la kullene på Havrettsmasteren og NOMPEL bli kjent med hverandre på begynnelsen av høstsemesteret, og en av måtene å få det til på er å gjennomføre felles undervisning for disse kullene, gjennom en introduksjon til havretten.

Studentene er i hovedsak fornøyd med forberedelsen de hadde fått før de satt i gang med masteroppgavesemesteret (4. semester). De ønsker likevel en mykere overgang, for eksempel ved at masteroppgaveskriving tematiseres allerede på oppstartmøtet i høstsemesteret, og kanskje også ved å avholde orienteringsmøtet om masteroppgaveskriving tidligere i semesteret. Av hensyn til undervisning i andre emner i høstsemesteret anses det som lite praktisk å flytte oppstartmøtet, men våre partnere Uppsala og Joensuu oppfordres til å be studentene om å tenke på masteroppgavetema også tidlig i studieforløpet.

Annet:

NOMPEL studentene ønsker større grad av integrering både mot LLM studentene og norske studenter, og foreslår at fakultetet eller studentforeningene (JSU, ELSA) kan være behjelpelig med

dette. Studentene opplever videre noe overlapp mellom emner ved UiT og de andre samarbeidsinstitusjonene, noe som bør avdekkes og eventuelt justeres.

Mulige oppfølgingspunkter for studieprogramansvarlig NOMPEL

- Ha særlig fokus på å sikre god spredning av undervisning i semesteret, herunder avvikle eksamen sent i semesteret.
- Oppfordre til større grad av kollegialt samarbeid, for å sikre bedre koherens mellom pensum, seminar og forelesninger.
- Jobbe for å få inne et høyere antall studentevalueringer
- Følge opp studentenes ønske om mer fokus på masteroppgaveskrivingen tidligere i studieløpet.
- Være særlig oppmerksom på potensielle faglige overlapp, og jobbe for bedre samkjøring av emnene i programmet som tilbys av de tre partnerinstitusjonene (UiT, UU, UEF). For dette formålet bør det jobbes med å få i stand et fysisk lærermøte mellom undervisere fra de tre institusjonene.
- Lage et digitalt innføringskurs for NOMPEL-studentene, som blant annet kan bidra til forventningsavklaring om de ulike rollene til underviser, veileder, studenter, samt en forventningsavklaring til ulike undervisningsformer mv. Dette kan eventuelt gjøres i samarbeid med studieprogramansvarlig for LLM. Det kan søkes Studieutvalget om studiekvalitetsmidler til timeressurser til dette arbeidet.

1.6. Videre utvikling av fakultetets systematiske evalueringsarbeid

Rammene til både denne og tidligere evalueringssaker lagt frem for Studieutvalget har fakultetets prosedyre for avdelings- og programevaluering som utgangspunkt (vedlegg 5). Prosedyren har i stor grad form av en rutinebeskrivelse, og angir detaljert hvilke fremgangsmåter som skal benyttes i datainnhenting og hvordan resultatutvikling og resultater skal formidles videre til studenter og faglig ledelse. Omfanget av skriftlig materiale som produseres gjennom informasjonsinnhenting som prosedyren foreskriver blir for stort til at alle nyanser og detaljerte beskrivelser av konkrete læringssituasjoner kan komme frem av saken og kommenteres. Likevel har både denne og tidligere evalueringssaker lagt frem for Studieutvalget hatt som ambisjon å presentere et så detaljert bilde som mulig av den enkelte avdeling på IMA-JUS og studieprogrammene LLM og NOMPEL, nettopp fordi materialet som helhet er gitt stor verdi i nevnte prosedyre. Av prosedyren følger at den formelle verdien ligger i at den samlede dokumentasjonen viser at tilbakemeldingene når partene og at innholdet er kjent, noe som er med på å ansvarliggjøre både ledelse, fagansatte og studenter. Den faglige verdien kan sies å være todelt. For det første er studentenes tilbakemeldinger på helt konkrete læringsaktiviteter, disponering av materiale, pensum, undervisningsformer m.m. av stor verdi for undervisere i deres arbeid med å prøve ut og videreutvikle spesifikke opplegg. For det andre ligger en stor del av den faglige verdien i at spørsmålsstillinger og tilbakemeldinger kan tematiseres og drøftes både i læringssituasjoner, studentene imellom, på faglige arenaer for undervisere og i dialogmøter. Underviserne kan dessuten bruke systemet for tilbakemelding gjennom nettskjema som et verktøy til å hente ut, samle og dokumentere evalueringer fra studentene som del av utviklingen av sine pedagogiske mapper i forbindelse med basiskompetanse, opprykk og merittering. Prosedyren sier imidlertid lite om hvilket nivå resultatutvikling og analyse skal legges på, og hvordan dette nivået bør avstemmes mot Studieutvalget som formelt beslutningsorgan.

I løpet av 2023 skal det utformes såkalte individuelle utviklingsplaner for alle studieprogram ved UiT. Grunnlagsmaterialet til disse vil være oppfølgingspunkter som kommer frem fra undervisningsevalueringene, evaluering av eksamen- og sensuravvikling, evaluering av praksis, analyse av Studiebarometeret mv. Utviklingsplanene ved UiT kan utarbeides i fritt format som årlige, eller flerårige planer med årlige delmål og fokusområder. I arbeidet med å utforme

utviklingsplanene må faglig ledelse for fakultetets studieprogram forholde seg til både fakultetets etablerte prosedyre for avdelings- og programevaluering i utviklingen av grunnlagsmateriale, og beskrivelsen av formål og aktuelle fokusområder for studieprogramevaluering i UiTs kvalitetssystem for utdanning. UiTs kvalitetssystem plasserer ansvaret for utviklingsplaner hos funksjonen studieprogramleder¹⁰, og beskriver mulige fokusområder i en utviklingsplan som eksempelvis:

- *studieprogramdesign*
- *læringsmiljø ved studieprogrammet*
- *utdanningssamarbeid med arbeidslivet*
- *internasjonalisering*
- *plan for søknader om intern (program for undervisningskvalitet, strategisk fond) og ekstern (f.eks. [HK-DIR](#), Erasmus+) finansiering for utvikling av utdanningskvaliteten og/eller andre aspekter av studieprogrammet (arbeidslivsrelevans, internasjonalisering, digitalisering mm.)*

Selv om det påpekes at dette ikke er en føring på hva en utviklingsplan skal være, og det er viktig at hver enkelt utviklingsplan utarbeides ut fra kontekst til det enkelte studietilbudet, må de antydde fokusområdene ses i sammenheng med redegjørelsen for kvalitetsområder¹¹ som utgangspunkt for å beskrive og utvikle utdanningskvalitet på programnivå. Her er det i tillegg vist til NOKUTs veileder til kvalitetsområder for studieprogram¹², hvor vurdering av hvordan et program fungerer helhetlig og studentenes opplevde læringsbane gjennom et program blir betont gjennomgående.

Sammenheng mellom emner/avdelinger, langsgående tema (skrivetrening, emneprogresjon, relevans, læringsmiljø, fagmiljø, studentmedvirkning, utdanningsledelse) er imidlertid i liten grad temaer som danner utgangspunkt for tilbakemeldinger i nettskjema og dialogmøter. Det er derfor aktuelt å se nærmere på hvordan fakultetets prosedyre for avdelings- og programevaluering eventuelt bør endres for å sikre at det hentes inn informasjon til faglig ledelse som er relevant for de temaer utviklingsplaner er ment å omhandle. Studieutvalget bes derfor om å diskutere spørsmålene nedenfor og spille inn synspunkter, slik at prodekan i løpet av høsten 2023 kan legge fram sak for utvalget om revisjon av prosedyre for fakultetets avdelings- og programevaluering på masterprogrammene.

1. Data og redegjørelser i denne saken er basert på fakultetets prosedyre for avdelings- og programevaluering, men er som ovenfor nevnt i utgangspunktet ikke innrettet mot utarbeiding av utviklingsplaner, slik disse er beskrevet i UiTs kvalitetssystem for utdanning. Hvilke former for informasjon/informasjonsinnhenting kan det i fremtiden være aktuelt å supplere tilsvarende saker med, og hvilke av disse bør Studieutvalget gjøres kjent med gjennom egne saksfremlegg tilsvarende denne saken?
2. Fakultetets system for undervisningsevaluering synes å ha en viktig prosessuell side gjennom muligheter for konkret tilbakemelding til undervisere/avdelingsledere, dialog og jevnlig/forutsigbare møtepunkter. Hvilke funksjoner ved gjeldende prosedyre for avdelings- og programevaluering vil det være viktig å ta vare på, og hvilke av disse bør Studieutvalget gjøres kjent med gjennom egne saksfremlegg tilsvarende denne saken?
3. Hvordan bør det konkrete arbeidet med å utforme utviklingsplaner for fakultetets studieprogram organiseres, og hvor skal ansvar for arbeidet formelt plasseres?

¹⁰ https://uit.no/utdanning/kvalitetssystem#innhold_578390

¹¹ https://uit.no/utdanning/kvalitetssystem#kapittel_577480

¹² <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/hogare-utdanning/kvalitetsomrader-for-studieprogram-i-hoyere-utdanning/>

Signe V. Busch
Prodekan

Lene Emilie Øye
konstituert seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Evalueringsspørsmål i nettskjema høst 22 og vår 23
- 2 Mal for dialogmøter med studenttillitsvalgte
- 3 Prosesser i fakultetets evalueringsarbeid
- 4 Referat dialogmøter IMA-JUS, LLM og NOMPEL
- 5 Prosedyre for avdelings- og programevaluering
- 6 Oversikt over score og standardavvik

Spørsmål i nettskjema for studenter høst 2022 og vår 2023 - Evaluering av undervisningen //
Evaluation of teaching

1. I hvilken grad var du godt nok forberedt til undervisningen? // To what extent were you well enough prepared for the teaching?
2. I hvilken grad ble læringsutbyttebeskrivelsene brukt i undervisningen? // To what extent were the learning outcomes used in the teaching?
3. I hvilken grad bidro pensum i faget til din læring? // To what extent contributed the syllabus to your learning of the subject?
4. I hvilken grad bidro undervisningsmaterialet som ble benyttet til din læring? // To what extent did the teaching material being used contribute to your learning?
5. I hvilken grad bidro undervisningen, slik den ble gjennomført, til din læring? // To what extent did the teaching as it was conducted, contribute to your learning?
6. I hvilken grad deltok du aktivt i undervisningen? // To what extent did you actively participate during teaching?
7. I hvilken grad var undervisningen rettet inn mot læringsutbyttene slik de er beskrevet i fagbeskrivelsen? // To what extent was the teaching directed towards the learning outcomes from the course description?

Har du kommentarer til hva underviseren gjorde bra eller til hva du skulle ønske ble gjort annerledes / forbedringstips? Her kan du også utdype andre svar du har gitt. // Do you have any comments on what the teacher did well or on what you would like done differently/improvement tips? Here you can also elaborate on other answers you have given.

Her kan du fylle inn tilbakemeldinger som underviseren uttrykkelig har ønsket å få/etterspurt // Here you can give feedback that the teacher has explicitly asked for.

MAL FOR DIALOGMØTER MED DE TILLITSVALGTE - HØST 2022

Formål

Formålet med dialogmøtene er å supplere tilbakemeldingene fra evalueringsskjemaene studentene har levert, og åpne for større grad av dialog rundt tematikken.

Om møtet

Det skal ikke legges opp til at studentene skal gi opplysninger som direkte kan identifisere personer. Men det kan likevel hende at tilbakemeldinger inneholder slike opplysninger om studenter eller ansatte. Avdelingsleder må vurdere hvordan opplysningene skal følges opp, herunder om det er behov for å koble inn prodekan utdanning.

På tillitsvalgtseminaret ble de tillitsvalgte oppfordret til å opprette referansegrupper med representanter fra studenter fra alle seminargruppene på avdelingen, for å få et bredere tilfang av tilbakemeldinger. Innledningsvis bør det derfor spørres hvordan bruken av referansegrupper på avdelingen har fungert, herunder om hvordan de tillitsvalgte har organisert og innhentet tilbakemeldinger fra referansegruppene.

1. Hva er det som leder til god læring på avdelingen?

Vi ønsker tilbakemelding om hvilke læringsaktiviteter som er hensiktsmessige.

- Hvilke av undervisningstilbudene fakultetet står for er det som gir best læringsutbytte?
- Hvilke eventuelle andre læringsaktiviteter er det som gjør det?
- Er det mulig å foreta noen form for gradering?

Dette kan besvares overordnet for semesteret. Det er også mulig å hente inn fagvise tilbakemeldinger:

- I hvor stor grad bidro følgende til din læring i dette faget?
 - Forelesningene
 - Seminarene
 - Øvingsoppgavene
 - Pensum
 - Skrivekurs
 - Selvstudium
 - Annet?

2. Generell kompetanseutvikling

I hvor stor grad er studentene fornøyd med hvordan undervisningstilbudet dette semesteret har bidratt til å utvikle *den generelle kompetansen* som fremgår av fagbeskrivelsen på avdelingen?

På bakgrunn av innholdet i de generelle kompetansebeskrivelsene er det herunder interessant å få tilbakemeldinger om utviklingen av:

- Studentenes evne til å kommunisere rettslige resonnementer på en tydelig og presis måte, skriftlig og muntlig, til fagfellesskapet og allmennheten
- Studentenes evne til å løse problemstillingene på rettsområdene som inngår på avdelingen individuelt og i samarbeid med andre?
- Studentenes evne til å identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som arbeid med fagene på avdelingen kan lede til?
- Det er også interessant å vite om studentene opplever en progresjon i disse kompetansene fra tidligere avdelinger og i løpet av denne avdelingen?

3. Hva har fungert bra og hva kunne ha blitt gjort annerledes/forbedringsforslag?

Dette er ment som en åpen kategori som kan romme hva som helst. Tilbakemeldinger om noe som er bra, vil gjerne forstås som noe studentene ønsker videreført eller mer av, og omvendt.

Forslag til noen momenter som kan tematiseres:

- Læringsmiljøet – hvordan oppleves dette?
- Vanskelighetsgrad
- Arbeidsmengde
- Variasjon – er undervisningstilbudene varierte (nok)? Konkrete ønsker om endring?
- Fagbeskrivelsene (er læringsutbyttebeskrivelsene forståelige?)
- Pensum
- Undervisningsmateriale
- Digitale tilbud
- Spesifikke undervisningsopplegg
- Spesifikke lærertilbakemeldinger
- Praktiske forhold

4. Annet?

Både avdelingsleder/programansvarlige og studentene har mulighet til å supplere med dialog om andre punkter enn det som er nevnt her, for eksempel som ledd i oppfølging av tidligere evalueringer, for å drøfte mulige endringer på avdelingen, eller for å innhente synspunkter på nye ting som er prøvd ut på avdelingen.

INFORMASJON OG MAL FOR DIALOGMØTER MED DE TILLITSVALGTE – VÅR 2023

Informasjon

Forberedelse til evalueringsmøte:

I forkant av evalueringsmøtet vil avdelingsleder/studieprogramleder få tilsendt en oversikt over foreløpige studentevalueringer av vårens undervisning, slik at det er mulig å ta utgangspunkt i disse i dialogen med studentene.

Våren 2023 vil dere motta sammenfatning av foreløpige data fra nettskjema **20 april**.

Gjennomføring av dialogmøtet:

I malen nedenfor fremgår fem tematiske punkter for møtet, samt forslag til eller eksempel på hvordan disse kan diskuteres i dialogmøtet. Dette er ikke ment som en absolutt sjekkliste, og det er opp til den enkelte avdelingsleder/studieprogramleder å tilpasse spørsmål og tema slik at de belyser det de anser som mest viktig på den aktuelle avdelingen/studieprogrammet.

Etterarbeid etter evalueringsmøte:

Avdelingsleder mottar en endelig sammenfatning av data fra nettskjema **26. mai**.

Basert på data fra nettskjema og diskusjonene i dialogmøtet med de tillitsvalgte, leverer avdelingsleder/studieprogramleder sine kommentarer samt forslag til oppfølgingspunkter for sin avdeling. Med oppfølgingspunkter menes eksempelvis områder det må jobbes mer med, rom for faglig utvikling, pedagogiske utfordringer mv. For 2. avd., 5. avd., samt NOMPEL og LLM bør de kvalifiserte resultatene fra Studiebarometeret vurderes inkludert i et eller flere oppfølgingspunkter.

Kommentarer og oppfølgingspunkter må sendes til Jorgen.ytreberg@uit.no senest **31. mai**.

Avdelingsleder/studieprogramleder ferdigstiller møtetreferat i samråd med studieadministrasjonen.

1. Hva er det som leder til god læring på avdelingen?

- Hvilke av undervisningstilbudene fakultetet står for er det som gir best læringsutbytte?
- Hvilke eventuelle andre læringsaktiviteter er det som gjør det?
- Er det mulig å foreta noen form for gradering?

Dette kan besvares overordnet semesteret. Det er også mulig å hente inn fagvise tilbakemeldinger. Her vil informasjonen fra nettskjemaene gi særlig indikasjon på temaer som bør tas opp:

- I hvor stor grad bidro følgende til din læring i dette faget?
 - Forelesningene
 - Seminarene
 - Øvingsoppgavene
 - Pensum
 - Skrivekurs

- Selvstudium
- Annet?

2. Generell kompetanseutvikling

- I hvor stor grad er studentene fornøyde med hvordan undervisningstilbudet dette semesteret har bidratt til å utvikle den generelle kompetansen som fremgår av fagbeskrivelsen på avdelingen?
 - Studentenes evne til å kommunisere rettslige resonnementer på en tydelig og presis måte, skriftlig og muntlig, til fagfellesskapet og allmennheten
 - Studentenes evne til å løse problemstillingene på rettsområdene som inngår på avdelingen individuelt og i samarbeid med andre?
 - Studentenes evne til å identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som arbeid med fagene på avdelingen kan lede til?
- Opplever studentene progresjon?

3. Hva har fungert bra og hva kunne ha blitt gjort annerledes/forbedringsforslag?

- Generelle tilbakemeldinger?
- Læringsmiljøet
- Vanskelighetsgrad
- Arbeidsmengde
- Variasjon
- Fagbeskrivelsene (er læringsutbyttebeskrivelsene forståelige?)
- Pensum
- Undervisningsmateriale
- Digitale tilbud
- Spesifikke undervisningsopplegg
- Spesifikke lærertilbakemeldinger
- Praktiske forhold

4. Studiebarometeret (Dette punktet gjelder kun for 2. avdeling, 5. avdeling., LLM og NOMPEL).

Avdelingsleder/studieprogramleder går gjennom resultatene fra Studiebarometeret, og velger utvalgte områder for særlig fokus. Formålet med dette er å kvalifisere resultatene fra Studiebarometeret og innhente innspill til hvordan områdene bør videreutvikles gjennom konkrete tiltak.

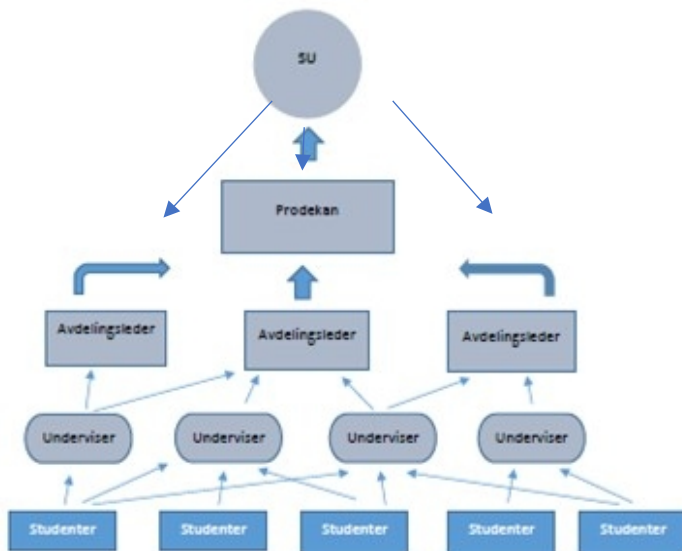
- Hva forteller resultatene om de utvalgte områdene, som studentene kjenner seg igjen i?
- Hva forteller resultatene om de utvalgte områdene, som studentene ikke kjenner seg igjen i?

5. Annet?

Vedlegg: Fakultetets evalueringsarbeid - prosess, roller og dataflyt

1. Hvem gjør hva

Design, roller og dataflyt i fakultetets undervisningsevalueringsarbeid er illustrert i følgende figur:

Figur 1: Design, roller og dataflyt i undervisningsevalueringen som gjøres på nettskjema

Som Figur 1 viser går evalueringsdata fra studentene direkte til deres undervisere. Underviserne utarbeider på dette grunnlag lærerevalueringsskjema som går til avdelingsleder/ programansvarlige, som igjen rapporterer til prodekan for utdanning. I tillegg til det som illustreres i figuren, tilkommer innspillene fra dialogmøtene mellom de tillitsvalgte studentene og avdelingsleder (jf. beskrivelse nedenfor). Prodekan legger på denne bakgrunn resultatene fram for Studieutvalget for videre gjennomgang og diskusjon.

Figuren illustrerer ikke den siste delen av kvalitetssløyfen, det vil si den oppfølgingen som gjøres i etterkant av behandlingen i Studieutvalget. Fra studieåret 2021/2022 har det vært lagt frem en *samlet* sak for Studieutvalget med rapport og analyse av undervisningsevalueringene for hele studieåret, fremfor semestervis som tidligere. Arbeidet med å ta ut kvalitetssløyfen utsettes likevel ikke til den årlige behandlingen i Studieutvalget, men skjer fremdeles semestervis. I vårsemesteret foretar avdelingsledernes/de programansvarlige en halvårig oppfølging på oppdrag fra prodekan for utdanning på grunnlag av:

- Lærerevalueringsskjemaene som avdelingslederne har mottatt fra høstsemesteret
- Referat fra høstens dialogmøte for den respektive avdelingen/LL.M/NOMPEL
- En semesteroversikt over avdelingens overordnede score på evalueringsskjemaene
- Sammendrag av fritekstvarene fra studentene fra den løpende undervisningsevalueringen i høstsemesteret

Sistnevnte sammendrag av fritekstsvar har inneværende studieår blitt holdt utenfor denne saken, da tilbakemeldingene fra studentene gir relativt lite informasjon om avdelinger/studieprogram som helhet, og er mer egnet for å informere den enkelte avdelingsleders/studieprogramleders faglige oppfølging av underviserne.

Kvalitetssløyfen tas i vårsemesteret videre ut når behandlingen av denne saken er ferdigstilt i Studieutvalget og offentliggjort. Prodekan følger i samarbeid med avdelingsledere/programansvarlige opp funn og vedtak i det videre utviklingsarbeidet for den aktuelle avdeling/ studieprogram. Avdelingslederne/programansvarlige tar da utgangspunkt i analysene som er gjort i denne sak, sammenholdt med dialogmøter og mottatte lærertilbakemeldinger, og følger opp tilbakemeldinger overfor underviserne på «sine» respektive avdelinger/program. Prodekan har også halvårige dialogmøter med avdelingslederne/programansvarlige hvor funn og oppfølging fra analysene tematiseres.

Studentene får informasjon om funn, resultater og analyser fra evalueringene, og hvordan dette dokumenteres og følges opp videre, ved at saksfremlegget til Studieutvalget utarbeides på en måte som ivaretar kravene til anonymitet og personvern og gjøres offentlig for studenter og andre interessenter på UiTs nettsider (Møteportalen). Fakultetet publiserer i tillegg denne og andre evalueringsrapporter i fellesrommet i Canvas i en egen modul om kvalitetssikring, evaluering og kvalitetsutvikling, og kunngjør dette til studentene.

2. Bruk av nettskjema – prosess, design og dataflyt

Mer spesifikt er undervisningsevalueringssystemet innrettet slik at alle studentene får tilgang på en felles lenke til et **evalueringsskjema** (nettskjema) som brukes i all evaluering av undervisningsaktiviteter gjennom hele studieåret, men slik at svarene sorteres på høst- og vårsemester. Administrasjonen legger på forhånd ut evalueringsskjema i alle kullrom og andre relevante rom i Canvas. Lærerne blir bedt om å minne studentene på hvor de kan finne skjemaene, og om å poengtere overfor studentene at det er viktig for fakultetets kontinuerlige kvalitetsutviklingsarbeid å få deres tilbakemeldinger. Lærerne blir i tillegg oppfordret til å sette av tid til studentevaluering, gjerne i siste undervisningsøkt i faget. Alt dette for å få flest mulig tilbakemeldinger.

Spørsmålene i evalueringsskjemaet er gjengitt overfor i pkt. 1.2 og besvares med at studentene angir følgende gradering, som i det videre evalueringsarbeidet gis tallverdi fra 0-5:

Ikke i det hele tatt	Svært lite	Lite	Noe	Ganske mye/ganske godt	Svært mye/svært godt
0	1	2	3	4	5

Det samme evalueringsskjemaet blir benyttet for alle studieprogrammene.

En viktig ny funksjon som ble innført fra høsten 2020 i løsningen med nettskjema, er at lærerne får en lenke som gir dem tilgang på tilbakemeldingene fra studentene umiddelbart etter en undervisningsøkt (fremfor å måtte vente på å få disse tilsendt fra administrasjonen i etterkant slik det ble gjort tidligere,

og mer i samsvar med hvordan de tidligere mottok tilbakemeldinger på papir). Lærerne kan i tillegg lagre og se alle tilbakemeldingene de har mottatt i løpet av semesteret.

Lærerne blir i tillegg bedt om å fylle ut lærerevalueringsskjema etter endt undervisning. Lærerevalueringsskjemaet går direkte til avdelingsleder/programansvarlig, som dermed også umiddelbart kan følge opp tilbakemeldingene hvis det er behov for dette. Avdelingslederne /de programansvarlige fyller i tillegg ut eget evalueringsskjema semestervis.

På slutten av hvert semester avholdes dialogmøter hvor de tillitsvalgte studentene og Juridisk studentutvalg (JSU) deltar sammen med avdelingsansvarlig/ programansvarlig og ansatte fra fakultetets studieadministrasjon med særlig ansvar for kvalitetsarbeidet og den administrative oppfølgingen for den respektive avdelingen/studieprogrammet. Studenttillitsvalgte blir på starten av hvert studieår anbefalt å danne referansegrupper bestående av noen få studenter gjerne fra ulike seminargrupper, med særlig ansvar for å videreformidle synspunkter fra «sin» gruppe studenter til de tillitsvalgte. Vi har formidlet at alle tilbakemeldinger er av interesse, men at referansegruppene med fordel kan ha særlig oppmerksomhet om studentenes syn på hva som leder til god læring, hvilke læringsaktiviteter som er hensiktsmessige for å oppnå dette, og eventuelt hva som kunne ha blitt gjort annerledes/forbedringsforslag.

3. Endringer studieåret 2022-2023

I forberedelsene til dialogmøtene våren 2023 ble avdelings- og studieprogramlederne involvert på et tidligere stadium, ved at de i tidsrommet 19.-20. april fikk tilsendt foreløpige evalueringsresultater fra nettskjema, med tentativ analyse og informasjon om hvordan disse kunne anvendes som diskusjonsgrunnlag på dialogmøter med studenttillitsvalgte og JSU. I informasjonen ble det også beskrevet hvordan oversikten over resultatene skulle leses, og hvilke forbehold som måtte vurderes med tanke på vektlegging av tallmaterialet. Prodekan for utdanning arrangerte 2. mai en heldagssamling for avdelings- og studieprogramlederne, der evalueringsarbeid var ett av flere tema som ble tatt opp og diskutert. Dialogmøtene ble gjennomført i perioden 27. april – 9. mai.

Nettskjema for studentenes evaluering av undervisningen ble stengt 21. mai, og avdelings- og studieprogramlederne fikk 26. mai tilsendt samlet oversikt over spørsmålsformuleringer og data fra nettskjema for høsten 2022 og våren 2023, med instruks om å innen 31. mai levere kommentarer samt forslag til oppfølgingspunkter for avdelingen/studieprogrammet. Med oppfølgingspunkter menes her eksempelvis områder det må jobbes mer med, rom for faglig utvikling, pedagogiske utfordringer mv. De ble samtidig oppfordret til å inkludere vurderinger basert på resultatene fra Studiebarometeret 2022 i tolkning av data og utforming av oppfølgingspunkter. I materialet som ble gjort tilgjengelig ble ikke fritekstsvaret til nettskjemaet inkludert. Grunnen til dette er at tilbakemeldingene i svarene i stor grad kommenterer undervisernes personlige didaktiske ferdigheter, og i mindre grad inneholder tilbakemeldinger som angår det aktuelle studieprogrammet som sådan.

Prosedyre for: **Avdelings- og programevaluering på masterprogrammene**. Avdelingsevaluering omfatter alle fag og emner som inngår på avdelingen/studieåret.

Godkjent av: dekan

Sist oppdatert: 30. mars 2022

Formål:	<ul style="list-style-type: none"> a) Kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av emner, fag, avdelinger og studieprogram. b) Skaffe, systematisere og dokumentere et godt kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av studiene - og følge dette grundig opp og tilgjengeliggjøre det for studenter, fagmiljø, programstyre og avtakerfelt. c) Muliggjøre løpende tilbakemeldinger fra studentene, slik at underviserne kan gjøre kvalitetsforberedende tiltak umiddelbart. d) Gi underviserne mulighet til å samle, dokumentere og benytte evalueringer fra studentene som del av videreutviklingen og dokumentasjonen av egen utdanningsfaglige kompetanse. e) Muliggjøre løpende tilbakemeldinger fra underviserne til avdelingslederne og de programansvarlige, slik at disse kan følge opp sitt ansvar i henhold til reglementet for avdelingsledere og programansvarlige og gjøre kvalitetsforberedende tiltak i tide og når det er behov for dette. f) Muliggjøre semestervise tilbakemeldinger fra avdelingsleder og programansvarlig til prodekan utdanning for å styrke dialogen mellom avdelingslederne/de programansvarlige og prodekan.
Gjelder:	Masterprogrammene.
Ansvar:	Studieutvalget, prodekan for utdanning, avdelingsledere/programansvarlige, undervisere/emneansvarlige (spesialfag) og studieadministrasjonen.
Beskrivelse:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prodekan for utdanning orienterer de tillitsvalgte studentene om systemet for emne-, fag-, avdeling- og programevaluering og deres rolle i et eget møte på starten av studieåret. 2. Studieadministrasjonen kaller i samråd med avdelingsleder/programansvarlig inn til evalueringsmøte/dialogmøte på slutten av hvert semester. Tillitsvalgte studenter, representant fra Juridisk studentutvalg, avdelingsleder/programansvarlig, og studieadministrasjonen ved administrativt ansvarlig og/eller administrativt studie kvalitetsansvarlig deltar. Mal for dialogmøtene sikrer at følgende tematiseres: læringsmiljø, læringsutbytte, arbeidsmengde, pensum, undervisnings- materiale, læringsressurser, digitale tilbud mv. De tillitsvalgte studentene oppfordres til å benytte referansegrupper og videreformidle synspunkter fra «sin» gruppe studenter i møtet (jf. punkt 1). 3. Prodekan for utdanning utformer i samråd med avdelingslederne/de programansvarlige og underviserne spørsmål som inngår i evalueringsskjema (nettskjema) til studentene. Spørsmålene omhandler studentenes

	<p>forberedelser og deltakelse i undervisningen, i hvilken grad ulike undervisningsaktiviteter, -materiale og pensum bidrar til læring, sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelser og undervisning, samt fritekstfelt som åpner for valgfrie tilbakemeldinger og tilbakemeldinger underviseren spesifikt har etterspurt.</p> <p>4. Studieadministrasjonen legger hvert semester ut lenker til evalueringsskjemaene til studentene i alle kullrom/andre relevante rom i Canvas, og gir hver lærer en personlig link til evalueringsskjemaene som gjelder all deres undervisning.</p> <p>5. Studentene gir fortløpende tilbakemeldinger om fag/emner innad på avdelingen/LL.M/NOMPEL via evalueringsskjemaet. Underviserne har tilgang til tilbakemeldingene fra studentene umiddelbart etter en undervisningsrekke.</p> <p>6. Underviserne fyller ut lærerevalueringsskjema etter endt undervisning. Skjema-mal sikrer at lærerne kommenterer studentenes tilbakemeldinger, besvarer spørsmål om hvordan undervisningen var planlagt og ble gjennomført, samt gir forslag til endringer og forbedringer av fagbeskrivelser, pensum, undervisningsmateriale, praktiske forhold (utstyr, lokaler, administrativ hjelp etc.), mv.</p> <p>7. Lærerevalueringsskjemaet går direkte til avdelingsleder på IMA-JUS/programansvarlig på LL.M og NOMPEL som dermed umiddelbart kan følge opp tilbakemeldingene hvis det er behov for det. Avdelingslederne/de programansvarlige rapporterer videre til prodekan for utdanning via et avdelingsleder/programansvarlig-skjema (mal er utarbeidet).</p> <p>8. Halvårig oppfølging: Det foretas en «midtveis»-oppfølging halvvegs i studieåret (det vil si på slutten av første semester). Det gjøres gjennom dialogmøter (jf. beskrivelse i punkt 2), samt at prodekan for utdanning sammen med studieadministrasjonen gjennomgår fritekstsvarene i nettskjemaene fra studentene (jf. punkt 5) for å avdekke eventuelle avvik/«røde flagg» som må følges opp umiddelbart. Prodekan for utdanning sender på denne bakgrunn følgende til avdelingslederne/de programansvarlige ultimo januar:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. referat fra dialogmøtene gjennomført i desember. b. overordnet score + sammendrag av fritekstsvar fra de løpende undervisningsevalueringene i høstsemesteret. <p>På oppdrag fra prodekan legger avdelingslederne/de programansvarlige i vårsemesteret materialet beskrevet i a) og b) samt lærerevalueringene som de har mottatt fra høstsemesteret til grunn i oppfølgingen av underviserne og i planleggingen av det neste høstsemesteret. (Rutinemessig starter planleggingen av høstsemestre fra februar, og planlegging av vårsemestre starter i september.)</p> <p>9. Prodekan for utdanning fremlegger i juni en årlig rapport til Studieutvalget. Denne inneholder en samlet gjennomgang og analyse av tilbakemeldinger og funn som fremkommer via nettskjemaene og dialogmøtene for inneværende studieår.</p> <p>10. Referatene fra dialogmøtene og ev. andre funn fra denne halvårige oppfølgingen skal inngå i den årlige rapporten til Studieutvalget (jf. punkt 9).</p> <p>11. Vedtak og oppfølging:</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> a) Studieutvalget vedtar oppfølgingspunkter på grunnlag av årlig rapport (jf. punkt 9). b) Umiddelbart etter behandlingen i Studieutvalget sender prodekan saken til avdelingslederne/de programansvarlige for videre oppfølging. c) Avdelingslederne/de programansvarlige følger deretter opp underviserne på avdelingen/programmet. d) Oppfølgingspunktene fra a) innlemmes og følges videre opp i utviklingsplanene (når disse tas i bruk fra 2022/2023) for studieprogrammene, og i fakultetets virksomhetsplanlegging gjennom budsjett, årsplan og årsrapport. e) Rapporten med oppfølgingspunkter behandles på de semestervise møtene mellom avdelingslederne/de programansvarlige og prodekan utdanning. f) Dekan involveres gjennom kvalitetsdialog med prodekan for utdanning. g) Fakultetsstyret involveres gjennom årlig sak, samt behandling av budsjett, årsplan og årsrapport. h) Rektor involveres gjennom kvalitetsdialog og ved at evalueringsresultatene og analysene tas inn i fakultetets årsplan samt Kvalitetsmelding annet hvert år. <p>12. Tilgjengeliggjøring: Den årlige rapporten utarbeides slik at kravene til anonymitet og personvern er sikret, og rapporten gjøres tilgjengelig av studieadministrasjonen for alle interessenter på UiTs nettsider (i Møteportalen), og legges i tillegg ut for studentene i Canvas fellesrom.</p>
Dokumentasjon:	<ul style="list-style-type: none"> a) Prodekan utdanning møter med de studenttillitsvalgte og gjennomgår evalueringssystemet og studentenes rolle. b) Liste med evalueringsspørsmålene til studentene, underviserne og avdelingslederne/de programansvarlige. c) Tilbakemeldingene fra nettskjema fra studenter, undervisere og avdelingsledere/programansvarlige (aggregerte data offentliggjøres, rådata er unntatt offentlighet men følges opp i det interne kvalitetsarbeidet). d) Maler for dialogmøtene, evalueringsskjema for studenter, lærerevalueringer og avdelingsleder-/programansvarligevalueringer. e) Referat fra dialogmøtene (høst og vår). f) Forrige års rapport til Studieutvalget.

IMA-JUS

1. avdeling:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	StdAvv aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensu
1. avdeling	3,8	0,8	4,1	0,9	4,2	0,9	4,2	1,1	3,1	1,5	4,3	0,8	4,1	1,0
Forelesning // Lecture	3,7	1,0	3,9	0,9	3,9	1,3	3,9	1,4	1,9	1,7	4,2	0,9	3,9	1,1
Avtalerett	4,3	0,6	3,8	1,3	4,1	1,1	4,2	0,9	2,2	1,9	4,3	0,9	4,3	0,7
Barnerett	3,5	0,9	4,0	0,6	4,2	0,7	4,4	0,7	2,1	1,6	4,3	0,7	4,1	0,9
Ekteskaps- og samboerrett	3,3	1,2	3,8	0,7	3,1	1,6	2,6	1,5	1,8	1,6	3,9	1,0	3,4	1,1
Ex.fac.	4,0	0,7	3,5	1,5	3,5	2,1	3,8	2,2	2,8	1,9	4,0	1,7	4,5	0,5
Statsrett	4,0	0,6	4,2	0,4	4,4	0,5	4,6	0,8	0,4	0,8	4,4	0,5	2,6	2,0
Seminar	3,8	0,7	4,1	0,9	4,3	0,8	4,3	1,0	3,2	1,3	4,3	0,8	4,1	0,9
Arverett	3,7	0,6	4,1	0,8	4,4	0,6	4,4	0,7	2,8	1,3	4,3	0,7	4,2	0,6
Avtalerett	4,1	0,7	4,2	0,8	4,5	0,5	4,8	0,5	3,7	1,3	4,3	0,9	4,3	0,7
Barnerett	4,0	0,4	3,8	1,1	4,1	0,9	3,9	1,2	3,2	1,3	4,0	0,8	4,1	1,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	4,0	0,0	4,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0	1,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0
Ekteskaps- og samboerrett	3,5	0,8	4,2	0,8	4,2	0,8	4,5	0,8	3,2	1,2	4,5	0,6	3,7	1,0
Ex.fac.	3,8	0,8	4,3	0,8	4,3	0,9	4,0	1,1	3,2	1,2	4,5	0,8	4,3	0,9
Folkerett	4,0	0,8	4,3	0,9	4,3	0,7	4,2	1,1	3,3	1,4	4,3	0,9	4,3	0,8
Statsrett	4,1	0,6	3,6	1,0	4,0	1,2	4,2	1,2	3,6	0,8	3,9	0,8	3,5	1,6
Skrivekurs	3,8	0,7	4,2	0,7	3,8	1,1	4,0	0,7	3,3	1,3	4,2	0,9	4,3	0,5
Avtalerett	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	3,8	0,7	4,1	0,7	3,8	1,2	4,0	0,7	3,2	1,2	4,1	0,9	4,4	0,5
Skrivekurs // Writing course	4,5	0,5	3,9	0,7	4,4	0,7	4,4	0,8	4,4	0,7	4,5	0,7	4,0	0,8
Eksamenskurs/skrivekurs/annet	4,5	0,5	3,9	0,7	4,4	0,7	4,4	0,8	4,4	0,7	4,5	0,7	4,0	0,8
Totalsum	3,8	0,8	4,1	0,9	4,2	0,9	4,2	1,1	3,1	1,5	4,3	0,8	4,1	1,0

2. avdeling:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	StdAvv aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensum
2. avdeling	3,7	0,8	3,4	1,4	4,0	1,1	3,8	1,5	2,9	1,5	3,7	1,3	3,7	1,0
Annet // Other	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Eksamenskurs/skrivekurs/annet														
EU/EØS-rett	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Forelesning // Lecture	3,3	1,0	3,9	0,8	4,3	0,8	4,2	1,0	1,4	1,9	4,2	0,8	3,5	0,9
Alminnelig forvaltningsrett I	3,0	1,0	4,0	1,0	3,5	0,5	4,0	1,0	0,0	0,0	3,5	0,5	3,5	0,5
Alminnelig forvaltningsrett II	3,1	0,8	3,4	0,7	4,4	0,7	4,6	0,5	0,9	1,7	4,3	0,7	3,6	0,9
Erstatningsrett	3,7	0,7	4,2	0,7	4,7	0,5	4,8	0,4	2,0	2,1	4,7	0,5	4,0	0,6
EU/EØS-rett	3,0	0,0	3,5	0,5	4,5	0,5	5,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0,5	3,0	0,0
Internasjonal privatrett	3,6	0,8	4,2	0,7	4,6	0,7	4,2	0,7	2,0	1,9	4,3	0,6	3,3	1,1
Rettshistorie	3,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0
Spesiell forvaltningsrett/miljø	2,7	1,2	3,3	0,5	2,7	0,5	1,3	0,5	0,0	0,0	2,7	1,2	4,3	0,5
Velferdsrett	3,0	0,0	3,5	0,5	4,5	0,5	4,5	0,5	0,0	0,0	5,0	0,0	3,0	0,0
Velferdsrett - Barnevern	0,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	2,0	0,0	4,0	0,0	3,0	0,0
Seminar	3,8	0,7	3,2	1,5	3,9	1,2	3,7	1,6	3,2	1,2	3,6	1,3	3,7	1,0
Alminnelig forvaltningsrett I	3,9	0,5	3,3	1,2	4,5	0,6	4,5	0,8	3,3	1,1	4,1	0,9	3,9	0,8
Alminnelig forvaltningsrett II	3,7	0,8	3,8	1,1	4,2	0,7	4,3	1,0	3,5	1,1	3,9	0,8	3,5	1,1
Eksamenskurs/skrivekurs/annet														
Erstatningsrett	3,9	0,6	3,2	1,5	3,8	1,2	3,6	1,9	3,3	1,3	3,6	1,3	3,7	0,9
EU/EØS-rett	3,9	0,5	1,3	1,2	2,3	1,3	1,3	1,6	2,7	1,3	1,6	1,3	3,4	1,1
Internasjonal privatrett	4,0	0,6	4,1	0,9	4,5	0,6	4,8	0,4	3,3	1,1	4,4	0,7	3,5	1,0
Rettshistorie	3,3	0,9	2,9	1,5	3,6	1,2	3,0	1,3	2,4	1,3	3,1	1,3	4,0	0,8
Spesiell forvaltningsrett/miljø	3,9	0,3	3,6	0,9	4,0	0,6	3,8	1,2	3,1	1,2	3,4	0,8	3,8	0,7
Velferdsrett	3,9	0,6	3,5	1,3	4,4	0,7	4,3	0,8	3,5	0,9	3,9	0,9	3,7	1,1
Velferdsrett - Barnevern	4,0	1,0	2,0	1,0	3,0	2,0	2,5	2,5	3,5	1,5	2,0	2,0	4,0	0,0
Velferdsrett - Trygd	4,0	0,0	4,0	0,0	4,5	0,5	4,5	0,5	3,0	0,0	4,0	0,0	3,5	0,5
Totalsum	3,7	0,8	3,4	1,4	4,0	1,1	3,8	1,5	2,9	1,5	3,7	1,3	3,7	1,0

3. avdeling:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	StdAvv aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensum
3. avdeling	3,7	0,8	3,4	1,4	4,2	0,8	4,3	1,2	2,9	1,5	3,8	1,1	3,7	1,1
Annet // Other														
Eksamenskurs/skrivekurs/annet														
Forelesning // Lecture	3,5	1,0	4,0	0,9	4,2	0,9	4,3	1,1	1,5	1,8	4,2	0,9	3,5	1,3
Dynamisk tingsrett	3,4	1,1	4,2	0,7	4,3	0,8	4,6	0,9	1,1	1,6	4,4	0,8	3,1	1,5
Gjeldsforfølgingsrett	3,0	1,2	4,2	0,7	4,4	0,8	4,6	0,5	0,8	0,8	4,4	0,5	2,8	1,6
Metodelære	4,0	0,6	4,0	0,8	4,2	0,7	4,5	0,5	3,3	1,9	4,2	0,7	4,2	0,7
Obligasjonsrett	3,6	0,7	3,7	1,0	4,1	0,7	4,2	1,0	1,2	1,6	3,9	0,9	3,5	1,1
Panterett	3,4	1,0	4,3	0,8	4,6	0,6	4,7	0,5	2,0	2,0	4,5	0,6	3,8	1,1
Pengekravsrett	3,8	0,7	3,6	1,4	4,0	0,6	4,2	0,4	0,8	1,6	3,8	1,0	4,0	0,6
Statisk tingsrett	3,8	0,4	3,0	0,7	2,5	1,1	1,8	1,8	2,3	1,7	2,5	0,9	4,5	0,5
Seminar	3,8	0,8	3,2	1,5	4,3	0,8	4,2	1,2	3,3	1,1	3,7	1,2	3,7	1,0
Dynamisk tingsrett	3,8	0,9	3,5	1,3	4,5	0,6	4,8	0,4	3,1	1,3	4,0	1,0	3,7	1,2
Gjeldsforfølgingsrett	3,8	1,1	3,9	1,1	4,4	0,8	4,7	0,5	3,5	1,2	3,9	0,7	3,8	0,7
Metodelære	4,1	0,3	3,2	1,5	4,1	1,5	4,1	1,6	3,7	0,7	3,8	1,4	3,7	0,7
Obligasjonsrett	3,8	0,5	3,2	1,4	4,2	0,8	4,0	1,4	3,3	1,0	3,6	1,0	3,7	0,9
Panterett	3,7	0,7	2,6	1,7	4,1	0,8	3,9	1,4	3,2	1,1	3,4	1,5	3,7	0,9
Pengekravsrett	4,0	0,8	3,9	1,2	4,4	0,6	4,5	0,7	3,5	0,9	4,1	0,7	4,0	0,9
Statisk tingsrett	3,5	1,1	3,0	1,0	3,8	1,2	3,8	1,3	3,0	1,4	3,6	1,1	2,6	1,3
Skrivekurs	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Eksamenskurs/skrivekurs/an	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Totalsum	3,7	0,8	3,4	1,4	4,2	0,8	4,3	1,2	2,9	1,5	3,8	1,1	3,7	1,1

4. avdeling:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	StdAvv aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensum
4. avdeling	3,8	0,7	3,5	1,3	4,2	0,9	4,3	1,0	3,3	1,5	3,9	1,2	3,5	1,3
Forelesning // Lecture	3,6	0,6	3,3	1,6	4,1	1,2	4,1	1,3	2,3	1,8	3,8	1,5	3,6	1,3
Eksamenskurs/skrivekurs/an	4,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
Menneskerettigheter	3,4	0,5	3,5	1,6	4,3	0,7	4,4	0,7	2,0	1,9	4,4	0,7	3,5	1,3
Rettsosiologi	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	3,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0
Samerett	3,3	0,4	3,3	1,3	2,8	1,8	2,5	2,1	3,0	0,8	3,5	1,5	3,0	1,4
Sivilprosess	3,6	0,5	4,0	0,9	4,8	0,4	4,2	0,7	1,6	2,0	4,4	0,5	4,0	0,9
Straffeprosess	4,3	0,8	2,0	2,1	4,5	0,5	4,5	0,9	3,0	1,9	3,0	2,1	4,0	1,7
Strafferett	3,5	0,5	2,5	0,5	3,0	1,0	4,0	1,0	2,0	2,0	1,0	1,0	2,5	0,5
Seminar	3,9	0,8	3,5	1,2	4,3	0,8	4,3	0,9	3,7	1,3	3,9	1,0	3,5	1,2
Eksamenskurs/skrivekurs/an	4,0	0,0	2,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
Menneskerettigheter	4,1	0,6	3,6	1,0	4,6	0,5	4,8	0,4	3,7	1,5	3,8	1,0	2,9	1,2
Rettsfilosofi	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Rettsosiologi	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
Samerett	3,8	0,6	3,2	1,2	4,1	0,7	4,4	0,5	3,5	1,3	3,9	0,8	3,4	1,3
Sivilprosess	3,8	0,7	4,4	1,2	4,8	0,4	5,0	0,0	4,0	0,7	4,8	0,4	4,8	0,4
Straffeprosess	3,8	0,9	3,4	1,1	3,9	0,9	3,9	1,1	3,7	1,0	3,5	1,1	3,3	1,2
Strafferett	4,3	0,5	3,6	1,7	4,5	0,5	4,8	0,4	3,9	1,1	4,3	0,7	4,3	0,7
Totalsum	3,8	0,7	3,5	1,3	4,2	0,9	4,3	1,0	3,3	1,5	3,9	1,2	3,5	1,3

5. avdeling:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	StdAvv aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensum
5. avdeling	4,0	0,5	4,0	0,9	4,7	0,5	4,7	0,7	3,8	0,9	4,4	1,0	4,5	0,5
Forelesning // Lecture	3,8	0,4	4,4	0,8	4,8	0,4	4,8	0,4	3,8	0,7	4,4	1,2	4,4	0,5
JUR-3606 Selskapsrett	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	3,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
JUR-3613 Skatterett	3,0	0,0	3,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	3,0	0,0	2,0	0,0	4,0	0,0
JUR-3616 Reindriftsrett	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
JUR-3620 International Law and Armed Conflict	4,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
JUR-3627 EU Energy and Climate Change Law	4,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Seminar	4,3	0,4	3,5	0,9	4,5	0,5	4,5	0,9	3,8	1,1	4,3	0,5	4,7	0,5
JUR-3614 Arbeidsrett	4,0	0,0	3,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0
JUR-3616 Reindriftsrett	4,0	0,0	3,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0
JUR-3618 Havressursrett	5,0	0,0	3,0	0,0	4,0	0,0	3,0	0,0	2,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0
JUR-3902 Liten masteroppgave	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0	5,0	0,0	4,0	0,0				
Totalsum	4,0	0,5	4,0	0,9	4,7	0,5	4,7	0,7	3,8	0,9	4,4	1,0	4,5	0,5

LLM:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	aktiv deltakelse	aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensum
LLM.	3,8	1,0	4,3	0,7	4,1	0,9	4,2	0,9	4,0	1,0	4,3	0,7	4,2	0,8
Annet // Other	4,0	0,0	4,5	0,5	4,0	0,0	4,5	0,5	5,0	0,0	4,5	0,5	4,5	0,5
JUR-3054 General Law of the Sea II	4,0	0,0	4,5	0,5	4,0	0,0	4,5	0,5	5,0	0,0	4,5	0,5	4,5	0,5
Forelesning // Lecture	3,6	1,0	4,2	0,7	4,2	0,8	4,2	1,0	4,0	1,0	4,4	0,8	4,1	0,9
JUR-3050 General Law of the Sea	3,2	1,5	4,2	0,6	4,4	0,8	4,8	0,4	3,9	1,2	4,7	0,4	4,2	0,9
JUR-3052 Protection of the Marine Environment	4,1	0,5	4,7	0,6	4,8	0,4	4,7	0,6	4,6	0,8	4,8	0,4	4,8	0,4
JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic	3,5	0,5	4,3	0,8	4,0	0,7	4,0	0,7	4,3	0,8	4,5	0,9	4,0	0,7
JUR-3054 General Law of the Sea II	3,5	0,5	3,7	0,6	3,5	0,5	3,1	0,8	3,4	0,5	3,5	0,5	3,4	0,5
Seminar	3,8	1,0	4,1	0,8	4,0	0,9	4,0	0,9	3,8	1,1	4,1	0,7	4,1	0,8
JUR-3050 General Law of the Sea	3,6	1,1	4,0	0,7	3,9	1,0	3,9	1,0	3,5	1,1	4,0	0,7	4,0	0,7
JUR-3052 Protection of the Marine Environment	3,8	0,4	4,5	0,5	4,0	0,7	4,5	0,5	4,0	1,0	4,5	0,5	4,0	1,0
JUR-3053 Law of the Sea and the Arctic	4,7	0,5	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
JUR-3054 General Law of the Sea II	4,0	0,8	3,7	0,9	3,8	0,9	3,8	0,7	4,3	0,7	4,0	0,8	4,3	0,7
Skrivekurs	4,0	1,0	5,0	0,0	4,5	0,5	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
JUR-3910 Master's thesis LLM	4,0	1,0	5,0	0,0	4,5	0,5	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0
Skrivekurs // Writing course	4,4	0,8	4,8	0,4	4,4	0,7	4,5	0,5	4,4	0,7	4,6	0,7	4,6	0,5
JUR-3050 General Law of the Sea	4,4	0,8	4,8	0,4	4,4	0,7	4,5	0,5	4,4	0,7	4,6	0,7	4,6	0,5
Totalsum	3,8	1,0	4,3	0,7	4,1	0,9	4,2	0,9	4,0	1,0	4,3	0,7	4,2	0,8

NOMPEL:

Radetiketter	Gj.snitt Forberedt	StdAvv forberedt	Gj.snitt bruk LUB	StdAvv bruk LUB	Gj.snitt undv- materialet	StdAvv undv- materialet	Gj.snitt gj.føring undervisning	StdAvv gj.føring undervisning	Gj.snitt aktiv deltakelse	StdAvv aktiv deltakelse	Gj.snitt LUB nytte	StdAvv LUB nytte	Gj.snitt pensum	StdAvv pensum
NOMPEL	4,0	0,7	4,1	0,9	3,8	1,1	4,2	1,2	3,8	1,3	4,2	0,9	4,1	0,9
Forelesning // Lecture	4,0	0,9	4,1	0,6	3,9	1,0	4,0	1,4	3,9	1,4	4,3	1,1	4,4	0,7
JUR-3619 Energy and Climate Change	3,5	1,5	4,5	0,5	3,5	1,5	3,0	2,0	3,0	2,0	5,0	0,0	4,5	0,5
JUR-3623: Protection of the Marine	4,2	0,4	4,0	0,6	4,0	0,6	4,4	0,8	4,2	0,7	4,2	1,2	4,4	0,8
Seminar	4,1	0,6	4,1	1,0	3,9	1,1	4,3	1,1	3,8	1,3	4,1	0,9	4,0	0,9
JUR-3619 Energy and Climate Change	3,5	0,5	4,0	0,0	3,0	1,0	4,0	1,0	4,0	0,0	4,0	0,0	3,5	0,5
JUR-3623: Protection of the Marine	4,2	0,5	4,2	1,1	4,0	1,0	4,4	1,1	3,7	1,3	4,1	0,9	4,1	1,0
Skrivekurs	3,0	0,0	3,0	0,0	2,0	0,0	3,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	3,0	0,0
JUR-3920 Master's thesis NOMPEL	3,0	0,0	3,0	0,0	2,0	0,0	3,0	0,0	5,0	0,0	5,0	0,0	3,0	0,0
Skrivekurs // Writing course	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0
JUR-3623: Protection of the Marine	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0
Totalsum	4,0	0,7	4,1	0,9	3,8	1,1	4,2	1,2	3,8	1,3	4,2	0,9	4,1	0,9

SU 35/23 Eventuelt /